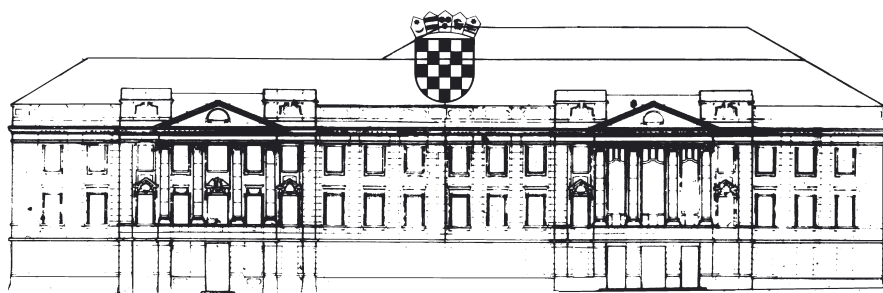




izvješća HRVATSKOGA SABORA



GODINA XVI.

BROJ 412

ZAGREB, 21. IV. 2005.

11. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

POMORSKI ZAKONIK



Bojazni u Europskoj uniji

Nakon velikog proširenja Europske unije koja je od 15 narasla na 25 članica, stanje i odnosi u toj zajednici su se bitno promijenili. O tome je govorio Jean Claude Juncker i iznio dosta pesimistična stajališta.

Za nove zemlje članice kaže da su imale drugačiji poslijeratni povijesni razvoj i potreban im je novi kodeks ponašanja. Potrebno je vrijeme da se usklade odnosi starih i novih članica Unije i bit će potrebno znatno više vremena i truda za razmatranje problema. Sada se razlikuju oni kod kojih prevladava stav o zajedništvu, od onih kod kojih su više prisutni vlastiti interesi.

Što se tiče hrvatskog početka pregovora veli da ga odluka ministara vanjskih poslova nije previše iznenadila. U referendumima o Europskom ustavu vidi velike razlike.

Govorio je i o reformi Pakta o stabilnosti kojom bi on u većoj mjeri dobio gospodarsku dimenziju, a da ne dovede u pitanje postojanost eura.

Labavljenje europskog monetarnog stabilizacijskog pakta izazvala je u Njemačkoj bojazan da će to otežati nadzor proračuna i dovesti do dugova i viših poreza. Plaše se nestabilnosti eura i gubitka povjerenja kakvo je vladalo u doba marke.

Ž.S.

- Uvodnik urednika	2
- Konačni prijedlog zakona o uzimanju i presađivanju dijelova ljudskog tijela u svrhu liječenja	3
- Konačni prijedlog Pomorskog zakonika	13
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju	24
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o političkim strankama	27
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama	38
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za projekt završetka autoceste na koridoru X u Republici Hrvatskoj	40
- Prijedlog zaključka Hrvatskog sabora o povlačenju Republike Hrvatske iz sporazuma o suradnji na provedbi projekta integracije naftovoda "Družba" i "Adria"	42
- Odgovori na zastupnička pitanja	53

PRIKAZ RADA:

- 11. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 3, 4, 5, 10, 11, 12, 17, 18, 19, 24, 25, 26, 30. STUDENOGA TE 1, 2, 3. I 8. PROSINCA 2004.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O UZIMANJU I PRESADIVANJU DIJELOVA LJUDSKOG TIJELA U SVRHU LIJEČENJA

Promicati humanost donorstva

Budući da razvoj medicinske znanosti sve većem broju oboljelih omogućuje liječenje transplantacijom, prijeko je potrebno precizno definirati odnose darivatelja i primatelja organa, kako bi se spriječile eventualne zloporabe i kršenja njihovih prava.

Na jedanaestoj sjednici Hrvatski sabor je, nakon kraće polemичne rasprave, donio novi Zakon kojim se precizno regulira uzimanje i presađivanje dijelova ljudskog tijela u svrhu liječenja. Naime, postojeća zakonska regulativa u ovoj oblasti, koja je dijelom preuzeta od bivše države, više nije u skladu s dostignućima današnje medicinske znanosti i ne prati suvremena pravna rješenja Vijeća Europe i EU.

Postojeće zakonske odredbe kojima je regulirano područje transplantacijske medicine (dio ih je preuzet od bivše države) nisu u skladu s dostignućima današnje medicinske znanosti, jezično su zastarjele i ne prate suvremena pravna rješenja Vijeća Europe i EU.

Predloženi zakon temelji se na načelu da se presađivanje organa obavlja samo ako je to medicinski opravdano, te pod uvjetom da je primatelj dao pisme-

nu suglasnost za taj zahvat. Najveća je novina da se, umjesto donorske kartice, uvodi institut pretpostavljenog pristanka. To znači da potencijalni donor može biti onaj tko se za života nije tome usprotivio u pisanom obliku. Ta je odredba izazvala i najviše nedoumica u raspravi, budući da je oporbni zastupnici smatraju dvojbom. U nastojanju da se poveća broj darivatelja, predlagatelj je pretjerao i sve nas je proglasio donorima, negodovali su. Budući da oni koji to ne žele biti imaju ograničene mogućnosti da se tome suprotstave, postoji opasnost da budu ugrožena njihova ljudska prava, upozoreno je, među ostalim. Dio sudionika u raspravi stoga smatra da je trebalo zadržati dosadašnje rješenje, odnosno u većoj mjeri koristiti donorske kartice - ili, u najmanju ruku, uvesti obvezu da se od članova uže obitelji umrle osobe traži suglasnost za uzimanje organa radi presađivanja (s tim u svezi podnesena su i dva amandmana ali nisu dobila "zeleno svjetlo").

Radi pravične dostupnosti raspoloživih organa nacionalna lista čekanja mora biti potpuno transparentna, naglašavaju zastupnici. Dobro je, kažu, da se vodi na jednom mjestu, kao i liste nedarivatelja, i dr. ali, po mišljenju nekih, resorno Ministarstvo, kao upravna organizaci-

ja, nije najpogodnije operativno tijelo za praćenje i koordinaciju rada liječničkih timova. U svakom slučaju, mora postojati jedan centar u koji će se slijevati svi podaci i koji će funkcionirati danonočno te povezivati sve sudionike u ovim složenim zahvatima.

Budući da su potrebe za presađivanjem organa u Hrvatskoj daleko veće od broja transplantacija koje se godišnje obave, zaključeno je da treba intenzivirati kampanju za doniranje organa te ulagati više novca u unapređenje transplantacijskih programa. Kako je naglašeno, liječnici primarne zdravstvene zaštite mogli bi najviše pridonijeti povećanju liste darivatelja organa. Naime, sa svakim pacijentom trebali bi obaviti informativni razgovor, kako bi, po mogućnosti, dobili njegovu privolu da u slučaju smrti bude donor.

Mišljenja zastupnika bila su podijeljena i glede očekivanih efekata primjene novog Zakona. Nasuprot onima koji smatraju da se njegovim donošenjem ništa bitno neće promijeniti, jer naše zdravstvo nije ni tehnički niti materijalno spremno za veći broj transplantacija, zastupnici pozicije naglašavaju da su naši zdravstveni djelatnici i ustanove, i u ovakvim uvjetima, uz bok onima u Europi i u svijetu.

O PRIJEDLOGU

Osnovni je cilj ovog Zakona, stoji u njegovu obrazloženju, odrediti jasne kriterije medicinskoj praksi na području transplantacijske medicine, te svrstavanje Hrvatske u red europskih zemalja koje su razinu medicinske znanosti toga područja pravno uredile. To bi trebalo jamčiti pravnu sigurnost osobama koje traže takvu vrstu medicinske pomoći, kao i onima koji je pružaju.

Predloženi zakon temelji se na načelu da se presađivanje organa obavlja samo ako je to medicinski opravdano, pod uvjetom da je primatelj dao pisanu suglasnost za taj zahvat. Potencijalni donor može biti samo onaj tko se za života nije tome usprotivio u pisanom obliku.

Podsjetimo, područje transplantacijske medicine sada je regulirano Zakonom o uzimanju i presađivanju dijelova ljudskog tijela u svrhu liječenja iz 80., odnosno 88. godine, te Zakonom o uvjetima za uzimanje i presađivanje dijelova ljudskog tijela preuzetim 1990. godine od bivše SFRJ. Dakako, odredbe navedenih zakona nisu u skladu s dosezima današnje medicinske znanosti, jezično su zastarjele i ne prate suvremena pravna rješenja Vijeća Europe i EU.

Budući da razvoj medicinske znanosti otvara mogućnost sve većem broju osoba liječenje transplantacijom, prije nego je potrebno precizno definirati odnose osoba koje sudjeluju u ovim postupcima, kako bi se spriječile eventualne zlorabe i kršenja njihovih prava. Prema navodima predlagatelja, u Hrvatskoj se iz godine u godinu povećava broj kadvričnih donora, a slijedom toga i broj transplantiiranih organa. Povećan je i broj bolnica u kojima se provodi transplantiiranih program, kao i broj eksplantacijskih centara. Zbog nedostatka raspoloživih organa i tkiva za presađivanje treba

poduzeti odgovarajuće mjere radi povećanja broja donora, među ostalim, i senzibiliziranjem javnosti za ovu problematiku. U tu svrhu Sabor je u ožujku 1999. godine donio Rezoluciju o poticanju presađivanja organa u Republici Hrvatskoj kojom podupire ciljeve, mjere i aktivnosti na provedbi programa za povećanje broja eksplantacija organa.

Tim se dokumentom potiču mediji na promoviranje visoko etičkih i humanih načela na kojima se temelji presađivanje organa, a zdravstveni djelatnici i drugi građani na veće uključivanje u te aktivnosti. Osim toga, ukazuje se na potrebu ustroja jedinstvene i cjelovite skrbi o eksplantaciji i transplantaciji organa na području Republike Hrvatske, te osiguranja razmjene organa povezivanjem i uključivanjem u međunarodne organizacije.

U srpnju 2003. Hrvatski sabor je donio i Zakon o potvrđivanju Konvencije o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bića u pogledu primjene biologije i medicine te dodatnih protokola o zabrani kloniranja ljudskih bića i u vezi s presađivanjem organa i tkiva ljudskog porijekla). U skladu s tim dokumentima Vlada RH je koncipirala i osnovna načela na kojima se temelji predloženi zakon. Pođimo redom.

Općim odredbama propisuje se, među ostalim, da se svaki zahvat u vezi s uzimanjem i presađivanjem ljudskog tijela u svrhu liječenja smije obaviti samo ako je to medicinski opravdano, odnosno ako je to najpovoljniji način liječenja. Ti se zahvati moraju provoditi u skladu s odgovarajućim profesionalnim obvezama i standardima, odnosno s pravilima medicinske struke. U zakonu izričito stoji da se uzeti dijelovi tijela dodjeljuju primateljima, vodeći računa o njihovoj pravičnoj dostupnosti, te da ne smiju biti izvor novčane ili slične dobiti. Dakako, zabranjeno je trgovanje dijelovima ljudskog tijela.

Spomenimo, nadalje, da osobni podaci o darivateljima i primateljima predstavljaju profesionalnu tajnu. Oni se mogu prikupljati, čuvati i priopćavati sukladno posebnim propisima koji uređuju zaštitu profesionalne tajne i osobnih

podataka. Pesađivanje organa ili tkiva smije se obaviti jedino ako je primatelj dao pisanu suglasnost (za maloljetnog primatelja ili onoga koji nije sposoban za rasuđivanje tu suglasnost daje njegov zakonski zastupnik, odnosno skrbnik).

Posebnim poglavljima ovoga zakonskog prijedloga predloženog Zakona uređuje se uzimanje dijelova tijela od živog darivatelja, te s umrle osobe.

Precizira se, među ostalim, da se organ ili tkivo od živog darivatelja može uzeti isključivo u svrhu liječenja primatelja, ako ne postoji odgovarajući organ ili tkivo umrle osobe te druga, približno jednaka metoda liječenja (o tome odlučuje etičko povjerenstvo zdravstvene ustanove u kojoj će se izvršiti presađivanje). Dakako, prije uzimanja organa ili tkiva moraju se provesti odgovarajuće medicinske pretrage i zahvati, radi procjene i smanjenja fizičkih i psihičkih rizika za zdravlje darivatelja. Izričito je zabranjeno uzimanje organa i tkiva za presađivanje ako postoji rizik za život ili zdravlje darivatelja.

Propisano je da se dijelovi tijela smiju uzeti samo punoljetnoj osobi, sposobnoj za rasuđivanje, pod uvjetom da je obaviještena o tome te da je za taj zahvat dala suglasnost u pisanom obliku. Iznimno se može odobriti i uzimanje regenerativnog tkiva od osobe koja nije sposobna dati pristanak, pod zakonom propisanim uvjetima.

Predviđeno je da nacionalnu listu čekanja na transplantaciju, kao i liste nedarivatelja i dr. vodi Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, koje će koordinirati i rad timova za eksplantaciju i transplantaciju.

Prema predloženom, dijelovi tijela s umrle osobe mogu se uzimati radi presađivanja nakon što je ta osoba službeno proglašena mrtvom i to samo ako se za života nije tome protivila (u pisanom obliku). Smrt darivatelja mora biti utvr-

dena sa sigurnošću, prema medicinskim kriterijima i na propisan način. Liječnik koji sudjeluje u uzimanju ili presađivanju dijela tijela s te osobe ne smije sudjelovati u radu tročlanog liječničkog povjerenstva zdravstvene ustanove koje utvrđuje smrt darivatelja.

Zakonom je nadalje predviđeno da se uzimanjem i presađivanjem organa i tkiva, te pohranjivanjem i razmjenom tkiva smiju baviti samo ovlaštene zdravstvene ustanove koje su za obavljanje tih djelatnosti dobile odobrenje ministra nadležnog za zdravstvo. Ovlaštene ustanove moraju ispunjavati odgovarajuće prostorne i kadrovske uvjete, te posjedovati medicinsko-tehničku opremu koju propisuje nadležni ministar. Predviđeno je da nacionalnu listu čekanja na transplantaciju organa, prema propisanim kriterijima vodi Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi. Prema utvrđenom djelokrugu rada u nadležnosti tog Ministarstva bilo bi i ustrojavanje i održavanje središnjeg informacijskog sustava za djelatnosti uzimanja i presađivanja dijelova ljudskog tijela; vođenje liste nedarivatelja te evidencija o mogućim darivateljima i primateljima; dodjela organa i, tamo gdje je to primjereno, tkiva za presađivanje; koordiniranje rada timova uključenih u postupak utvrđivanja smrti mogućih darivatelja, te timova za eksplantaciju i transplantaciju dijelova ljudskog tijela, tipizacije i utvrđivanja podudarnosti tkiva te odabira primatelja, itd. U djelokrugu Ministarstva bila bi i organizacija prijevoza timova i organa, zatim suradnja sa srodnim stranim i međunarodnim organizacijama radi razmjene organa za presađivanje, i dr.

RADNA TIJELA

Nadležna radna tijela - Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog Zakona bez primjedbi. Članovi matičnog **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** izrazili su zadovoljstvo činjenicom da je značajan dio njihovih primjedbi iznesenih prilikom prvog čitanja ovog propisa ugrađen u njegov konačni tekst. Primjerice, na njihov zahtjev utvrđeno je da se nacional-

na lista čekanja na transplantaciju organa vodi pri Ministarstvu zdravstva, što će jamčiti njenu transparentnost, redovito ažuriranje i strožu kontrolu radi pravičnog dodjeljivanja tkiva i organa primateljima.

Namjera je zakonodavca ne samo usuglasiti našu zakonsku regulativu s EU, nego i odrediti jasne kriterije medicinske i zakonske prakse, odnosno unijeti pravnu sigurnost kako kod darivatelja, tako i kod primatelja organa.

U raspravi na sjednici tog radnog tijela ponovno je istaknuto da treba nastaviti s edukacijom građana i podizanjem stupnja društvene svijesti povećavati broj donora i transplantiranih organa. Nakon provedene rasprave, članovi Odbora su jednoglasno sugerirali Saboru da usvoji predloženi Zakon u ponuđenom tekstu.

RASPRAVA

Predložena zakonska rješenja zastupnicima je dodatno pojasnio **Velimir Božikov**, državni tajnik u Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi. Upozorio je, među ostalim, na razlike između Konačnog prijedloga zakona i prvobitno ponuđenog teksta. U prvom redu dopunjena je odredba kojom je regulirano na koji način slijepa, gluha osoba koja ne zna čitati i gluhoslijepa osoba daju izjavu o nedarivanju organa. Naime, u Prijedlogu zakona bila je predviđena mogućnost iskaza u obliku javnobilježničkog akta, a sada se predviđa još jednostavniji način - da tu izjavu mogu dati kod svog liječnika opće prakse pred dva svjedoka, kao i ostali građani.

Radi sprječavanja mogućnosti zloporabe izričito je propisano da liječnik koji sudjeluje u uzimanju ili presađivanju dijela tijela s umrle osobe ili je odgovoran za brigu o mogućim primateljima, ne smije sudjelovati u radu tročla-

nog povjerenstva zdravstvene ustanove koje utvrđuje smrt te osobe.

Nakon ovih napomena predstavnika predlagatelja, dr.sc. **Marko Turić**, predsjednik Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, izvijestio je zastupnike o stavovima tog radnog tijela. Potom su dobili riječ predstavnici parlamentarnih klubova.

Predstavnik Kluba zastupnika HDZ-a **Drago Prgomet** konstatirao je da broj doniranih i transplantiranih organa zadnjih godina intenzivno raste, što je i svojevrsan pokazatelj civilizacijskog stupnja i razvijenosti svake zemlje (progresivan skok je čak evidentiran u razdoblju od prvog čitanja ovog zakona). Namjera je zakonodavca ne samo usuglasiti našu zakonsku regulativu s EU, nego i odrediti jasne kriterije medicinske i zakonske prakse, odnosno unijeti pravnu sigurnost, kako kod darivatelja, tako i kod primatelja organa, napominje zastupnik. S tim u svezi spomenuo je da je Ministarstvo zdravstva planiralo značajna proračunska sredstva upravo za projekt transplantacije organa i izuzimanje jednog dijela ovog procesa - eksplantacije - izvan sustava limita, čime se rasteće funkcijiranje bolnica. Ne treba posebno naglašavati, kaže zastupnik, da je transplantacija organa od izuzetnog nacionalnog interesa, ne samo znanstvenog, stručnog, etičko-moralnog i profesionalnog, nego i financijskog (primjerice, transplantacija bubrega je tri puta jeftinija od hemodijalize).

U nastavku je podsjetio na to da je 99. godine Sabor donio Rezoluciju o poticanju presađivanja organa, te spomenuo zaključke Odbora za rad, socijalnu skrb i zdravstvo iz 2002. godine, u svezi s tom problematikom. Međutim, samo zakonskom regulativom, bez podrške javnosti, neće se uspjeti napraviti pomak na tom području, upozorava Prgomet. U procesu podupiranja transplantacije, kao javnog nacionalnog i humanog postupka, značajnu ulogu imaju mediji i javne osobe, prije svega političari, ali i zdravstveni djelatnici. Naime, jasan stav zdravstvenih djelatnika oko ovog projekta razbio bi dobar dio sumnji i strahova koji postoje kod određenog broja gra-

dana, vezano uz proces transplantacije, napominje zastupnik.

Po mišljenju njegovih stranačkih kolega vrijednost ovog zakona je, među ostalim, i u tome što razbija ili smanjuje određene kontraverze koje su u javnosti prisutne kad je riječ o transplantaciji organa. Primjerice, vlada uvjerenje da se na liste za transplantaciju stavljaju isključivo bogati i poznati, iako one i prema ovom zakonu moraju biti javne (jedini kriteriji za uvrštavanje na listu su imunološke i kliničke činjenice). Da bi se izbjegle eventualne zloporabe, regulirano je da timovi koji liječe pacijenta i oni za eksplantaciju, odnosno implantaciju, rade potpuno odvojeno. Eventualne bojazni da bi moglo doći do prodaje organa su potpuno neosnovane, tvrdi zastupnik, jer se radi o istovremenom timskom radu). Osim toga, postupci eksplantacije, čuvanja organa i transporta moraju se držati u tajnosti, pogotovo kad je riječ o kadaveričnoj transplantaciji. Uostalom, člankom 7. ovog Zakona izričito je zabranjeno trgovanje dijelovima ljudskog tijela.

Po riječima zastupnika u svijetu gotovo da ne postoji religija koja zabranjuje transplantaciju organa. O stavu Katoličke crkve rječitro govori poruka Pape Ivana Pavla II., o tome kako je potrebno poticati presađivanje organa od možda no mrtvih, da bi se sačuvao život neizlječivim bolesnicima („sve što može poslužiti živome, grijeh je pokopati”).

Izrazivši zadovoljstvo činjenicom što je predlagatelj prihvatio niz amandmana i sugestija koje su zastupnici HDZ-a iznijeli u prvom čitanju, Prgomet je izjavio da njegovi stranački kolege podupiru donošenje ovog Zakona, kao i sve mjere i aktivnosti Ministarstva zdravstva na provedbi programa za povećanje broja doniranih organa. Pozivaju ga da nastavi s projektima upoznavanja javnosti s ovom problematikom, putem medija, kao i s dodatnom edukacijom osoblja koje sudjeluje u procesu transplantacije. Upozoravaju i na potrebu kontinuirane suradnje s drugim ministarstvima, napose s međunarodnim zajednicama, radi povećanja broja razmjene organa s drugim državama.

Klub zastupnika HDZ-a izražava duboku zahvalnost obiteljima koje su, svojom velikodušnom dozvolom da se nekom bolesniku presadi organ njihovog umrlog člana, omogućile život i zdravlje velikom broju pacijenata, kaže Prgomet. Kultura darivanja organa trebala bi postati prepoznatljivo obilježje, kao dio opće kulture života svih hrvatskih građana, zaključio je na kraju.

Ovlaštenim bolnicama nadoknaditi troškove

Govoreći u ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a, **Dragutin Lesar** je izrazio zadovoljstvo što su u Konačni prijedlog zakona ugrađeni i neki njihovi prijedlozi, iako to nije navedeno u obrazloženju (to je već uobičajena praksa kad se radi o prijedlozima iz oporbenih redova). U nastavku je ponovno iznio dva svoja prijedloga koja predlagatelj nije uvažio, a trebala bi ohrabriti građane da se u što većem broju odlučuju za darivanje organa. Bilo bi korektno, kaže, da se svim zdravstvenim ustanovama koje dobiju certifikat za obavljanje eksplantacije povećaju troškovi nadoknade iz proračunskih sredstava. Po mišljenju zastupnika u članku 32., koji obvezuje sve zdravstvene radnike na poduzimanje mjera u svrhu promidžbe darivanja organa i tkiva, trebalo bi pronaći prihvatljiviji termin.

Bilo bi korektno da se svim zdravstvenim ustanovama koje dobiju certifikat za obavljanje eksplantacije, odnosno transplantacije, nadoknade troškovi iz proračunskih sredstava.

Osnovni razlozi za donošenje ovog Zakona su velike potrebe za presađivanjem organa (iako zadnjih godina bilježimo rast broja implantacija) te činjenica da na ovom području još uvijek primjenjujemo dio zakonodavstva preuzet od bivše države, kaže Lesar. Spomenuo je i konkretne podatke iz kojih je vidljiv

raskorak između dugih lista čekanja na transplantaciju pojedinih organa i godišnjih programa takvih zahvata. Primjerice, trenutno je na listi čekanja tisuću pacijenata za presađivanje bubrega, a ovogodišnjim programom predviđeno je svega 90 transplantacija. Kod transplantacija srca taj je omjer nešto manji (20 naprama 8), kao i kod presađivanja jetre (60 naprama 33). Na presađivanje gušterače čeka 10 pacijenata (godišnjim programom predviđeno je 8 zahvata), dok je na listi za presađivanje koštane srži oko 300 pacijenata, isto kao i za presađivanje rožnice. Prije je potrebno, stoga, poduzimati mjere za povećanje broja ljudi koji se odlučuju na doniranje organa, te proširiti krug općih bolnica koje će imati certifikat za eksplantaciju.

Po mišljenju zastupnika HNS-a i PGS-a, problematične su zakonske odredbe (članci 22. i 23.) prema kojima potencijalni donor može biti samo onaj tko se za života tome nije usprotivio u pisanom obliku. To znači da građanin koji se ne slaže s tim da se dio njegova tijela koristi u svrhu presađivanja, mora dati pisanu izjavu liječniku primarne zdravstvene zaštite, koji je dostavlja resornom Ministarstvu radi uvrštavanja u listu nedarivatelja (ta je lista profesionalna tajna). Budući da su postupci eksplantacije i transplantacije uglavnom hitni, prije je potrebno odrediti osobu koja bi imala neograničen pristup tim podacima, napominje Lesar (to bi trebao biti koordinator za uzimanje i presađivanje dijelova ljudskog tijela). U protivnom bi se moglo dogoditi da se eksplantacija koju bi trebalo izvršiti u dane vikenda mora odgoditi do ponedjeljka, dok Ministarstvo ne počne raditi, da bi se izvršila provjera na listi nedarivatelja. Prije je potrebno, stoga, u zakon ugraditi odredbu koja će obvezivati koordinatora za uzimanje i presađivanje dijelova ljudskog tijela da prije svake eksplantacije provjeri je li potencijalni donor na listi nedarivatelja, kao i da obavijesti njegovu najbližu rodbinu da će se izvršiti ili da je izvršen taj zahvat. Na taj bi se način izbjegli eventualni sporovi jer, dogodi li nam se samo jedna afera koju će mediji razvla-

čiti, smanjit će se spremnost građana na darivanje organa.

Zastupnik je na kraju izrazio uvjerenje da će predlagatelj pomno razmotriti spomenute amandmane. Kako reče, nada se da će se ovaj Parlament vratiti elektronskom glasovanju, odnosno utvrđivanju kvoruma, kako bi se ova skupa tehnologija napokon počela koristiti.

Obvezati koordinatora za uzimanje i presađivanje dijelova ljudskog tijela, da prije svake eksplantacije provjeri je li potencijalni donor na listi nedarivatelja, kao i da o zahvatu obavijesti njegovu najbližu rodbinu.

Velimir Božikov je potvrdio da su liste čekanja na transplantaciju određenih organa u nas poduže, što znači da su potrebe daleko veće od broja transplantacija koje se godišnje obave. U Ministarstvu i Vladi su toga itekako svjesni, kao i sami zdravstveni djelatnici. To znači da i dalje treba poduzimati mjere za povećanje broja donora i poboljšanje uvjeta za provedbu ovih humanih zahvata. Na promjenu svijesti naših građana i povećanje broja transplantacija zacijelo će utjecati i donošenje ovog Zakona, a resorno Ministarstvo će koordinirati postupke eksplantacije i transplantacije. Kako reče, njihova koordinacija dosad ni u jednom slučaju nije zakazala, a i ubuduće će funkcionirati 24 sata dnevno, tijekom cijele godine. Napomenuo je, također, da su sredstva za troškove prijevoza liječničkih timova i organa za transplantaciju predviđena proračunom Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, tako da to ne ide na teret zdravstvenih ustanova.

Potrebe daleko veće od broja potencijalnih donora

Predstavnica Kluba zastupnika HSS-a, **Ljubica Lalić**, najprije je podsjetila na to da je njihov Klub pozdravio donošenje

ovog zakona još prilikom njegova prvog čitanja, budući da je u nas područje transplantacijske medicine u nas regulirano Zakonom iz 1980., koji je 1991. godine preuzet od bivše SFRJ. Iako predloženi Zakon nosi oznaku P.Z.E., bilo bi pogrešno stvaranje mišljenja da je ovo samo još jedan u nizu propisa koji se donose pod pritiskom Europe, napominje zastupnica. Taj nam je zakon itekako potreban, budući da razvoj medicinske znanosti omogućava sve većem broju građana liječenje transplantacijom, a potrebe za presađivanjem organa još su uvijek daleko veće od potencijalnih donora. Naime, građani zaziru od donorstva, pa čak i nakon smrti. Ne samo zbog predrasuda, nego i zbog straha od zloporaba u korumpiranom društvu, pa i nepovjerenja u pravedan odabir osoba s liste čekanja. Papina poruka o potrebi poticanja donorstva, kao najvećeg humanog čina svakog čovjeka, usmjerena je upravo na razbijanje tih predrasuda, napominje zastupnica (to nije zadatak samo crkvene zajednice nego i države). Naime, država mora osigurati takvu zakonsku regulativu koja će jamčiti da do zloporaba neće doći. Dakako, nije dovoljno samo donijeti zakon, ako se on ne provodi u praksi.

Prema predloženom, uzimanje dijelova tijela od živog darivatelja dozvoljeno je samo ako je on dao suglasnost za taj zahvat (u pravilu se radi o doniranju poznatog primatelja). Zakon propisuje da se dijelovi tijela s umrle osobe smiju uzeti radi presađivanja samo ako se darivatelj za života nije tome usprotivio u pisanom obliku. Zastupnici HSS-a ne protive se takvom rješenju, ali upozoravaju na to da je praksa bitno drugačija. Naime, u takvim slučajevima obično se traži suglasnost članova obitelji. U nezavidnoj situaciji je liječnik koji rodbini mora priopćiti da je kod pacijenta nastupila cerebralna smrt, a uz to još treba pitati i za dozvolu za uzimanje organa (to je najnepovoljniji trenutak za racionalno odlučivanje). Da bi se ubuduće izbjegle takve neugodnosti, trebalo bi u većoj mjeri koristiti donorske kartice, što bi svakako pridonijelo poticanju svijesti o humanosti doniranja

organa. Dakako, u svemu tome je vrlo važan odnos liječnika, ne samo prema pacijentu, nego i prema njegovoj obitelji, naglašava zastupnica.

Povećanjem broja donora povećava se i potreba za liječničkim timovima, uređenjem novih operacijskih dvorana te nabavkom nove opreme, napominje dalje. Nažalost, za to su potrebna sredstva iz državnog proračuna kojih nema dovoljno. Stoga bi se moglo dogoditi da dobijemo još jedan zakon koji nas izjednačava s regulativom drugih zemalja EU, a koji će kod nas, možda ostati mrtvo slovo na papiru. Unatoč toj bojazni, Klub zastupnika HSS-a podržava predloženi Zakon. Nažalost, to neće moći pokazati glasovanjem, jer ne želi sudjelovati u nečemu što predsjednik Sabora po potrebi falsificira i prilagođava potrebi trenutka.

Nije primjereno da pojedini zastupnici najavljuju kršenje Poslovnika i pozivaju kolege da im se u tome pridruže (to je također povreda Poslovnika), negodovao je predsjedatelj, **Luka Bebić**. Naime, prema člancima 32. i 14. Poslovnika Hrvatskog sabora, pravo je i dužnost zastupnika da sudjeluju u radu Parlamenta, raspravljaju i glasuju o temama koje su na dnevnom redu. Napomenuo je da to govori zbog onih koji ne žele shvatiti ili možda malo teže shvaćaju odredbe tog dokumenta. Zastupnica mu je zamjerila na tom nezgodnom izrazu, te ga optužila da je time povrijedio poslovničke odredbe koje govore o dostojanstvu i dignitetu zastupnika.

Dokle god vi budete kršili Poslovnik najavama kako nećete glasovati, ja ću vas upozoravati na to da ste prema ovom "malom ustavu" to dužni raditi, uzvratilo je Bebić.

Ništa se bitno neće promijeniti

Po riječima **Dorotee Pešić-Bukovac**, Klub zastupnika IDS-a podržava intenciju uređenja sustava za eksplantaciju i transplantaciju. Smatra, međutim, da je prije upućivanja ovog Zakona u saborsku proceduru o predloženom trebalo provesti širu javnu raspravu. Naime, i dosad se u Hrvatskoj vodila kampa-

nja za doniranje organa (grupa liječnika, entuzijasta, je čak počela dijeliti donorske kartice). Poznato je, kaže, i da Crveni križ provodi veliku akciju darivanja krvi. Međutim, prema ovom zakonskom prijedlogu ubuduće bi se svi građani smatrali donatorima, ako se za života tome posebno ne usprotive. Ranije je u zdravstvenoj knjižici postojala rubrika u kojoj se moglo naznačiti želi li netko nakon smrti biti donor ili ne. To bi se trebalo prakticirati i ubuduće, s tim da se ti podaci, preko liječnika primarne zdravstvene zaštite, slijevaju u jedan centar, koji bi o tome obavještavao ustanove koje se bave eksplantacijom.

Donošenjem ovog Zakona ništa se bitno neće promijeniti u praksi (osim usklađivanja sa zakonodavstvom EU) jer naše zdravstvo nije ni tehnički niti materijalno spremno za veći broj transplantacija.

Zastupnica je u nastavku podsjetila na to da je ministar Hebrang još 95. godine inicirao rješavanje problema transplantacije. Naime, još tada je formirana radna grupa koja je 1998. završila tzv. Naputak o eksplantaciji organa, gdje su konceptijski postavljeni i organizacija i financiranje tog sustava. Međutim, od tada je prošlo gotovo deset godina, a da niti jedan koncept nije realiziran. Dobra organizacija, znanje, sredstva i ideja davalaštva bitni su faktori za uspješno liječenje transplantacijom, napominje zastupnica. Izrazila je bojazan da se donošenjem ovog Zakona ništa bitno neće promijeniti na tom području (osim usklađivanja sa zakonodavstvom EU) jer naše zdravstvo nije za to spremno ni tehnički, niti materijalno. O tome - kaže - najbolje svjedoči podatak da u Hrvatskoj ide na dijalizu oko 2 800 ljudi, od kojih 800 čeka red za transplantaciju bubrega (godišnje se realiziraju svega 33 takva zahvata).

Osim toga, u nas se eksplantira znatno manje organa od umrlih osoba nego što je to europski prosjek. Nema sumnje, kaže, da je ideja transplantacije pozitivna i da je svi podržavamo. Svjesni smo toga da je dobro imati ovakav zakon, no u praksi se ništa neće promijeniti, jer naše zdravstvo nije spremno za veći broj eksplantacija i transplantacija. I dosad smo zbog toga imali mali broj takvih zahvata (to nije ovisilo samo o zakonskoj regulativi), zaključila je zastupnica.

Bolje riješiti organizaciju

Rezultati koje postiže transplantacijska medicina u Hrvatskoj, ali i znatno veće potrebe od toga, obvezuju nas da ovo područje reguliramo zakonom, konstatala je **Željka Antunović**, predstavnic Kluba zastupnika SDP-a. Kako reče, njeni stranački kolege smatraju da bi trebalo napraviti još bolji zakon koji neće samo popunjavati pravne praznine u oblasti transplantacijske medicine, nego potaknuti njen još brži razvoj. U tu svrhu treba dodatno promovirati funkciju donorstva te učiniti maksimalne napore da se broj transplantacija poveća. Zahvaljujući javnoj kampanji koja je intenzivirana od 2000. godine, u kojoj je sudjelovao i Sabor, možemo se pohvaliti da za prvih pola godine na milijun stanovnika imamo 12 do 13 donora, što je prilično dobar rezultat za naše uvjete. Čestitke zaslužuju i oni koji sudjeluju u tim zahvatima (riječ je o entuzijastima koji su spremni učiti i u Hrvatskoj razvijati suvremene metode transplantacije). Međutim, time više ne smijemo biti zadovoljni, već zakonom treba bolje riješiti organizaciju tog procesa.

Prema predloženom, za koordinaciju i organizaciju svih tih složenih procedura bilo bi nadležno resorno Ministarstvo, što je po mišljenju esdepeovaca korak unazad. Naime, to je upravna organizacija koja ima neke druge složene zadaće i ne bi bila dobro operativno tijelo, što je potrebno u postupcima transplantacije. U svakom slučaju, mora postojati jedna centralna organizacija koja bi funkcionirala 24 sata dnevno i, koristeći moder-

na komunikacijska sredstva, povezivala sve sudionike u ovim složenim procesima, naglašava zastupnica. Nema nikakva razloga da se ti poslovi ne izdvoje iz Ministarstva i ne prenesu u jedno neovisno, stručno, dobro organizirano koordinacijsko tijelo, koje bi bilo i bolje financirano nego dosad, dometnula je.

Po mišljenju njenih stranačkih kolega, u ovom zakonu su zapostavljeni i transplantacijski centri koji se postepeno stvaraju u okviru zdravstvenog sustava (banke tkiva i stanica). Naime, u Hrvatskoj postoji očna banka i banka koštane srži (ova posljednja nema nikakav formalni status). Ne spominju se ni brojne organizacije koje potpomažu transplantaciju (npr. Hrvatska donorska mreža, Crveni križ, te niz drugih nevladinih organizacija). Nije precizno regulirano ni tko donosi odluku u slučaju kad organ, tkivo ili stanica ide u međunarodnu razmjenu, a nisu predviđene ni situacije u kojima bi naše zdravstvo obavljalo transplantaciju strancima (razvojem našeg zdravstva i jačanjem njegova ugleda i to će uskoro biti moguće).

Zahvaljujući javnoj kampanji koja je intenzivirana od 2000. godine, možemo se pohvaliti s time da imamo 12 - 13 donora na milijun stanovnika, što je prilično dobar rezultat za naše uvjete.

Nadalje, zakonske odredbe ne uvažavaju ni razlike i specifičnosti kod transplantacije organa, te stanica i tkiva. U nastojanju da se poveća broj darivatelja predlagatelj je malo pretjerao i sve nas je proglasio donatorima. Budući da oni koji to ne žele imaju ograničene mogućnosti da se tome suprotstave, moglo bi se čak govoriti i o mogućem ugrožavanju njihovih ljudskih prava, upozorava zastupnica. To više što je iz konačnog zakonskog teksta izbrisana odredba koja je obvezivala liječnika opće prakse da mora obavijestiti pacijenta o mogu-

čnosti protivljenja darivanju dijela tijela, i omogućiti mu da se o tome izjasni u pisanom obliku. U svakom slučaju, predlagatelj bi navedene nelogičnosti trebao otkloniti do glasovanja o ovom zakonu, zaključila je. Na kraju je izrazila nadu "da će za izglasavanje tako popravljenog Zakona Sabor imati kvorum, i da se neće morati pribjegavati njegovu falsificiranju".

U nastojanju da se poveća broj darivatelja predlagatelj je malo pretjerao i sve nas je proglasio donorima. Budući da oni koji to ne žele biti imaju ograničene mogućnosti da se tome suprotstave, postoji opasnost da dođe i do ugrožavanja njihovih ljudskih prava.

Predsjedatelj, **Luka Bebić**, je na to primijetio da se u Parlamentu nikada dosad nisu falsificirali glasovi, za riječ se javio predstavnik predlagatelja **Velimir Božikov**, državni tajnik u Ministarstvu zdravstva.

Zadržati dosadašnje rješenje

Po riječima **Peje Trgovčevića** u Klubu zastupnika HSP-a podržavaju donošenje ovog Zakona, budući da je stari zakon, preuzet još od bivše države, u velikom neskladu s dosezima današnje medicinske znanosti, te s pravnim rješenjima EU. Naime, razvoj medicinske znanosti otvara mogućnosti sve većem broju osoba na liječenje transplantacijom. Njihove odnose valja precizno definirati, kako ne bi došlo do zlorabe i kršenja prava onih koji sudjeluju u takvim postupcima. Međutim, po mišljenju njegovih stranačkih kolega dvojbeno je formulacija stavka 1. u članku 22., prema kojoj smo svi potencijalni donori. Upitao je sve koji namjeravaju dići ruku za ovakvo rješenje jesu li spremni na to da u slučaju smrti jednostavno budu rastrančirani. Bilo bi daleko bolje da je

ostala dosadašnja solucija, prema kojoj se dijelovi tijela s umrle osobe smiju uzeti radi humanog presađivanja samo ako je darivatelj za života dao pismenu privolu, napominje Trgovčević.

Naglasio je, također, da haespeovci podupiru donošenje ovog Zakona, uz spomenute izmjene, jer se tome ne protivi ni crkva u Hrvata, niti Hrvatska biskupska konferencija. Osim toga, postupak ovog humanog zdravstvenog zahvata treba zakonski regulirati i radi toga da se spriječi trgovina dijelovima ljudskog tijela koja, srećom, u Hrvatskoj nije uzela tako velikog maha.

Replicirajući mu, **Velimir Božikov** je rekao kako nikada nije čuo ni za jedan takav slučaj. Apelira na svakoga tko bi eventualno saznao takvo što, da to odmah prijavi Ministarstvu zdravstva.

Nacionalna lista čekanja mora biti transparentna

Stjepan Bačić (HDZ) podsjetio je na to da je prva transplantacija u Hrvatskoj izvedena još 71. godine. Čitav taj postupak baziran je na radu i entuzijazmu zdravstvenih djelatnika koji su bili i njegovi prvi promotori i pioniri tog zahvata, naglašava zastupnik. Pritom ne smijemo zanemariti i važnu ulogu društva te svih udruga koje su to potpomagale, ali sada moramo prijeći na ozbiljnu organizaciju koja se temelji na zakonima. U tu svrhu doneseno je već nekoliko rezulucija, pa i ona iz 99. godine o poticanju presađivanja organa u svrhu liječenja. Tada je promovirana i donorska kartica, pomoću koje je javnost senzibilizirana na tu problematiku.

Osim što je transplantacija jedna od jeftinijih metoda liječenja (npr. u usporedbi s dijalizom) njen je najveći domet da bolesniku produži život, odnosno poboljša kvalitetu življenja, naglašava Bačić.

Po riječima zastupnika, predloženi zakon se zasniva na načelu da se presađivanje organa obavlja samo onda kad za to postoji medicinska opravdanost, a nacionalna lista čekanja na transplantaciju mora biti potpuno transparentna. Dakako, zakonom je zabranjeno trgo-

vanje organima ili tkivom, kao i oglašavanje potreba ili dostupnosti organa ili tkiva radi nudenja ili traženja novčane i slične dobiti. Umjesto donorske kartice uvodi se institut pretpostavljenog donora. Međutim, u okolnostima kad su u društvu još uvijek otvorene moralne i pravne dileme s tim u svezi, to bi trebalo pojačati i suglasnošću najuže rodbine.

Jedan od ciljeva donošenja ovog zakona je i usklađivanje našeg zakonodavstva s međunarodnim konvencijama koje tretiraju ovu problematiku, napominje Bačić. To znači da treba točno utvrditi kriterije medicinske prakse i riješiti sva otvorena etička i pravna pitanja, kako bi se osigurala najbolja kvaliteta usluge. Zbog toga je važno ustanovljavanje referentnih centara, budući da se eksplantacijom i transplantacijom mogu baviti samo one ustanove koje za to dobiju certifikat, odnosno licencu. Predviđeno je, među ostalim, da i primatelj mora dati svoj pismeni pristanak da mu se transplantira organ. Uvedena je i obveza praćenja zdravstvenog stanja svih pacijenata nakon transplantacije, koja se inače može obavljati samo kod osoba starijih od 18 godina.

Umjesto donorske kartice uvodi se institut pretpostavljenog donora. Budući da su u društvu još uvijek otvorene moralne i pravne dileme s tim u svezi, to bi trebalo "pojačati" i suglasnošću najuže rodbine.

Nisu opravdane bojazni da resorno Ministarstvo nije pogodno za praćenje i koordiniranje postupaka transplantacije, napominje zastupnik. Naime, autoritet te institucije trebao bi jamčiti da će sve biti regularno i zakonito. Srećom, razvoj medicine uvijek ide ispred zakona, konstatirao je dalje. Jer, da smo čekali donošenje svih mogućih propisa, transplantacijska medicina u Hrvatskoj vjerojatno ne bi dosegla današnju razinu. Dakako, zadaća je društva, pa i nas u Saboru, da

te promjene prepoznamo na vrijeme i da ih pravno uobličimo na najbolji mogući način. Ponudeni zakonski tekst je dobar, a pokazu li se u njegovoj primjeni neke manjkavosti, još se uvijek može doraditi i popraviti.

Tražiti dozvolu uže obitelji

Ovim zakonskim propisom regulira se jedno vrlo osjetljivo područje, primijetio je mr.sc. **Kajo Bučan** (ono što je tehnički moguće nije uvijek i moralno dopustivo). Naime, transplantacija je veliko postignuće znanosti u službi čovjeka i uz nju se radaju mnoga bioetička pitanja. Ona su posebno intenzivirana od prve uspješne transplantacije od živog srodnika 1951. godine u Parizu (radilo se o transplantaciji bubrega) te prve uspješne presadbe bubrega od nesrodnog davatelja, 1959. godine. Dakako, za javnost je bila najatraktivnija transplantacija srca 1967. godine, koju je obavio čuveni doktor Barnard u bolnici u Capetownu. Poznato je da je danas moguće presaditi 25 različitih tkiva i organa. Upravo radi toga da bismo potakli široku akciju donorstva organa, a ujedno spriječili i moguće zloporabe, ovo područje treba što preciznije urediti i uskladiti ga s pozitivnim iskustvima razvijenog svijeta.

Upravo radi toga da bismo potakli široku akciju doniranja organa, a ujedno spriječili i moguće zloporabe, ovo područje treba što preciznije urediti i uskladiti ga s pozitivnim iskustvima razvijenog svijeta.

U nastavku je iznio i konkretne primjedbe na pojedine zakonske odredbe. Sugerirao je, ponajprije, da se članak 13. dopuni, na način da o uzimanju organa od živog darivatelja odlučuje kvalificirano etičko povjerenstvo. Mišljenja je, također, da bi trebalo preformulirati odredbu stavka 2. u članku 14., u kojoj

stoji da se organ ili tkivo ne smije uzeti ako postoji rizik za život ili zdravlje darivatelja (takav rizik uvijek postoji, pa i kod najzdravijeg darivatelja).

U većini europskih zemalja koje imaju "zakon pretpostavljenog pristanka" običaj je da se od uže obitelji umrlog člana ipak traži dopuštenje za uzimanje organa radi presađivanja, napominje zastupnik. Primjerice, u Njemačkoj, Irskoj, Danskoj, Velikoj Britaniji i Nizozemskoj njihova je dozvola obvezna (tzv. "inform consent law"). Stoga će grupa zastupnika HDZ-a zatražiti - amandmanski - da se takvo rješenje ugradi i u naš zakon. To je ne samo humaniji pristup, nego i nužno u tradicionalnom društvu koje baštini kršćansku civilizacijsku stečevinu. Osim toga, takvo rješenje je potpuno u skladu s člankom 5. st. 1. Kodeksa medicinske etike i deontologije.

Unatoč iznesenim primjedbama smatram da se radi o dobrom zakonu koji će, zajedno s podzakonskim propisima, bitno unaprijediti zakonsku regulativu u ovoj oblasti i približiti Hrvatsku europskom prosjeku po broju donora, napomenuo je Bučan.

Na kraju je odao priznanje svim zdravstvenim djelatnicima koji se bave ovim složenim poslom, na naporima koje su ulagali desetljećima da bi ovaj dio vrhunske medicine našao svoju primjenu u Republici Hrvatskoj.

Po broju donora smo u europskom prosjeku

Iako je transplantacija opće prihvaćena, te etički i gospodarski itekako opravdana metoda liječenja, problem nedostatka organa za presađivanje sve je aktualniji i kod nas, ali i u svijetu, konstatala je **Ruža Lelić (HDZ)**. U nastavku je podsjetila na činjenicu da je Hrvatska postigla značajni napredak kad je riječ o broju donora. Naime, u razdoblju od 2000. do 2001. bili smo na začelju europskih zemalja, ispred Grčke. Već 2002. smo se popeli na mjesto ispod Švedske i Švicarske, s 9 donora na milijun stanovnika, a 2004. smo dostigli europski prosjek od 12

do 13 donora na milijun stanovnika. No to još uvijek nije dovoljno, budući da se svake godine broj bolesnika koji dolaze na hemodijalizu povećava za 500 novih, a samo na presađivanje bubrega čeka 800 bolesnika. Zbog toga je prijeko potrebno javno promicati darivanje organa, u čemu je vrlo bitna uloga medija i poznatih javnih osoba. Budući da, zbog dužnog poštovanja prema dostojanstvu umrle osobe liječnici nerado traže dozvolu obitelji za uzimanje organa ili, pak, obitelj često odbija dati svoj pristanak, itekako je važna donorska kartica, napominje zastupnica. Međutim, danas prevladava mišljenje da je u javnosti najbolje prihvaćen model pretpostavljenog pristanka, s mogućnošću aktivnog isključenja. Oko toga se u sabornici povela i polemična rasprava, a najavljeni su i amandmani koje, kako reče, u principu može podržati.

Nema sumnje da je materijalno stanje u našem zdravstvu teško, ali i u ovakvim uvjetima naši zdravstveni djelatnici i ustanove, kad je riječ o području transplantacijske medicine, stoje uz bok takvim ustanovama u Europi i u svijetu.

Po njenom mišljenju najčešći je uzrok zbog kojeg netko još za života, ili kasnije njegova obitelj, ne pristaje na doniranje organa, strah da ne dođe do eksplantacije dok kod osobe nije sa sigurnošću utvrđena smrt. Stoga pozdravlja predloženo rješenje prema kojem smrt osobe čiji se dijelovi tijela mogu uzimati radi presađivanja utvrđuje povjerenstvo zdravstvene ustanove sastavljeno od najmanje tri liječnika, s tim da u njegovu radu ne može sudjelovati liječnik koji je liječio pacijenta. Dobro je, kaže, da se liste nedarivatelja, kao i mogućih darivatelja i primatelja organa, te liste čekanja na transplantaciju, nalaze na jednom mjestu - u Ministarstvu zdravstva - iako

nije isključena ni mogućnost da to bude i u nekom posebnom tijelu.

Izrazila je zadovoljstvo i činjenicom da je ove godine pri resornom ministarstvu izdvojeno više novca za povećanje broja donora i unapređenje transplantacijskih programa nego lani (oko 1,7 mln. kuna). Pored toga, svaka zdravstvena ustanova koja ima licencu za taj postupak dobiva i dodatna sredstva. Nema sumnje da je materijalno stanje u našem zdravstvu teško, ali i u ovakvim uvjetima naši zdravstveni djelatnici i ustanove su na području transplantacije organa uz bok takvim ustanovama u Europi i u svijetu, naglašava zastupnica.

Na kraju je izjavila da podržava donošenje ovog Zakona, čiji je cilj odrediti jasne kriterije medicinske prakse na području transplantacijske medicine, sukladno standardima EU, te stvoriti pravnu sigurnost osoba koje traže takvu vrstu medicinske pomoći, kao i onih koji je pružaju.

U postupku transplantacije ne može biti zloraba

Na početku svog izlaganja **Lucija Čikeš (HDZ)** je napomenula da se transplantacija dijelova ljudskog tijela provodi već punih 50 godina, te da je prva multiorganska eksplantacija izvedena 1983. godine. Koliko je to važno za napredak čovječanstva najbolje govori činjenica da su dva liječnika iz transplantacijskih timova 1999. godine dobila Nobelovu nagradu. I Hrvatska ima velike uspjehe na tom planu, pogotovo ima li se u vidu u kakvim skromnim uvjetima naši stručni timovi obavljaju ovako zahtjevne operacije, naglašava zastupnica. Naime, prva transplantacija bubrega u nas izvedena je još 71. u Kliničkom bolničkom centru u Rijeci, a presađivanje srca u Zagrebu, 1988. Već 2002. presađena su prva pluća, a iste godine u Zagrebu je izvedena i višeorganska transplantacija bubrega i gušterače.

Budući da je ova metoda liječenja pozitivno prihvaćena u našem društvu, o čemu svjedoče i rezultati ankete provedene u jesen 2004. godine, možemo se nadati da će se transplantacijska medicina

na i dalje razvijati, kaže zastupnica. To više što gotovo sve religije podržavaju presađivanje i doniranje organa.

Etičke komisije pri zdravstvenim ustanovama koje dijagnosticiraju smrt bolesnika odvojene su od timova za eksplantaciju i transplantaciju i nemaju uvid u nacionalnu listu čekanja.

Napomenula je, među ostlim, kako kolege koji neposredno rade u timovima za eksplantaciju i transplantaciju tvrde kako pritom nema, niti može biti zloraba. Naime, etičke komisije pri zdravstvenim ustanovama koje dijagnosticiraju smrt bolesnika, odvojene su od timova za eksplantaciju i transplantaciju, i nemaju uvid u nacionalnu listu čekanja.

Važna uloga liječnika primarne zdravstvene zaštite

U nastavku je podsjetila na činjenicu da, prema podacima iz 1999. godine, po broju umrlih darivatelja u Europi prednjače Španjolska (33 darivatelja na milijun stanovnika), Austrija (25) i Belgija (22). Hrvatska je tada bila na neslavnom predzadnjem mjestu, sa svega 4 darivatelja na milijun stanovnika, ali je za četiri godine taj broj udvostručen (danas iznosi 12 na milijun stanovnika). Međutim, kod nas više od 31 posto bolesnika predviđenih za transplantaciju čeka na transplantat više od šest godina, 10 posto oko šest godina, 7 posto pet godina, 10 posto četiri godine i svega 12 posto manje od dvije godine. Po mišljenju zastupnice liječnici primarne zdravstvene zaštite mogli bi najviše pridonijeti povećanju liste darivatelja organa. Naime, sa svakim pacijentom trebali bi obaviti informativni razgovor, kako bi, po mogućnosti, dobili njegovu privolu da u slučaju smrti bude darivatelj. Daka, te podatke morali bi slati u centralnu agenciju koja će voditi liste (ne)darivatelja.

Po mišljenju **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** ovaj napredan zakon svakako treba podržati. Budući da je u članku 1. izričito navedeno da se njegove odredbe ne odnose na presađivanje organa i tkiva za reprodukciju, smatra da je na zastupničke klupe istodobno trebalo dostaviti i Prijedlog zakona o izvantjelesnoj oplodnji. Naime, prema ministrovim navodima njegov je nacrt već odavno bio objavljen na Internet stranicama, ali potom mu se izgubio trag. Izrazila je uvjerenje da će državni tajnik pojasniti što je u njemu sporno, jer ovakva situacija izaziva različite nedoumice i nagađanja u javnosti. Uostalom, vrijeme je da se vlast izjasni o ovako delikatnom pitanju, kao što je to izvantjelesna oplodnja.

U Hrvatskoj je u protekle četiri godine udvostručen broj darivatelja organa (12 na milijun umrlih stanovnika) ali više od 50 posto bolesnika predviđenih za transplantaciju čeka na taj zahvat 4 - 6 godina, pa i duže.

Potom se osvrnula na odredbu članka 14. u kojoj stoji da se organ ili tkivo za presađivanje ne smije uzeti ako postoji rizik za život ili zdravlje darivatelja. Nije sporno da svako presađivanje organa ili tkiva u izvjesnoj mjeri predstavlja rizik, ali nema nikakvih dilema, ni zakonskih ni moralnih, ni etičkih, da se, primjerice, majka, ili otac, da bi spasili život svog djeteta, izvrnu takvom riziku (pa i smrtnoj pogibelji), napominje zastupnica. Takav oblik ljubavi ni mi ni država ne može oduzeti svojim zakonom, kaže zastupnica. Sugerirala je da predlagatelj do izglasavanja ovog Zakona još preispita spomenutu odredbu.

Nitko nikome ne sprječava da se žrtvuje za svoje najbliže, nadovezao se na njene riječi mr.sc. **Ivan Bagarić**. Nema sumnje da je svaka medicinska intervencija i određeni rizik, ali zbog

onoga radi koga se to čini, on je isplativ i dopustiv.

Promijeniti naziv zakona

Predložio je da se naziv ovog Zakona promijeni u "Zakon o liječenju presađivanjem dijelova ljudskog tijela, što bi zacijelo pridonijelo i promicanju ove metode liječenja, odnosno promjeni naših stavova spram ove vrlo važne materije. Napomenuo je da se zalaže za to da se zakonom propiše i obvezno traženje dozvole članova najuže obitelji umrle osobe za uzimanje organa radi presađivanja. Spomenimo i njegovu sugestiju da se Glava II. Konačnog prijedloga zakona nomotehnički uskladi s Glavom III. ovog propisa.

Nakon tridesetogodišnjeg iskustva u Republici Hrvatskoj, vezano uz eksplantaciju i transplantaciju, bilo je krajnje vrijeme - kaže - da se donese ovakav zakon koji će to područje urediti na način primjeren sadašnjem stupnju razvitka ove grane medicine. Nema sumnje da je ona na zavidnoj razini, budući da trenutno nema niti jednog organa koji se u nas ne može transplantirati.

Po mišljenju zastupnika dobro je rješenje da se registar, odnosno Nacionalna lista čekanja vodi pri Ministarstvu zdravstva, kao i lista nedarivatelja. Kako reče, pobornik je pretpostavljene suglasnosti potencijalnih donora, ali ako se tome ne protivi obitelj (takav pristup

trebao bi pridonijeti povećanju broja eksplantacija). Potaknut dilemama koje su se čule u raspravi napomenuo je da liječnici postupaju s umrlim pacijentima na dostojanstven, etički i humani način, pa i prilikom eksplantacije organa.

Smatra, inače, da su ponuđena zakonska rješenja optimalna i da ih treba prihvatiti.

Riječ predlagatelja

U završnoj riječi **Velimir Božikov** je zahvalio sudionicima u raspravi, napose podnositeljima amandmana, na korisnim savjetima i prijedlozima koji bi trebali pridonijeti poboljšanju ponuđenog zakonskog teksta. Potaknut diskusijom zastupnice Antunović napomenuo je da medicinska struka ima svoju etiku koja ne dozvoljava da se pristupi eksplantaciji organa ili tkiva ako postoji rizik da bi to bitno ugrozilo zdravlje darivatelja ili moglo dovesti do njegove smrti. Na kraju je uputio zahvalu svim liječnicima i medicinskim sestrama koji požrtvovno rade u timovima za eksplantaciju i transplantaciju, te znanstvenicima i dr. koji su pridonijeli tome da je i u Hrvatskoj transplantacijska medicina u usponu.

Nakon ove rasprave uslijedilo je izjašnjavaње o amandmanima. Prvi je bio na redu amandmanski zahtjev **Dragutina Lesara** koji je, podsjetimo, predlagao dopunu zakonskog teksta novim člankom 23. koji bi glasilo: "Koordinator za uzi-

manje i presađivanje dijelova ljudskog tijela dužan je prije svake eksplantacije nedvojbeno utvrditi da li se potencijalni donor nalazi na listi nedarivatelja".

Predstavnik predlagatelja, dr. **sc. Andrija Hebrang**, napomenuo je da Vlada ne prihvaća taj amandman, jer će to pitanje biti regulirano podzakonskim aktom. Nakon toga je uslijedilo glasovanje, ali većina nazočnih zastupnika priklonila se mišljenju Vlade.

Istu sudbinu doživio je i amandman što ga je, u ime Kluba zastupnika HSP-a, podnio **Pejo Trgovčić**. Po riječima dr. Hebranga, predlagatelj ne može uvažiti prijedlog da se ozakoni tzv. informirani pristanak, odnosno da se još za života traži pisana privola potencijalnog donora organa, jer to odudara od duha ovog Zakona. Naime, Vlada se opredijelila za tzv. pretpostavljeni pristanak, što je usklađeno i s postojećim Kaznenim zakonom. Prema tome, nije potrebna ni suglasnost obitelji, niti samog donora, zaključio je.

Iako je predstavnik Kluba zastupnika HSP-a inzistirao na tome da se o njihovom prijedlogu glasuje, ni ovaj amandman nije dobio "zeleno svjetlo".

Ishod rasprave - većinom glasova nazočnih zastupnika (76 ih se izjasnilo "za", dok su dvojica bili suzdržani) donesen je Zakon o uzimanju i presađivanju dijelova ljudskog tijela u svrhu liječenja, u predloženom tekstu.

M.Ko.

KONAČNI PRIJEDLOG POMORSKOG ZAKONIKA

Zakonik osuvremenjen i usklađen s pomorskim konvencijama te pravnim stečevinama Europske unije

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova donijeli Pomorski zakonik u tekstu predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske, zajedno s prihvaćenim amandmanima. U obliku zaključka prihvaćen je i amandman Kluba zastupnika HSP-a kojim se Vlada obvezuje na donošenje Pravilnika o naknadi za oduzete brodove i brodice unutar odredbi Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine.

Prihvaćeni zakon ocijenjen je visokim ocjenama, jer gotovo u cijelosti rješava pitanja javnog pomorskog prava, sigurnosti plovidbe i trgovačkih društava. Nisu, međutim, izostale ni primjedbe na pojedina rješenja, a upozoreno je da nisu prihvaćeni ni svi prijedlozi iz Pomorskog sindikata.

Predloženi zakonski tekst ujedno propisuje i vrlo rigorozne novčane kazne u slučaju onečišćenja okoliša, što je naišlo na odobravanje svih zastupnika koji su sudjelovali u raspravi. Iako je podneseno dvadesetak amandmana, velika većina zastupnika u svojim je izlaganjima ukazivala da je riječ o solidnom i stručnom zakonskom tekstu, kojim se Republika Hrvatska predstavlja kao pomorska država s dugom tradicijom i zakonskom infrastrukturom koja datira još iz XIII. stoljeća. Istovremeno je ukazano da je prihvaćeni zakon usklađen s pomorskim kon-

vencijama, suvremenim pravnim standardima i zakonodavstvom EU kojim se uređuju prava i obveze pomoraca i brodara.

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu očitovale su se nadležna radna tijela Hrvatskog sabora. **Odbor za zakonodavstvo** podupro je njegovo donošenje, a na tekst Konačnog prijedloga podnio je amandmane nomotehničke naravi. Ove, kao i ostale upućene amandmane koje su podnijeli klubovi zastupnika i pojedini zastupnici donosimo u prikazu očitovanja predstavnika predlagatelja uoči glasanja. **Odbor za pomorstvo, promet i veze** predloženi zakonski tekst zakonika, razmotrilo je kao nadležno radno tijelo, te saslušalo uvodno izlaganje predstavnika predlagatelja. On se prvenstveno osvrnuo na razlike između Prijedloga i Konačnog prijedloga Pomorskog zakonika, te utvrdio da su prihvaćene sve primjedbe i prijedlozi Odbora. Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru donošenje Pomorskog zakonika.

Prilikom rasprave na **Odboru za europske integracije**, predstavnik predlagatelja je istaknuo da se Konačnim prijedlogom Pomorskog zakonika, stvaraju pretpostavke za usklađivanje pomorskog zakonodavstva s pravnim stečevi-

nom Europske unije. Ujedno će se nastaviti potpuno usklađivanje s trinaest direktiva Europske unije putem podzakonskih akata. Pomorski zakonik zadužuje Vladu RH, odnosno resorna ministarstva, da u roku od godine dana od stupanja na snagu Pomorskog zakona, donesu podzakonske propise tehničke prirode. Njima će se provesti usklađivanje s pravnim stečevinom EU. S obzirom na to da Konačni prijedlog zakona ne sadrži usporedni prikaz podudarnosti odredaba, u raspravi je istaknuto da bi ga bilo svrhovito sastaviti i nakon donošenja Zakonika. Odbor je jednoglasno utvrdio da je Konačni prijedlog Pomorskog zakonika usklađen s pravnim stečevinom Europske unije, te da ispunjava obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Odbor za turizam predmetni je zakonski tekst razmotrio kao zainteresirano radno tijelo. Ujedno je proveo i široku raspravu o Prijedlogu Pomorskog zakonika, te svoje prijedloge i mišljenje dostavio na vrijeme nadležnom Ministarstvu. U provedenoj raspravi, članovi Odbora istaknuli su da je predlagatelj usvojio veći dio predloženih rješenja, a pozitivnim se ocjenjuje pojednostavljenje procedure prijave i odjave nautičara. Istaknuto je da se osigurava nadzor i sigurnost plovidbe, tako da jedanput upisani podaci budu dostupni svim lučkim kapetanijama. U raspravi je također posebno pozitivnim ocijenjeno predloženo posta-

vljanje naljepnica-vinjeta, na brodove u nautičkom turizmu po uzoru na druge europske zemlje. Na temelju provedene rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje Pomorskog zakonika zajedno s priloženim amandmanom na članak 9. zakonskog teksta.

Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu jednoglasno je i bez rasprave Saboru predložio donošenje Pomorskog zakonika.

O PRIJEDLOGU

Uvodno izlaganje u ime predlagateljica, Vlade Republike Hrvatske, podnio je državni tajnik Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka, **Branko Bačić**. Istaknuo je da Konačni prijedlog Pomorskog zakonika gotovo u cijelosti rješava pitanje javnog pomorskog prava, sigurnosti plovidbe i trgovačkih društava. Nazivajući ovaj akt pomorskim Ustavom, ocijenio je da se time ujedno usklađujemo i sa zakonodavstvom i pravnim stečevinama Europske unije i pravnim aktima Vijeća Europe. Predloženim se tekstom ministru ujedno daju ovlaštenja da donosi podzakonske akte, kako bi se nastavilo usklađivanje s regulativom Europske unije. Izdvojio je zatim dijelove koji se mijenjaju u odnosu na postojeći zakonski tekst Pomorskog zakonika. Treba reći da se njime praktički mijenja 75% postojećih članaka i odredbi. Time se dakle nameće potreba donošenja novog Pomorskog zakonika, a osim toga u međuvremenu je donesen i Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama. Treća vrlo bitna stvar zbog koje se donosi novi Pomorski zakonik je činjenica da je u međuvremenu od donošenja Pomorskog zakonika pa do danas, Republika Hrvatska postala članicom mnogobrojnih međunarodnih konvencija koje se donose na nivou međunarodne pomorske organizacije. Samim time, implementacija tih ratificiranih konvencija nužna je u hrvatskom nacionalnom zakonodavstvu, te se nameće potreba za donošenjem novog zakonskog teksta.

Predloženi Pomorski zakonik u Konačnom je prijedlogu praktički usvojio

sve međunarodne konvencije koje se u prvom redu odnose na sigurnost plovidbe i onečišćenje mora. Time se ujedno i Konvencija o upravljanju balasnim vodama i ostale konvencije u okviru Pariškog memoranduma ugrađuju i nalaze primjenu i u našem Pomorskom zakoniku.

Predloženi zakonski tekst usvojio je sve međunarodne konvencije koje se odnose na sigurnost plovidbe i onečišćenje mora.

Naveo je zatim nove odredbe koje se razlikuju u odnosu na prvo čitanje, precizirajući pri tome pojam i ustrojstvo novog upisnika za jahte, brodice i brodove. Njime se također reguliraju prijelazne i završne odredbe oko obavljanja čarter djelatnosti i upisivanje u trgovački registar u Republici Hrvatskoj. Računajući na određene poteškoće pri upisu i registraciji tih plovila, ostavljen je prijelazni period do 30. rujna. Na temelju prijedloga klubova zastupnika, također je usvojen prijedlog da dozvolu za uplovljavanje stranih ratnih nuklearnih brodova u unutarnje državne vode, daje Vlada Republike Hrvatske, ali na prijedlog i mišljenje ministra mora, turizma, prometa i razvitka, ministra obrane i državnog tijela nadležnog za nuklearnu sigurnost. Konačnim zakonskim prijedlogom utvrđena je i dužnost Republike Hrvatske da sudjeluje u svim općim i regionalnim organizacijama koje pridonose sigurnosti plovidbe i zaštiti od onečišćenja mora. Posebno je naznačeno da je od 1. prosinca na snazi sustav usmjerene plovidbe na Jadranu, odnosno sheme usmjerene plovidbe. Time su praktički utvrđene svojevrstne morske ceste koje određuju kursevi pojedinih brodova u sjevernom dijelu Jadrana. Njima se ujedno onemogućava da dođe do sudara i težih nesreća na moru.

Iz prvog čitanja prihvaćene su i sugestije kojima tankeri i brodovi prilikom prijevoza opasnih tereta ne mogu biti oslobođeni obveznog peljarenja. Time

se poduzimaju dodatne mjere sigurnosti, a Jadransko more štiti od mogućeg zagađenja. Dakle, primjenom predloženih propisa hrvatski brodari stječu standarde koji su na snazi u svijetu i u Europi, a oslobađanjem poreza na dobit oslobađamo ih poreznih davanja, ukoliko se odluče na reinvestiranje, neovisno o tome za koju je svrhu ta dobit namijenjena. Ranije su hrvatski brodari posezali za zastavama država pogodnosti i zbog problema oko naplate usluga. Sada smo uveli institut pomorske hipoteke, a taj institut je gotovo u cijelosti usklađen s anglosaksonskim zakonodavstvom. Na taj se način vjerovniku koji daje financijska sredstva ili kreditira brodare omogućuje da na jednostavan način riješi svoja potraživanja, bez nepotrebnog kompliciranja i procedure oko potraživanja od vjerovnika.

U izradi rečenog zakonskog teksta konzultiran je i sindikat pomoraca te su uvedeni elementi hrvatskog mirovinskog i zdravstvenog zakonodavstva. Određeno je da pomorac prilikom dolaska na brod potpiše ugovor u pisanom obliku s poslodavcem i obveznikom prijave tog ugovora na Zavodu za mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Visinu osnovice za plaćanje ove vrste osiguranja propisivat će ministar mora, turizma, prometa i razvitka. Osnovica bi trebala biti jednaka plaći koju bi pomorac ostvarivao u nacionalnoj plovidbi, a uveden je i pomorski dodatak kao neoporezivi dio dohotka. Njegova će visina, kao i način plaćanja poreza biti regulirana Pravilnikom o porezu na dohodak čija je izrada dogovorena zajedno s Ministarstvom financija. Pravilnikom bi se ujedno utvrdilo jednokratno plaćanje poreza na dohodak i to po ispunjavanju i podnošenju porezne prijave.

Govorio je zatim i o zakonskim člancima kojima se utvrđuju ovlasti građevinske inspekcije oko bilo kakvih zahvata na pomorskom dobru. Pomorskim se zakonikom točno utvrđuju sve ovlasti inspektora lučke kapetanije, odnosno sigurnosti plovidbe. Predloženim se odredbama utvrđuje da je inspektor lučke kapetanije zadužen za donošenje rješenja kada pojedini objekt ometa

sigurnost plovidbe, dok ostale grane na pomorskom dobru ostaju u nadležnosti građevinskih inspektora. Konačnim prijedlogom Pomorskog zakonika utvrđeno je da ne postoje obveze polaganja dopunskih ovlaštenja od strane pomoraca nakon završetka školovanja. Naime, pomorci su često po završetku škola bili dužni na polaganje dopunskih ispita kojima bi stjecali dopunska ovlaštenja, a time su mladi pomorci ujedno bili izvrgnuti velikim financijskim troškovima. Ujedno su propisane vrlo visoke kazne za pomorske prekršaje, a poglavito kod prekršaja koji se odnose na onečišćenje mora. Usvajanjem ovakvog Pomorskog zakonika, stekli su se svi uvjeti da hrvatski brodari imaju uvjete jednake onima na koje nailaze i ostali brodari u Europi. U onom dijelu gdje se propisuju uvjeti za hrvatske pomorce na domaćim brodovima, išli smo za tim da se postojeći troškovi vezani uz mirovinsko i uz zdravstveno osiguranje smanje, u odnosu na pomorce koji će ploviti na brodovima koji nisu upisani u hrvatski Upisnik brodova, zaključio je državni tajnik **Branko Bačić**.

RASPRAVA

Dvojbena uplovljavanje brodova na nuklearni pogon

Zastupnik **Damir Kajin** govorio je u ime Kluba zastupnika IDS-a. Uvodno se osvrnuo na problematiku oko uplovljavanja brodova na nuklearni pogon, napominjući da je IDS protiv toga. Smatra da se ulazak u NATO savez, ne može uspoređivati sa "švedskim stolom", ali IDS ne prihvaća uplovljavanje ovih brodova, kao ni odlazak hrvatskih kopnenih postrojbi u Irak. Tamošnju američku politiku ocijenio je katastrofalnom, navodeći ujedno da postoji razlika, ukoliko se odlazak u treće zemlje bude odvijao pod mandatom UN-a. U ovom slučaju Hrvatska mora biti aktivna, jer je i sama očekivala dolazak vojnih snaga UN-a nakon okončavanja ratnih djelovanja 1993. godine. Složio se s konstatacijom državnog tajnika da predloženi

zakonski tekst predstavlja napredak u odnosu na postojeće zakonodavstvo.

Pogodnosti se ogledaju prvenstveno na pravu brodarka koji posluju u međunarodnoj plovidbi, da budu oslobođeni od poreza ukoliko reinvestiraju dobit. Uvodi se i novi institut pomorske hipoteke koja je u potpunosti usklađena s engleskim pomorskim zakonodavstvom. Zakon je usklađen s međunarodnim konvencijama, te otvara mogućnost pomorskog dodatka kao i plaćanje doprinosa od pomoraca. Ujedno se provode i propisi koji se odnose na sigurnost plovidbe brodova i luka, zaštitu mora od onečišćenja, uvođenje elektronskog upisnika brodova, te uređuje obavljanje čarter djelatnosti plovilima pod stranom zastavom. Zakonik je potpuno usuglašen i s Pariškim memorandumom o nadzoru luka, kao i sa suvremenim rješenjima nacionalnih propisa. Ovdje se misli na Ovršni zakon, Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, te Zakon o prekršajima. Zakonikom se jasno definira odvojenost inspekcije za sigurnost plovidbe od građevinske inspekcije, a znatno su postrožene i prekršajne odredbe. Ukazao je zatim i na fragmente zakonskog teksta kojima se utvrđuje porez na dohodak pomoraca, te na stavove sindikata i predstavnika Ministarstva financija. Analizirao je sadržaj članaka 128. i 129., te upozorio na određene manjkavosti.

Uvodi se novi institut pomorske hipoteke koja je u potpunosti usklađena s anglosaksonskim pomorskim zakonodavstvom.

Usprkos svim dobrim stranama, Pomorski zakonik ipak ne treba predstavljati previše optimistično i euforično. Treba se prisjetiti stvarnog stanja u pomorstvu, a u provedbi treba očekivati i određene nedorečenosti i čitav niz birokratskih problema i prepreka. Hoće li ovi napori rezultirati povratkom brodarka pod hrvatsku zastavu ili čak dovođenju stranih brodova, tek treba pričekati

ti i vidjeti, upozorio je zastupnik Kajin. Upozorio je da među našim brodarima i nema neke pretjerane euforije, ako se izuzme ocjena prvog čovjeka tankerske plovidbe, gospodina Mustača, koji je ovaj zakonski prijedlog nazvao povijesnim dokumentom. Dobro je što se predloženim izmjenama uvodi hipoteka po ugledu na anglosaksonski model. Naime, svi brodari koji posluju u međunarodnoj plovidbi, oslobođeni su plaćanja poreza na reinvestiranje za državnu dobit. Novim institutom hipoteke pogoduje se povoljnijim financijskim aranžmanima.

Zaključio je izlaganje apelom da se što veći dio brodova vrati pod hrvatsku zastavu, jer bi to bio veliki dobitak za zemlju.

Hrvatska tek treba postati pomorska zemlja

Zastupnik **Antun Peruško** govorio je u ime Kluba zastupnika SDP-a. Uvodno je ocijenio da Hrvatska još uvijek nije u dovoljnoj mjeri postala pomorskom zemljom, bez obzira na ratne okolnosti, raspad tržišta i nesretnu privatizaciju i pretvorbu. Hrvatsko brodarstvo zato zaslužuje kvalitetan Pomorski zakonik koji će na adekvatan način urediti svu problematiku oko uređenja ove djelatnosti i iskorištavanja pomorske djelatnosti i brodova. Podsjetio je zatim na naglaske koje je oko ove teme izgovorio prilikom prvog čitanja zakona. Treba ujedno upozoriti da je rad na novom Pomorskom zakonu započela bivša, a nastavila sadašnja Vlada. Izrazio je zadovoljstvo što je nadležno Ministarstvo prihvatilo i brojne sugestije i prijedloge koje je iznio Klub zastupnika SDP-a.

To se prvenstveno odnosi na pitanje pilotaže, odnosno stručnog vođenja broda pod nadzorom pilota, čime se osigurava sustav sigurnosti plovidbe. Osvrnuo se zatim i na pitanja oko "crnog čartera", sugerirajući da se svi sporni detalji riješe primjenom modernih dostignuća i pratećih akata, sukladno praksi suvremenih europskih država. Ujedno je zatražio da se uredi poslovi Obalne straže, koja bi svoje mjesto u Pomorskom zakoniku

ku navela u članku 1029. Pozitivnim je ocijenio uređenje pitanja oko školovanja pomoraca kroz redovnu naobrazbu, sa što manje mogućih dopunskih svjedodžbi i velikih materijalnih troškova te dodatnih ispita. I on je pohvalio činjenicu da se brodari oslobađaju poreza na dobit pod navedenim uvjetima, a dobiva se i mogućnost zaključivanja više uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme. Temeljna obveza brodaru u odnosu na pomorce je prijava za zdravstveno i mirovinsko osiguranje. Sve su to elementi koji daju pravo brodarima da blagonaklono gledaju na Konačni prijedlog ovog Zakona. Takvi su epiteti uostalom istaknuti i prilikom ranijih prezentacija Pomorskog zakonika na brojnim skupovima. Međutim, pomorci su istaknuli i određene slabosti rečenog zakonskog teksta, a njihovo nezadovoljstvo potvrdili su u svojim nastupima i predstavnici strukovnog sindikata. Iz nedavnog priopćenja sindikata proizlazi da su postignuti dogovori, ali je došlo do odstupanja od već ranije postignutih dogovora i obećanja.

Ukoliko se realiziraju najavljene pogodnosti treba očekivati povratak dijela brodaru pod hrvatsku zastavu.

Podsjetio je zatim na podnijete amandmane kojima bi se trebao bolje riješiti status pomoraca, upozoravajući na potrebu oslobađanja plaćanja poreza na dohodak za one koji u međunarodnoj plovidbi plove više od 183 dana. Ocijenio je na kraju da je moguće pronaći odgovarajuće rješenje, koje će zadovoljiti i ovu kategoriju naših pomoraca, pozivajući predlagatelja da razmotri i usvoji korisne sugestije i prijedloge.

Hrvatska ima dignitet pomorske zemlje

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govori je zastupnik **Šime Prtenjača** koji je i sam dao uvodne konstatacije o pomor-

skoj komponenti Republike Hrvatske. Upozorio je na sve tegobe i izazove pomorskog života i zanimanja, kojega se ne bez razloga ocjenjuje kao "kruh sa sedam kora". Veliki broj nesreća i stradanja pomoraca, samo dodatno potkrepljuje ove ocjene. Zbog svih navedenih razloga ne treba čuditi što Hrvatska pokušava i uspijeva urediti područje rada na globaliziranom području pomorske djelatnosti. Budući da se plovi po svim svjetskim morima, tu se ne može u cjelini primjenjivati hrvatsko radno zakonodavstvo. Donošenjem ovog Zakona osiguravamo dignitet pomorske zemlje i stvaramo uvjete povratka brodaru pod hrvatsku zastavu. Osim toga, sve potrebne propise približavamo i usklađujemo sa zakonodavstvom Europske unije. Naši brodari su se zadržavali pod stranim zastavama i zbog pitanja osiguravanja tereta i plovila, pa i sami trebamo težiti ovim standardima. Govorio je zatim o bankarskim uvjetima okupljenima unutar tzv. Bazelskog komiteta, kojima se zapravo definira strategija upravljanja rizikom. Prihvaćene deklaracije imaju odraza i na hrvatskom području, jer većina bankara u praksi mora primjenjivati slične postupke, ovisno o specifičnim uvjetima i utjecaju kamata.

Podsjetio je zatim, da je Hrvatska još daleke 1568. godine donosila i primjenjivala suvremeno zakonodavstvo na tom području, te naveo kojim putevima treba ići kako bi se olakšao povratak pod domaću zastavu. Napomenuo je ujedno da gotovo svaka zemlja štiti pomorstvo kao posebno osjetljivu gospodarsku granu i teži povoljnim uvjetima kod registracije brodova. Pozitivan utjecaj države zrcali se u minimalnim i simboličkim porezima na dohodak, kao i sustavom različitih poticaja. Upozorio je i na neke konkretne poteze država, izdvajajući dobre uvjete koje za svoje pomorce osigurava susjedna Italija. Ona uplaćuje obvezne fondove za svoje pomorce, pa bi i Hrvatska trebala tragati za ovakvim i sličnim zakonskim rješenjima. Upozorio je zatim, da Hrvatska ima oko 20 tisuća pomoraca u svjetskim flotama, koji su zbog solidnog sustava školovanja cijenjeni kod brojnih poslodavaca.

Upozorio je na potrebu uređenja propisa kojima se definira dohodak i dobit, ukazujući da treba ukloniti sve sporne detalje vezane uz članak 128. predložena teksta. U njemu su uređeni postupci oko prijave i ukrcanja pomoraca na brod, te pitanja oko godišnje prijave poreza. Predložio je da se sustav zaštite osigura putem pomorskog dodatka, te primjerenijim sustavom subvencioniranja.

Na kraju izlaganja ocijenio je da predložene mjere ipak predstavljaju značajan pomak. Ukoliko se najavljene pogodnosti realiziraju, ne treba sumnjati da će se dio brodaru vratiti pod hrvatsku zastavu, zaključio je zastupnik Prtenjača.

Precizirati oslobođenje od carine i PDV-a

Zastupnik dr.sc. **Miljenko Dorić** govorio je u ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a. Zahvaljujući primjerenom vremenskom rasponu uoči prvog čitanja, mogle su se obaviti kvalitetne konzultacije s domaćim brodarima i pomorcima. Međutim, ovaj smo puta vrlo opsežan i zahtjevan materijal dobili svega nekoliko dana prije drugog čitanja, pa to nije bilo dovoljno za potrebne dogovore i konzultacije. Razgovarajući s pomorskim časnicima poput kaptana Dumanića iz Rijeke i splitskim pomorcima, ipak smo prošli predložene zakonske mjere. Klub zastupnika HNS/PGS-a iznosi stavove onih brodaru koje smo uspjeli konzultirati u svezi s ovim zakonom, a koji opravdano nosi epitet "Ustav naših pomoraca".

Iznio je zatim neka očekivanja i sugestije pomoraca, izdvajajući potrebu da se preciziraju poslovi oko peljarenja sadržani u članku 70., stavak treći. Međutim, treba omogućiti zapovjedniku brodova manjih od 2 tisuće tona, da položi odgovarajući ispit i na taj način supstitira taj zakonski instrument. Treba znati da peljarenje nije besplatno, pa godišnja svota znatno opterećuje izdatke brodaru koje treba privući, a ne tjerati iz luke. Treba urediti i zakonski članak 128., u kojemu se obavljaju zakonski okviri prijave i odjave mirovinskog i zdravstvenog

osiguranja. Pitanje je tko treba pomorca prijaviti odnosno odjaviti. Brodari predlažu da to bude pomorac, a ne brodar. Ujedno treba urediti članak 145., gdje se utvrđuju okolnosti štete koju član posade pretrpi na radu, ukoliko ne postoje uvjeti za sigurno obavljanje posla. Naši brodari sugeriraju da se propisi približe i izjednače sa svjetskim standardima. Osnovni zadatak leži u činjenici da brodar odgovara za sigurnost pomorca koji pak mora uporabiti profesionalni oprez pri poslu. S tim u svezi, podsjetio je i na podnijete amandmane, te upozorio i na potrebu izmjene definicije broda u međunarodnoj plovidbi, sukladno tekstu koji je bio u prijedlogu prvog čitanja.

Posljednji zahtjev brodarka odnosi se na članak 429., kojim se utvrđuje oslobođenje od carine i PDV-a na rezervne dijelove i usluge na brodovima u međunarodnoj plovidbi. Ocijenio je da će Pomorski zakonik unaprijediti rad brodarka kao i cjelokupnu djelatnost.

Predsjedavajući je zatim obavijestio zastupnike da je sukladno poslovničkim odredbama upravo isteklo vrijeme za prijavu za pojedinačnu 10-minutnu raspravu. Najavio je zatim da će o stavovima Kluba zastupnika HSS-a govoriti zastupnik **Ante Markov**.

Priprema za buduće europske standarde plovidbe

Zastupnik Markov naglasio je potrebu donošenja Pomorskog zakonika, ocjenjujući važnim da se kvalitetnije reguliraju pitanja poput; sigurnosti plovidbe, nadzora luka, zaštite Jadrana, te odnose među pomorcima. Ujedno treba urediti i sve nove djelatnosti koje su se pojavile u svakodnevnoj praksi između pomorca i brodarka. Smatra da je ovu raspravu trebalo snažnije medijski podcrtati, jer hrvatska javnost ima pravo da se upozna s predloženim zakonskim tekstom. Ujedno bi trebalo mijenjati i naš odnos prema pomorstvu i snažnije naglasiti pojedine aspekte ovog posla.

Podsjetio je zatim i na ulogu "Jadrolinije" koja predstavlja monopolista, ali i prometnog čimbenika koji uspješno obavlja poslove povezivanja jadranskih

otoka i obala. Međutim, izostala je snažnija podrška države na pojedinim važnim pitanjima poput uređenja mirovinskog i zdravstvenog osiguranja. Postoje i određene dvojbe oko uređenja hrvatskog registra za plovila do 12 metara dužine, te za ona plovila koja nisu pod hrvatskim registrom. Oni su svoje obveze do sada rješavali u okviru lučkih kapetanija, a stvoreno je mišljenje da je takav način nadzora bio dobar. Objasnio je zatim temeljne značajke novoga Zakona, kojim se uređuje registar ovih plovila. Govorio je zatim i o okolnostima koje su dovele do nestanka velikih brodarkih kompanija poput "Croatia-line", te upozorio na potrebne zahvate kako bi se postigao što uspješniji povrat brodarka pod hrvatsku zastavu.

Ne treba međutim zaboraviti niti na činjenicu da će Hrvatska ulaskom u EU, morati liberalizirati pomorsko tržište. Ukoliko se ne pripremimo na snažnu konjunkturu, nećemo biti spremni za sve mogućnosti i izazove, a ista stvar vrijedi i za poziciju "Jadrolinije". Ovdje imamo monopolistu koji se odupire svakom pokušaju konkurencije, pa je dvojbena pitanje kako će reagirati na soluciju liberaliziranog tržišta. Ukoliko se "domaći igrači" ne prilagode uvjetima liberaliziranih pravila, izgubit će utrku sa svjetskom konkurencijom na linijama domaćeg prijevoza. Postoji međutim i strah da će strani brodovi biti u povlaštenom položaju, upozorio je zastupnik Markov, prenoseći pojedina reagiranja i očekivanja domaćih brodarka. Porezi i plaćanja ovise o broju registriranih putnika, pa onda brodari kažu da će i oni postati jahte i pokušati se svrstati u taj red. Pojedine dvojbe su ostale i nadalje, a mi ćemo pokušati posredstvom amandmana utjecati na određena otvorena pitanja. Uz našu želju da domaće zakonodavstvo pripremimo na standarde EU, ne trebamo zaboravljati da se naša zadaća odnosi i na bolju pripremu hrvatskog zakonodavstva na rad u novim uvjetima. Međutim, kada za godinu ili dvije bismo morali davati bezuvjetne koncesije, onda se mora računati i na određene bolne posljedice, upozorio je zastupnik Markov. S obzirom na podnijete aman-

dmane koje ocjenjujemo apsolutno prihvatljivima, Klub zastupnika HSS-a podržat će ovaj prijedlog Pomorskog zakonika.

Zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić** iznio je stavove i razmišljanja Kluba zastupnika HSP-a. I on se požalio na slab interes medija i javnost, te upozorio da je HRT u isto vrijeme reprizirao slabo gledane "sapunice i serije". Televizijski čelnici dakle procjenjuju, "da hrvatski narod više zanimaju zvjezdane neko pomorske staze". Zato proizlazi da usvajamo ovaj pomorski Ustav, bez nekih značajnijih medijskih priloga, iako sami za sebe tvrdimo da smo pomorska zemlja.

Uređenje i sankcioniranje "crnog čartera"

Ocijenio je zatim da bi se predloženim zakonskim tekstom trebala urediti i pozicija Obalne straže, dodajući ujedno da smo gospodarski pojas eufemistički proglasili ekološko-ribolovnom zonom. Iako je stupila na snagu, ova zona ipak nije šticeana i s odgovarajućom službom, odnosno Obalnom stražom. Naravno, ova jurisdikcija na moru ne odnosi se na zemlje Europske unije, ali se nadamo da će se jednoga dana odnositi i na njih. Pomorski zakonik bi svakako trebao sadržavati i odrednice kojima se definira Obalna straža, a mi predložimo primjenu tzv. Norveškog ili Danskog modela, gdje u mirnodopsko vrijeme ove poslove, kao i poslove spašavanja, obavlja ratna mornarica. Umjesto toga, mi ćemo se vjerojatno odlučiti na otkrivanje "tople vode" i na opremanje lučkih kapetanija. Objasnio je zatim da bi se zadaci i namjene brodova trebali razlikovati po signalima zastavica, odnosno plamenaca putem kojih bi se najavljivalo spašavanje broda u nevolji, ili recimo hvatanje ribokradica.

Upozorio je zatim i na sve rizike do kojih može doći nakon demonopolizacije morskog prijevoza, kada će određene pritiske stvarati strani brodari. Oni bi po našem sudu trebali svoje plovilo registrirati u Hrvatskoj, te plaćati porezna davanja. Hrvatska bi trebala po uzoru

na Cipar i Maltu također postati zastava pogodnosti nakon dovršetka pregovora za ulazak u Europsku uniju. Subvencije ne trebaju našim brodarima koji plove pod tuđom zastavom, već obrnuto - neka tuđi brodovi plove pod našom zastavom, pa da Hrvatska ima koristi od ubiranja poreza, upozorio je zastupnik Rožić. Svi ovi potezi zapravo izviru iz našeg definiranja mora i pomorstva, a svakako treba naglasiti vrijednosti prirodnih potencijala Republike Hrvatske.

Potrebno je definirati poslove Obalne straže prema danskom modelu.

Zatim je govorio i o potrebi da se uredi plovidba oko 15 tisuća jahti, koje godišnje oplovljavaju Jadran, naglašavajući potrebu normiranja tzv. crnog čartera. Prenapučenost i zagađenost se ne može riješiti daljnjom izgradnjom marina, a prekršaji u crnom čarteru trebaju se sankcionirati i primjerenim novčanim kaznama. U svakom slučaju odredbe Pomorskog zakonika ne trebaju poslužiti da se u Jadranu stvori parking za jahte zemalja EU, nego da stvorimo uvjete za razvoj i teretnih, ribarskih i trajektnih luka. Upozorio je i na potrebu stvaranja bolje prometne povezanosti, ukazujući na specifičnosti trajektnih linija između Brača i Splita.

Nakon završetka ovog izlaganja, za riječ se ponovno javio predstavnik predlagatelja, državni tajnik **Branko Bačić**. On je sumirao i obuhvatio nekoliko tema koje su se pojavljivale u izlaganjima predstavnika klubova parlamentarnih stranaka. Smatra da se najveći prijemor javlja u svega nekoliko članaka kojima se uređuju radno-socijalna prava pomoraca u brodarstvu. Ovdje se prvi put uređuju pitanja radnog i socijalnog prava kao i želja da se hrvatski brodovi vrate pod vlastitu zastavu. Osim toga, željeli smo u hrvatski pravni sustav vratiti i hrvatske poslodavce koji zapošljavaju pomorce, te ojačati radno i socijalno pravo zaposlenih u ovoj gospodarskoj djelatnosti. Ocjenjujemo

da se rečenim zakonskim prijedlogom stvara povoljnije zakonsko okruženje u svim grupacijama hrvatskih pomoraca. Poslodavcu se omogućuje povoljnije sklapanje ugovora i prijava pomoraca, te plaćanje mirovinskog i zdravstvenog osiguranja prema visini osnovice, a koju utvrđuje ministar mora, turizma, prometa i razvitka. Pri tome treba voditi računa i o tome da osnovica ne bude viša od osnovice koju plaćaju pomorci koji plove kod domaćih brodarka, odnosno u nacionalnoj plovidbi.

Osim toga, zajedno s Ministarstvom financija dogovorili smo i utvrđivanje pomorskog dodatka koji će omogućiti da se uvede i jednogodišnji obračun na temelju porezne prijave poreza na dohodak. Objasnio je zatim razloge plaćanja navedenog poreza, ocjenjujući da će hrvatski brodar ukupnim predloženim mjerama imati znatno povoljnije uvjete u odnosu na njegovog kolegu pomorca koji plovi na stranom brodu, pod stranom zastavom i kod stranog poslodavca. Prilikom sklapanja ugovora o radu, posloprimac i poslodavac dužni su prikazati taj ugovor.

Uvažiti stavove Sindikata pomoraca

Zastupnik **Dragutin Lesar (HNS)** uvodno je pozdravio nazočne članove sindikata pomoraca, te najavio izlaganje koje se većinom odnosi na članke 128. i 129. U postojećem zakonodavstvu nije bilo sustavno riješeno pitanje socijalnog i poreznog sustava hrvatskih pomoraca, već se ovo pitanje rješavalo nizom drugih propisa i zakona. Ovdje se međutim ne treba zaboravljati da je čak 85% hrvatskih pomoraca u međunarodnoj plovidbi, izloženo pravilima međunarodnog tržišta rada. Činjenica je da se hrvatski pomorci na stranom tržištu zapošljavaju posredstvom pomorskih agenata, koji dolarima naplaćuju svoje usluge. Podsjetio je državnog tajnika i na pet ključnih pitanja koja je pokušavao riješiti sindikat pomoraca Hrvatske u minulim pregovorima. Radi se o plovidbi i porezima na prihode u međunarodnoj plovidbi dužoj od 183 dana,

pomorskom dodatku, prijavi godišnjih poreza, utvrđivanju osnovice svih obveznih socijalnih davanja, te ratifikaciji Konvencije međunarodne organizacije rada pod brojem 179. Ona se odnosi na posredovanje u zapošljavanju pomoraca kako bi se konačno izbjeglo plaćanje prilikom posredovanja u zapošljavanju.

Predlagatelj treba precizno utvrditi i riješiti pitanje socijalnog i poreznog sustava hrvatskih pomoraca.

Upozorio je predstavnika predlagatelja da uplatu doprinosa hrvatski pomorac u međunarodnoj plovidbi mora uplatiti ne po svojoj prijavi, nego po prijavi poslodavca ili brodarka. Osim toga, ovakvim pristupom se cijena rada hrvatskog pomorca u bruto iznosu čini definitivno nekonkurentnom i pogoduje stranim brodarima. Objasnio je zatim suštinu podnijetih amandmana kojima se uređuje i precizira sadržaj zakonskog prijedloga u člancima 128. i 129. Svoje izlaganje zaključio je konstatacijom i porukom predstavniku predlagatelja da razmotri i prihvati podnijete amandmane.

Sigurniji zakonski i socijalni položaj pomoraca

Ponovno se za riječ javio državni tajnik **Bačić**, ocijenivši da su ovi prijedlozi na tragu iznijete regulative. Vlada je zakonski uredila zatečeno stanje, koje bi sada trebalo ići u prilog hrvatskim pomorcima. Jamčimo da će sada svaki hrvatski poslodavac koji sklopi ugovor s pomorcem, omogućiti tom pomorcu da bude u puno povoljnijem položaju nego pomorac koji je sada samostalni obveznik plaćanja poreza i doprinosa i koji plovi na stranom brodu. Objasnio je zatim pojedine sekvence iz ranijeg izlaganja na specifičnoj poziciji "Atlanske plovidbe" koja ima sjedište u Dubrovniku. Cijela se priča sada svodi tko će prijaviti tog pomorca, a ta činjenica ne

smije predstavljati kočnicu u donošenju ovakvog Pomorskog zakonika.

Što se tiče poreza na dohodak, on će ovisiti o pomorskom dodatku koji će biti neoporezivi dio i plaćat će se jednom godišnje. To će se riješiti u Pravilniku o porezu na dohodak koji će biti donesen nakon usvajanja Pomorskog zakonika, objasnio je državni tajnik i predstavnik predlagatelja. Na istom će se mjestu ujedno urediti i utvrđivanje osnovice za mirovinsko i zdravstveno osiguranje.

Zastupnik **Lesar** ponovno se javio za riječ zbog ispravka netočnog navoda. Netočnim zapravo smatra da će ponuđena rješenja omogućiti da hrvatski pomorci budu u nadležnosti hrvatskog zakonodavstva. Iznijeti argumenti negiraju samu suštinu, a o odredbama i sadržaju budućih pravilnika zastupnici ne mogu provesti raspravu. Da ste došli sa cjelinom prijedloga, možda bismo i mogli povjerovati u iznijete ocjene, a ovako nas tjerate da vjerujemo na riječ. Najavio je da će provjeriti i za šest mjeseci tražiti podatke koji se odnose i na Atlantsku povelju.

Obvezno peljarenje opasnih tereta

Zastupnik **Rade Ivas (HDZ)** podsjetio je na kronologiju donošenja postojećeg Pomorskog zakonika koji datira još iz 1994. godine. To je ujedno prvi i cjeloviti pomorsko-zakonodavni zbornik, kojim se uređuju svi imovinsko-pravni odnosi povezani s morem i pomorstvom. Ovaj je akt nekoliko puta mijenjan, a donošenje Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama, dio odredbi koje se odnose na režim pomorskog dobra stavljen je izvan snage. Neke od odredbi koje se odnose na pomorsko gospodarstvo danas su zastarjele ili previše restriktivne, jer je u međuvremenu naša zemlja postala potpisnicom novih ili izmijenjenih međunarodnih konvencija. Njihova se provedba treba osigurati Pomorskim zakonikom, a zemlja pomorske orijentacije kakva je Hrvatska, ne smije zaostajati za suvremenim dostignućima. Zato su predložena rješenja i norme rezultat težnji da se domaće

pomorsko zakonodavstvo uskladi s rješenjima međunarodnih dokumenata koje je Hrvatska već ratificirala nakon stupanja na snagu Pomorskog zakonika.

Jedan dio predloženih odredbi uklanja uočene nedostatke i nepreciznosti, a poglavito one odredbe koje se odnose na morske i podmorske prostore Republike Hrvatske, sigurnost plovidbe, te postupak upisa i brisanja brodova. Predloženim rješenjima stvaramo pretpostavke za cjelovito usklađivanje pomorskog zakonodavstva s pravnim stečevinama Europske unije. Ujedno se uređuju i neki odnosi vezani uz poslovanje brodova u međunarodnoj plovidbi, te posebno olakšice vezane uz porez na dobit trgovačkih društava i porezne olakšice pomoraca. Istovremeno se nastoji stvoriti i povoljnija gospodarska klima za pomorsko brodarstvo i stvaranje pretpostavki za konkretniji položaj hrvatskih brodara u zahtjevnom tržištu.

Predloženim rješenjima stvorene su pretpostavke za cjelovito usklađivanje pomorskog zakonodavstva s pravnim stečevinama Europske unije.

Postrožuju se i sankcije za pomorske prekršaje, a osobito za prekršaje koje za posljedicu imaju ekološku štetu. Donošenjem novog Pomorskog zakona omogućuje se brži i uspješniji gospodarski razvoj Republike Hrvatske kao zemlje pomorske orijentacije. Stvaraju se i povoljniji uvjeti za poslovanje hrvatskih brodara na izuzetno konkurentnom međunarodnom pomorskom tržištu. Tako se primjerice broderska društva koja posluju u međunarodnoj plovidbi oslobađaju od poreza na reinvestiranu i zadržanu dobit, uvodi se institut pomorske hipoteke, kao i mjere kojima se nastoji olakšati poslovanje brodara u dijelu koji se odnosi na posadu, plaćanje i prijavu ugovora o radu.

Prijedlog zakonika usklađen je sa svim međunarodnim konvencijama i njihovim izmjenama koje se odnose

na sigurnost plovidbe brodova i mora od onečišćenja. Uređeno je upravljanje balastnim vodama, prijevoz putnika, a izdvajaju se i jahte kao posebna plovila različita od standardnih brodova i brodice. Istovremeno se zabranjuje kabotaža kao i obnavljanje čarter djelatnosti plovilima pod stranom zastavom. Ovim se mjerama regulira i način rada u matičnom čarteru, koji neće biti moguć bez registracije i bez vijanja hrvatske zastave. Nije logično da stranci na Jadranu zarađuju, a novac prolazi mimo nadležnih institucija. Zato se uvodi posebni upisnik za jahte kao i razlika u posadi, opremi i samoj proceduri koja će biti puno jednostavnija za jahte.

Napomenuo je zatim, da je predlagatelj u odnosu na prvo čitanje uvažio neke zahtjeve i prijedloge koji su se čuli tijekom saborskih rasprava. Tako će primjerice dozvolu za uplovljavanje plovila na nuklearni pogon i s nuklearnim naoružanjem u Jadran, ubuduće davati Vlada, a ne ministar obrane. Obvezno peljarenje ostaje za prijevoz opasnih tereta, a uvaženi su i zahtjevi vezani uz zapošljavanje naših pomoraca u međunarodnoj plovidbi. U matrikulu će se prije isplovljavanja morati imati ugovor sa poslodavcem, a obvezno osiguranje plaćat će sam pomorac. Uređuje se i plaćanje poreza, a čarterskoj djelatnosti ostavljen je period za razdoblje od 30. rujna 2005. godine za rat s licencama koje su dobili prije donošenja ovog Zakona, uz uvjet da se upišu u registar i plate naknade.

Na kraju je ocijenio da ovaj opsežan zakonik sa 1500 članaka predstavlja temeljni zakon, a za razliku od prethodnog daje sustavniju i precizniju pravnu regulativu sličnu onoj naprednih europskih pomorskih zemalja. Ovdje pomorstvo po prvi put dobiva poseban tretman i položaj sukladan svome značaju, zaključio je zastupnik Rade Ivas.

Za riječ se javio zastupnik **Miroslav Rožić (HSP)** koji je zapravo nastavio prethodno izlaganje koje je iznosio u ime Kluba zastupnika HSP-a. Smatra čudnim što se ovdje nije riješilo i problem strategije izgradnje luka i ostale pripadajuće infrastrukture. Pri tome

ne mislim na vezove za strane jahte, nego na sadržaje koje luka mora imati da služi ljudima koji žive od mora. To su dakle, ne samo teretne i trajektne, već i ribarske luke i sadržaji. Od ukupno 6.300 kilometara obale, samo 3 kilometra otpada na tzv. ribarske luke. Činjenica je da radimo ribarsku flotu, a luke su već sada nedostatne za brodove koje imamo. Zapitao je za mjesta vezivanja ribarskih brodova i smještaj otkupnih centara za ribu. Najosjetljivijim dijelom Pomorskog zakonika ocjenjuje uplovljavanje stranih ratnih brodova u naše unutarnje vode, a ulazak brodova na nuklearni pogon, smatra posve neprihvatljivim. Pri tome naravno treba razlikovati neškodljiv prolazak našim vodama od ulaska u luke, kao dvije potpuno različite stvari. Eventualnu dozvolu za uplovljavanje tih plovila ne bi trebala davati Vlada, već Vijeće za nuklearnu sigurnost Hrvatske zajedno s Vladom Republike Hrvatske. Upozorio je da primjerice Vlada na razini ministarstava potpisuje različite vojne sporazume sa SAD. Tako je recimo, čak i pomoćnik ministra obrane Republike Hrvatske, u Njemačkoj potpisao sporazum o besplatnom ustupanju luka američkim ratnim brodovima. Sve ove mogućnosti trebale bi biti predviđene i u predloženom zakonskom tekstu, a neškodljiv prolazak stranih ratnih brodova trebao bi u slučaju pristajanja u luke imati i odgovarajuću hrvatsku zastavu.

Zatim je upozorio na slučaj španjolskog ratnog broda koji je prilikom iskrcanja tereta za potrebe SFOR-a, u Pločama odbio podignuti hrvatsku zastavu. Treba utvrditi i ponašanje u slučaju da strani ratni brod prilikom plovidbe izazove havariju na stranim jahtama ili domaćem ribarskom brodu. Drugim riječima, treba utvrditi tko će snositi nastalu materijalnu štetu. Treba precizirati i okolnosti peljarenja, te eventualno i sniziti određenu tonažu brodova koji moraju koristiti ovu uslugu i time smanjiti rizičnost plovidbe. Peljarenje se mora uvesti i za velike kruzere, kao i za jahte koje prelaze 500 tona. Na kraju izlaganja podržao je inicijativu da se zabrani ribarenje strancima u hrvatskim voda-

ma. Zato bi trebalo ukinuti članak 71. Zakona o morskome ribarstvu, jer to pripada pod naš resor, te ukinuti i primjenu Sporazuma sa Slovenijom koji im dopušta ribarenje u navedenim vodama.

Snaznija ekološka zaštita

Zastupnik **Franjo Matušić (HDZ)** uvodno je napomenuo da je zadovoljan s Konačnim prijedlogom zakona. Dobro je što je predlagatelj uvažio i veliki dio prijedloga i primjedbi koje su se čule tijekom prvog saborskog čitanja. Osvrnuvši se na pojedine odredbe, spomenuo je da podržava uređivanje brojnih pitanja oko "crnog čartera". Time će se riješiti ranije nepreciznosti, budući da predloženi Zakon nema ranijih dvojbena rješenja. Treba ujedno otvoriti i olakšati zakonsko poslovanje djelatnosti prijevoza i usluga, pa je dobro što je zakonodavac predvidio i produženo razdoblje do kraja rujna slijedeće godine.

Iznijetim zakonskim rješenjima otpadaju i obveze naknadnog i skupog polaganja ispita za pomorce nakon okončanja školovanja.

Osobito su važne one odredbe koje propisuju zaštitu Jadrana, a u slučaju njihovog kršenja, predviđene su i primjerene velike novčane kazne. Ovakvim će se pristupom zaoštriti odgovornost, podići razina ekološke svijesti, te spriječiti eventualna zagađenja na području naših voda. Predviđeno je i postupanje s balastnim vodama velikih tankera, koji predstavljaju prijetnju pomorskoj biološkoj raznolikosti i mogućem ekološkom zagađenju. Određene polemike u prvom su čitanju izazvale i odredbe prema kojima se određuju ovlasti ministra na pitanjima ulaska brodovima i podmornicama na nuklearni pogon u hrvatski dio Jadrana. Ovim se prijedlogom odgovornost prebacuje na Vladu, odnosno na jednu višu razinu odlučivanja. Dobro je što će i Agencija za atomsku energiju

sudjelovati u donošenju ovakvih odluka, ocijenio je zastupnik Matušić.

Zatim je napomenuo da će se predloženim tekstom precizirati i dvojbe oko plaćanja doprinosa, te utvrditi postupak obrazovanja pomoraca, bez polaganja dodatnih ispita i skupe procedure. Poznata su mu iskustva brojnih pomoraca u Dubrovniku koji su često puta morali ići na polaganje dodatnih ispita, a sada svi obrazovni programi moraju biti unutar redovitog školovanja i u suradnji s Ministarstvom prosvjete i športa. Za posebne ispite pomorci su ranije bili prinuđeni plaćati na tisuće kuna, pa predloženi tekst pomaže našim pomorcima i u ovom segmentu. Bez obzira na određene prijepore koji se odnose na uplaćivanje samih doprinosa, ocijenio je da će predloženi zakonski tekst u konačnici biti dobro prihvaćen i od samih pomoraca.

Urediti pravni položaj Obalne straže

Zatim je govorio zastupnik **Jozo Topić (HDZ)** koji je podržao i pohvalio veliki trud Vlade Republike Hrvatske na izradi ovog opsežnog pomorskog dokumenta. Budući da je Hrvatska nedvojbena pomorska zemlja, sudjeluje u trgovini koja se odvija na vodama, a koja zauzima ukupno 70% ukupnog opsega trgovačke djelatnosti. Radi se o izuzetno važnom pravnom aktu, kojim se uređuju svi javno-pravni i imovinski elementi vezani uz more i pomorstvo. Ovim prijedlogom Pomorskog zakonika nisu međutim regulirani odnosi na pomorskom dobru i lukama, budući da je ta materija još 2003. godine izdvojena iz tadašnjeg Pomorskog zakonika. U predloženom zakonskom tekstu nije uređen ni pravni položaj Obalne straže, ali usprkos ovim nedostacima radi se o izuzetno dobrom zakonskom tekstu. Predloženim se tekstom uređuje način rada i korištenja pomorskog dobra i mora, te način djelovanja naših brodara i ostalih subjekata na moru. Ocijenio je da uskoro na Saboru treba očekivati i raspravu o ustroju Obalne straže, jer je to izuzetno važno pri donošenju svih zakonskih

akata. Potreban nam je dakle i instrument kojim će se zaštititi naša obala i more od neželjenih posljedica. Upozorio je istovremeno i na dugotrajnu pomorsku tradiciju Hrvata pomoraca, koji su nedavno proslavili i dan svoga zaštitnika, svetog Nikolu. Na tim se proslavama u obalnim gradovima moglo uočiti da se ova materija na primjereni način regulirala još od XIII. stoljeća. Ovaj dokument dakle predstavlja jedan kontinuitet i nastavak duge pomorske pravne tradicije na ovim prostorima, a Hrvatsku predstavlja kao pomorsku zemlju s odgovarajućim pravnim instrumentarijem.

Podsjetio je zatim i na pojedine naglaske koji su se čuli već prilikom prvog zakonskog čitanja. Tako je primjerice Vlada i nadležno ministarstvo pohvaljeno zbog relativno brzo napravljenog Prijedloga Pomorskog zakonika koji je ujedno usklađen sa svim međunarodnim rezolucijama i konvencijama. Iz takvog pristupa može iščitati Vladina rješenost da potiče i prepoznaje važnost i značaj mora, naše obale i pomorstva. Ovaj potencijal treba gospodarski štiti i sačuvati. Time se ujedno otvaraju mogućnosti da ponovno postanemo značajna pomorska zemlja i nadoknadimo gubitke koji su proizašli iz posljedica Domovinskog rata. Podsjetio je zatim i na sudbinu ranije poznatih brodara, navodeći primjere Slobodne plovidbe, Splitske plovidbe, Croatia line-a, kao i ostale značajne brodarske tvrtke. Ocijenio je da sadašnja Vlada ima koncept kojim će oživjeti brodogradnju, te modernizirati luke i prilazne prometnice. Time bi se moglo govoriti o ostvarivoj jadranskoj orijentaciji zemlje, a pritom bi se očuvala i ekološka kvaliteta mora i pomorskog okoliša.

U tom je kontekstu spomenuo i potrebu obnove pojedinih morskih linija, koje su osobito razvedene na području šibenskog akvatorija. Pojedine linije i danas povezuju brodovi stari više od 50 godina, pa je jasno da postoji potreba za njihovom modernizacijom. Ovu je ponudu potrebno obogatiti i s trajektnim jedinicama koje mogu prevoziti i osobna vozila, te osigurati pristajanje i u manjim lukama.

Na kraju izlaganja zahvalio je predlagatelju što je uvažio sve bitne momente iz rasprave, spominjući primjer kabotaže i peljarenja na određenim brodovima koji prevoze opasan teret. Također je podržao i naglaske koji su iznijeti prilikom izlaganja zastupnika Šime Prtenjače, u svezi s radno-socijalnim pravima pomoraca. Ocijenio je potrebnim da se vodi računa o pravima i uvjetima rada za naše pomorce, kako bi bili izjednačeni s onim uvjetima i standardima koji djeluju na svjetskom tržištu. Predsjedavajući je zatim zahvalio na izlaganju, te obavijestio da se njime i okončala rasprava.

Donošenje podzakonskih akata

Završni osvrt iznio je i državni tajnik **Branko Bačić** osvrnuvši se na pojedine dvojbe koje je u svom izlaganju otvorio zastupnik Dragutin Lesar. Smatra razumljivim da se određeni broj podzakonskih akata donosi naknadno, uključujući i one kojima se reguliraju određena pitanja iz obračuna mirovinskog i zdravstvenog doprinosa pomoraca. Ove se obveze reguliraju na razini obveza ministra mora, turizma, prometa i razvitka, dok se obveze ministra financija, odnose na utvrđivanje visine pomorskog dodatka. Planirano je da se do kraja godine utvrdi većina pomorskog zadatka, a ministar financija dužan je temeljem Zakona o porezu na dohodak, donijeti još niz drugih visina dodatka koji čine neoporezivi dio dohotka. Ovdje treba uključiti i soluciju rješavanja ukoliko je terenski dodatak stipendija, a jedna od tih kategorija bit će i pomorski dodatak. Utvrđeno je da bi visina ovog dodatka bila oko 400 kuna, što godišnje iznosi 12 tisuća kuna neoporezivog dohotka, plus osobni odbici koje pomorac ima za sebe, uključujući i eventualno uzdržavanje članova obitelji. Aludirajući na spominjanu šibu i čizmice, koji su atributi Krampusa i sv. Nikole koje je navodio zastupnik Lesar, Vladin predstavnik je ocijenio da se ovaj zakonski tekst treba doživjeti kao dar sv. Nikole hrvatskim pomorcima i brodarima.

Činjenica je da se predloženim mjerama prvi put kao "lex specialis" utvrđuje za plovidbeni pothvat, te za javno pomorsko pravo. Time se zapravo uređuju pitanja vezana uz određena radna i socijalna prava pomoraca, a istovremeno se Pomorskim zakonikom uvode i uvjeti za poslovanje hrvatskih brodara u međunarodnoj plovidbi. Dok su gotovo svi ostali hrvatski poslodavci dužni plaćati porez na dobit, ovim se rješenjima praktički oslobađaju plaćanja svi brodari koji plove u međunarodnoj plovidbi, bez obzira u koju namjenu troše sredstva koja su ostvarili poslovanjem u međunarodnoj plovidbi. Osvrnuo se i na pojedina pitanja koja je u svom izlaganju otvorio zastupnik Rožić.

Objasnio je izgled vinjete koju svaki strani državljanin mora imati nakon što jahtom uplovi u vode Republike Hrvatske. Nakon podmirivanja obveza u svojoj će prijavi moći navesti duplo više osoba nego što ta jahta ima temeljem svoje registracije. Dakle, omogućuje mu se da jednom godišnje izmijeni posadu, pa se tako omogućava korištenje plovila i za sina, kćer ili užeg člana obitelji. Ako lučki kapetan utvrdi popis drugih osoba, onda se vlasnik nalazi u prekršaju koji se sankcionira vrlo visokim novčanim kaznama. Držimo da je uvijek bilo određenih prijestupa, ali ovim se putem rješavaju dugotrajni problemi izazvani "crnim čarterom" u Republici Hrvatskoj. Međutim, treba imati na umu da navedenu vinjetu možemo napraviti tek nakon što usvojimo Pomorski zakonik. Iz njega do kraja godine rješavamo i sva ona pitanja koja izviru iz teksta Uredbe o dolasku i boravku stranih jahti. Time će se dakle, propisati navedena vinjeta koja je već pripremljena za upotrebu.

Govoreći o potrebi izgradnje ribarskih luka, podsjetio je da je nadležno ministarstvo uputilo svim pomorskim županijama prijedlog da putem državnih lučkih uprava dostave popis luka na njihovom području koje bi po svojim maritimnim sposobnostima mogle obavljati poslove hrvatske ribarske luke. Iznio je zatim postupak oko rješavanja sporova povodom imovinsko-pravnih odnosa, koji se rješavaju nad česticama izvan

pomorskog dobra. Potrebno je izvršiti izvlaštenje kako bi taj dio luke bio u ingerenciji lučke uprave. U ovom se trenutku rješava ribarska luka u Rijeci, Kalima i u Komiži na otoku Visu. Ove su luke najbliže da ishoduju sve potrebne dokumente za rješavanje ribarske luke, a još u svakoj primorskoj županiji planiramo riješiti odgovarajući status ribarske luke.

Navedene poteze voljni smo poduzeti i proračunskim sredstvima, kako bi se već iduće godine uložilo i interveniralo u potrebnu lučku infrastrukturu. Plovila za sport i razonodu neće se moći vezati na svakom mjestu, a ograničen je i broj vezova u marinama. Tako će Hrvatska postupno postajati ekskluzivnom lokacijom, a ne područjem masovne turističke destinacije. Zato smo odustali i od projekta "Argonaut", a na iznjetim će se osnovama razvijati i nautički turizam u Republici Hrvatskoj. Govoreći o španjolskom brodu koji u Pločama nije izvjesio hrvatsku zastavu, upozorio je da prema pozitivnim propisima i svjetskoj praksi ovaj postupak ne spada u dužnosti broda koji je uplovio. To je u prvom redu stvar poštovanja države u koju uploviš ili "kortezi", kako se ovaj propis uređuje u svjetskoj pomorskoj praksi. Objasnio je zatim i iznijete dvojbe oko peljarenja ukazujući na praksu u Sredozemnom moru koja ovisi o nosivosti plovila. Mogućnosti vezane za uplovljavanje broda na nuklearni pogon određuje Vlada Republike Hrvatske, a uvodi se i suglasnost Vijeća za nuklearnu sigurnost. Govoreći o izgradnji ribarske hrvatske flote, otvoreno je nekoliko modusa i sustava poticaja ribarima. Na kraju izlaganja predstavnik Vlade Republike Hrvatske zahvalio se svim stručnim osobama koje su sudjelovale u izradi Pomorskog zakonika, a u prvom redu profesorima pravnih i pomorskih fakulteta, kao i brodarima koji su dali svoj doprinos u pripremi Konačnog prijedloga Pomorskog zakonika. Također se zahvalio i predstavnicima pomorskog sindikata koji su sudjelovali u izradi, iako nisu do kraja usvojene neke njihove inicijative. Još je jednom naglasio važnost uređenja radnih i socijalnih

prava, ističući da su u prošlosti upravo na ovom pitanju obitelji pomoraca nerijetko doživljavale ružnu sudbinu. Sada je poslodavac dužan prijaviti pomorca, a država je ta koja će kroz minimalna davanja skrbiti o hrvatskim pomorcima socijalno zbrinjavajući njihove obitelji. Zahvalio je ujedno i svim sudionicima koji su već u prvom čitanju predložili niz amandmana koji su najvećim dijelom usvojeni u drugom čitanju Konačnog prijedloga zakona.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)** koji je upozorio da navedeni zapovjednik španjolskog ratnog broda nije samo uplovio u hrvatske vode, već se vezao u luci, pa u tom slučaju ima obvezu isticanja zastave države gdje je uplovio. Složio se međutim, da bi ovakav postupak trebao predstavljati elementarnu pristojnost. Izrazio je ujedno i zadovoljstvo što se osjetila potreba izgrađivanja nove ribarske flote, tražeći da se za njihov rad i uplovljavanje osigura i potrebna lučka infrastruktura. Predsjedavajući je zatim zahvalio na ispravku netočnog navoda, dodajući da se ne smije istovremeno ulaziti i u raspravu prilikom ispravaka.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

O podnesenim amandmanima u ime Vlade Republike Hrvatske očitovao se državni tajnik **Branko Bačić**.

- Prihvatio je prvi amandman kojega je podnio **Odbor za turizam**. Predloženo je da se u članku 9. stavku 3. u točki 2., briše točka i umjesto "i" dodaju riječi: " a uz prethodno pribavljeno mišljenje Hrvatske gospodarske komore".

- Predsjedavajući je zatim obavijestio da je zastupnik dr.sc. **Miljenko Dorić** povukao dva amandmana koja je podnio u ime Kluba zastupnika HNS-a. Prvim je predložio izmjene vezane uz članak 70. stavak 3. koji se mijenja i glasi: " Iznimno, ministar može osloboditi obveznog lučkog peljarenja pojedini brod ili jahtu, osim brodova koji prevoze opasne ili štetne tvari, za određeno razdoblje i na određenom području, pod uvjetom da je zapovjednik položio

poseban ispit". Povučeni su i amandman koji se odnosi na članak 128. stavak 2. Predloženo je da se mijenja i glasi: "(2) Prijavu i odjavu na mirovinsko i zdravstveno osiguranje člana posade broda pod hrvatskom zastavom u međunarodnoj plovidbi podnosi član posade".

- Nije prihvaćen amandman zastupnice **Đurde Adlešić (HSL)** koja je predložila da se članak 128. briše, a novi članak 128. glasi: "(1) Primici koje ostvaruje član posade broda u međunarodnoj plovidbi, bez obzira na državnu pripadnost broda, ako su ostvareni u vremenskom razdoblju dužem od 183 dana u kalendarskoj godini ne smatraju se dohotkom. (2) Član posade broda u međunarodnoj plovidbi, bez obzira na državnu pripadnost broda, i njegov poslodavac, odnosno brodar, podnose samo godišnju poreznu prijavu, a plaćanje poreza dopijeva po pravomoćnosti rješenja o porezu. (3) Prijavu i odjavu za sva obvezna osiguranja dužan je podnijeti pomorac član posade broda u međunarodnoj plovidbi ili osoba koju on ovlasti. (4) Pomorac član posade broda u međunarodnoj plovidbi obveznik je plaćanja svih obveznih osiguranja". Predstavnik Vlade podsjetio je na argumente zbog kojih ne može prihvatiti rečeni amandman, a koje je u više navrata već elaborirao tijekom rasprave. Podnositeljica amandmana ipak je zatražila glasovanje, međutim ovaj prijedlog nije dobio potrebnu većinu.

- Zastupnik **Anton Peruško (SDP)** podnio je istovjetni amandman koji se odnosi na članak 128. pa je ponuđeno jednako obrazloženje kao i u prethodnom prijedlogu. Budući da je riječ o identičnom tekstu, a zastupnik nije bio nazočan, o prijedlogu se nije glasovalo.

- I zastupnik **Dragutin Lesar (HNS)** podnio je istovjetan prijedlog kojim je sugerirao izmjenu članka 128. predloženog zakonskog teksta. O amandmanu se nije glasovalo, budući da je identičan kao prethodna dva prijedloga koji nisu prihvaćeni.

- Zastupnica **Đurđa Adlešić (HSL)** predložila je da se u članku 129. mijenja stavci 1. i 2. koji glase: "(1) Mjesečna osnovica za obračun doprinosa iz član-

ka 128. ovog Zakona jest polovica ($\frac{1}{2}$) plaće koju bi član posade broda ostvario za iste odnosno slične poslove na brodu u nacionalnoj plovidbi, a koju utvrđuje ministar posebnim propisom. (2) Visinu pomorskog dodatka člana posade u međunarodnoj plovidbi u apsolutnom iznosu, koji se ne uključuje u oporezivi dio dohotka, utvrđuje ministar nadležan za poslove financija na prijedlog ministra". Predstavnik Vlade nije prihvatio ni ovaj amandman. Ocijenio je da je predložena formulacija iz zakonskog prijedloga bolja, pa nije prihvatio predloženi amandman. Pristupilo se glasovanju, ali ni ovaj prijedlog nije dobio potrebnu većinu.

- Ponovno su uslijedili identični amandmani na članak 129. koje je podnio zastupnik **Dragutin Lesar (HNS)** i zastupnik **Anton Peruško (SDP)**. Predsjedatelj je konstatirao da se zbog navedenih razloga o njima ne glasuje.

- Ponovno je na red došao amandman zastupnika dr.sc. **Miljenka Dorića (HNS)**. Predložio je da se u članku 145. mijenja stavak 3. koji glasi: "Za štetu iz stavka 1. ovog članka koju član posade pretrpi na radu ili u vezi s radom na brodu uslijed nepostojanja uvjeta za siguran rad odgovara brodar. Ako je član posade broda djelomično pridonio nastanku štete, ima pravo na razmjerno smanjenu naknadu". Nije se glasovalo jer je predsjedavajući napomenuo da je podnositelj povukao rečeni amandman.

- Prihvaćen je amandman kojega je podnio **Klub zastupnika HDZ-a**. U članku 183. stavku 4., briše se znak interpunkcije – zarez i riječi "te pozivnih brodova". Predsjedavajući je napomenuo da prihvaćeni amandmani postaju sastavnim dijelom zakona.

- Zastupnik dr.sc. **Miljenko Dorić (HNS)** predložio je amandman kojim se mijenja članak 428. Izmjena se odnosi na stavak 2. koji se mijenja i glasi: "Bro-

dom u međunarodnoj plovidbi smatra se brod kojega kao takvog prijavi vlasnik broda ili brodar nadležnim vlastima, pod uvjetom da brod ima valjane isprave za obavljanje poslovanja u međunarodnoj plovidbi i da tijekom svakog uzastopnog razdoblja od 12 tekućih mjeseci počevši od dana prijave, plovi pretežito u međunarodnoj plovidbi s tim da se vrijeme provedeno u raspredi, preinaci, popravku ili opremanju broda, bez obzira na trajanje ne uračunava u spomenuti rok od 12 mjeseci, kako brod ne bi izgubio status broda u međunarodnoj plovidbi, ako ne plovi radi navedenih razloga". Zastupnik Dorić povukao je ovaj amandman iz zakonodavne procedure.

- Povučena je i slijedeći amandman istog autora. Predložio je da se u članku 429. iza stavka 3. dodaju stavci 4. i 5. koji glase: "(4) Prilikom uvoza broda pod uvjetom da ga uvoznik prijavi kao brod u međunarodnoj plovidbi, ne plaća se carina ni porez na dodatnu vrijednost. Kod uvoza opreme i rezervnih dijelova koji se ugrađuju u brod prijavljen kao brod u međunarodnoj plovidbi, ne plaća se carina ni porez na dodatnu vrijednost. (5) Na usluge pružene brodom ili u vezi broda prijavljenim kao brod u međunarodnoj plovidbi ne plaća se porez na dodatnu vrijednost, ni bilo koji drugi porezi. Na robu kupljenu radi ugradnje ili radi potrošnje na brodu prijavljenom kao brod u međunarodnoj plovidbi ne plaća se carina, niti porez na dodatnu vrijednost niti bilo koji drugi porez".

- Prihvaćen je amandman kojega je uputio Klub zastupnika **HDZ-a**, kojim se u članku 675. brišu riječi "popunjavaju posadom".

- Prihvaćen je i amandman **Odbora za zakonodavstvo** kojim se u članku 1018. brojka ("74/04") zamjenjuje brojkom "77/04".

- Posljednji amandman koji se odnosi na članak 1019. podnio je **Odbor za zakonodavstvo**. Predloženo je da se

izmijeni stavak 1. koji glasi: "(1) Posebnim zakonom propisat će se uvjeti koje mora ispunjavati priznate organizacije i ovlaštena tijela te način i postupak davanja ovlasti". I ovaj prihvaćeni amandman time je postao sastavnim dijelom zakona.

Predsjedavajući je zaključio raspravu i dao na glasovanje Konačni prijedlog zakona. Nakon brojanja glasova utvrdio je da je većinom glasova (77 "za" i 9 "suzdržanih") donesen Pomorski zakonik u tekstu kako ga je predložila Vlada Republike Hrvatske.

U svezi s ovim zakonom pročitana je i prijedlog zaključka Kluba zastupnika HSP-a koji glasi: "Zadužuje se Vlada Republike Hrvatske da u roku od 60 dana donese Pravilnik o naknadi za oduzete brodove i brodice u smislu Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine "Narodne novine", brojevi 92/96. i 80/02".) O predloženoj zaključku očitovao se i državni tajnik, kao predstavnik Vlade. Istaknuo je da Vlada prihvaća ovakav zaključak, tim više jer je normiran u postojećem Zakonu o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine. Međutim, ministru pomorstva nije bio određen rok u kojemu treba donijeti takav pravilnik. Prihvatljivo je da to bude u roku od 60 dana. Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, zajedno s Ministarstvom pravosuđa i Hrvatskim registrom brodova, već sada radi na kriterijima za procjenu brodova i brodice u odnosu na starost i vrijeme kada su oduzeti. Prema tome, prihvaća se ovaj zaključak kojim se zadužuje Vlada da u roku od 60 dana donese Pravilnik. Ponovno se pristupilo glasanju, te potom konstatirano da je sa 83 glasa "za" i 2 "suzdržana" usvojen i predloženi zaključak.

V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O ZNANSTVENOJ DJELATNOSTI I VISOKOM OBRAZOVANJU

Organizacija i ustrojavanje poslijediplomskih studija

Hrvatski sabor jednoglasno je donio **Zakon o izmjenama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju u tekstu predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske. Predloženim se izmjenama temeljito preuređuje Zakon i omogućava većem broju znanstvenih novaka i asistenata da doktoriraju u zakonski utvrđenom roku.**

O PRIJEDLOGU

Predsjedatelj je uvodno napomenuo da je kod utvrđivanja dnevnog reda prihvaćen prijedlog da se predmetni zakonski prijedlog raspravi po hitnom postupku, objedinjujući prvo i drugo čitanje. Uz napomenu da se amandmani mogu podnositi do kraja rasprave, riječ je dao državnom tajniku Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, dr.sc. **Slobodanu Uzelcu.**

On je napomenuo da se radi o prijedlogu za izmjenu dvaju članaka zakona; 116. i 119. Naime, sukladno članku 116. Zakona, određeno je da će se poslijediplomski studij ustrojiti i početi provoditi najkasnije počevši od akademske godine 2004. i 2005. Sadašnja situacija pokazuje da većina visokih učilišta ove studije nije uskladila s navedenom odredbom Zakona. Predloženom izmjenom ovog članka ujednačio bi se rok za ustrojavanje i organizaciju poslijediplomskih studija s rokom ustrojavanja dodiplomskih studija. Ujedno je upozorio i na stavak 3. članka 114. kojim je propisan rok za usklađivanje statuta i drugih općih akata, a taj rok je 1. ožujak slijedeće godine. U vezi s tim člankom, predlaže se brisanje posljednje rečenice, pa bi potrebna izmjena postala

zadovoljavajuća. Druga se izmjena odnosi na članak 119. Zakona, odnosno njime se reguliraju radni odnosi za znanstvene novake, mlade asistente, assistente i više assistente, sukladno odredbama Zakona. Radi se o pitanju koje je bilo jako prisutno u javnosti. Što se tiče inicijative za trenutno zakonsko rješenje, ona je potekla od općeg opredjeljenja Vlade za uključivanjem i izjednačavanjem naših znanstvenih novaka i suradnika u europske tokove i mjerila. Inače potreba skraćivanja rokova u zakonu koji je na snazi, posljedica je ukidanja magisterija znanosti. Time je postalo nepotrebno i neodrživo da rokovi za stjecanje doktorata znanosti budu jednako dugi kao što su bili u prethodnom periodu. Kako su međutim, zatečene osobe koje su u sustav znanosti i visokog obrazovanja ušle prije stupanja na snagu ovoga zakona, navedeni krug osoba treba regulirati svoje radne odnose temeljem prijelaznih i završnih zakonskih odredbi. Vlada Republike Hrvatske uvidjela je moguće velike štetne posljedice primjene navedenog članka, budući da postoji značajan broj znanstvenih novaka i asistenata. Oni zbog skraćivanja rokova ne bi mogli ostvariti pretpostavke za stjecanje doktorata znanosti, a predložene izmjene zapravo predstavljaju temeljito preuređenje Zakona. Pročitao je zatim i sadržaj kojim se uređuju okolnosti vezane za odredbe koji sadržavaju postojeći ugovori o radu, a koji se odnose na assistente i znanstvene novake.

RADNA TIJELA

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu razmotrio je predloženi tekst

kao matično radno tijelo. Nakon rasprave jednoglasno je donesen zaključak kojim se Hrvatskom saboru predlaže donošenje Zakona o izmjenama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, po hitnom postupku i u obliku pripremljenom od strane predlagatelja.

AMANDMANI

Klub zastupnika HSS-a podnio je amandmane na članak 2. želeći preciznije odrediti članak 119. U članku 2. u stavku 1. izmijenjenog članka 119. iza riječi "sukladno" dodaje se riječ "povoljnijem". I ostali se prijedlozi odnose na isti, drugi članak. Tako se u stavku 3. iza riječi: "od dana zaključivanja", dodaje riječ "povoljnijem". U stavku 4., iza riječi: "od dana zaključivanja", dodaje se riječ "povoljnijem", a u stavku 5., iza riječi: "ugovor o radu" dodaju se riječi: "osim ako rokovi nisu kraći od navedenih u stavku 4. ovog članka".

RASPRAVA

U ime Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu prvi je govorio predsjednik Odbora i zastupnik dr.sc. **Petar Selem (HDZ).** U raspravi na Odboru manje-više jednoglasno je konstatirano da je Vlada ovim zakonskim prijedlogom prihvatila upozorenja znanstvene javnosti koja je bila zabrinuta za budućnost i egzistenciju niza mladih znanstvenika. Raspravi su bili nazočni i predstavnici akademske zajednice, zagrebačka rektorica, te splitski rektor. Oni su isto tako podržali ovaj zakonski prijedlog, smatrajući da se time izlazi ususret većem broju mla-

dih znanstvenika koji bi se jednostavno našli na ulici, striktnom primjenom rečenog zakona. Ovim prijedlogom daje im se mogućnost da u jednom normalnom roku obave svoje dužnosti i konačno doktoriraju. Odbor je predložio da se prihvati i donese ovaj Zakon o izmjenama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom školstvu, po hitnom postupku i u obliku pripremljenom od strane predlagatelja.

Osigurati bolje uvjete za znanstveni rad

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je zastupnik mr.sc. **Božidar Pankreć**. Uvodno je podsjetio na propuste još iz srpnja prošle godine, kada nisu prihvaćene sugestije i prijedlozi udruge asistenata. Ujedno je sugerirao da se prihvati amandman kojega je uputio Klub zastupnika HSS-a, ocjenjujući potrebnim da se razriješi nastali problem. Podsjetio je ujedno da u Hrvatskoj ima svega 7% stanovništva s visokom školskom spremom, a asistenata je svega oko 3000. Važno je zadržati ove ljude u znanosti, imajući u vidu da su i plaće u gospodarstvu znatno povoljnije, a netko treba voditi skrb i o 120.000 studenata u Republici Hrvatskoj. Resorno ministarstvo shvatilo je ozbiljnost situacije, tek nakon što su na Ustavnom sudu bili podneseni prijedlozi za ocjenu suglasnosti Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju s Ustavom. U međuvremenu je učinjena šteta, jer asistenti nisu mogli biti birani u viša zvanja, pa je potrebno priznati grešku i u raspravi donijeti najbolji prijedlog. Zastupnik je doveo u pitanje i održivost predloženih vremenskih rokova, jer će nekima od njih ostati samo godina, dvije, za izradu doktorata. To je fizički, intelektualno i proceduralno gotovo nemoguće, istaknuo je zastupnik Pankreć, tumačeći uobičajenu proceduru i vremenske rokove za obavljanje navedenih poslova. Zato je HSS predložio amandman za koji je ocijenio da će se nakon obrazloženja usvojiti. Time bi se pomoglo našim asistentima i znanstvenim novacima da ostvare započeto

znanstveno usavršavanje. Upozorio je zatim i na zabrinjavajući odlazak mladih znanstvenika izvan Republike Hrvatske, ilustrirajući to odlaskom čak 40% završenih studenata molekularne biologije u posljednjih desetak godina. Ujedno je zamolio državnog tajnika da primi predstavnike Udruge asistenata Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, te nade najpovoljnija rješenja u zajedničkom razgovoru. Ukoliko se pronađu potrebna rješenja i izlaz iz situacije, mi ćemo sa zadovoljstvom podržati donošenje predloženog zakonskog teksta.

Hrvatska ima svega 7% stanovništva s visokom školskom spremom, te oko 3.000 asistenata.

U ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a govorio je zastupnik dr. sc. Miljenko Dorić. On je naveo da će podržati ove logične i nužne promjene, ali smeta ga činjenica što su iste promjene predlagane prije točno 4 mjeseca i 16 dana. Pozvao je državnog tajnika da se prisjeti fonograma razgovora na stranici broj 292/47KM, pa bi bilo logično da se u prijelaznim i završnim odredbama navede i taj podatak. Ovo nije prvi put da se događaju slični propusti, jer se treba prisjetiti i događanja sa zakonom kada se radilo na priključivanju Međunarodnom centru za unapređenje migracijske politike, kao i niza drugih prilika. Dakle, zašto se pravovremeno ne uvažavaju čak ni tehnički prijedlozi koji Vladi dolaze iz redova opozicije jer bi se time oslobodili nepotrebnih ponavljanja, zapitao je na kraju svog izlaganja zastupnik Dorić.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je zastupnik dr.sc. **Ivo Josipović**. Smatra da se radi o popravljaju postojećeg teksta kojega svi podržavaju. Međutim, i on je zapitao kako je došlo do pogreške, iako je u pripremi zakona Ministarstvo bilo potpuno otvoreno, surađujući s predstavnicima akademske zajednice. Možda je i sama akademska zajednica precijenila svoje snage i forsirala neke rokove, poput roka za prove-

dbu poslijediplomskih studija koji nisu realni. Čitajući zakonski tekst, uočava se trend da se ambiciozno predvide velike strukturalne promjene u sustavu znanosti i visokog obrazovanja. Ambicioznost je nedvojbeno dobra, no treba imati na umu da je sustav znanosti osjetljiv na promjene. Moramo voditi računa da se neopreznim ili rigoroznim odlukama mladi ljudi mogu destimulirati, jer će ocijeniti da im se nameću prepreke koje nije moguće objektivno savladati. To nije dobro za sustav i za mlade ljude na kojima počiva budućnost znanosti i visokog obrazovanja, pa je dobro što se sporna odredba mijenja. Upravo zbog toga će Klub zastupnika SDP-a podržati predložene promjene, zaključio je zastupnik Josipović.

U ime Kluba zastupnika HSLs-a, DC-a govorio je zastupnik dr.sc. **Ivan Čehok**. Podsjetio je na upozorenja koja su se čula prilikom donošenja Zakona u prošlom saborskom mandatu. Tada je rečeno da se zadani rokovi neće moći poštovati, a sada mijenjamo upravo one zakonske dijelove na koje smo pravodobno upozoravali kao neostvarive. Ovim prijedlogom zapravo pomičemo rokove izvršavanja i postupanja samo za godinu dana, pa je pitanje da li je to u fizičkom vremenu i moguće realizirati. Upozorio je da Hrvatska gubi utrku s vremenom i trendovima na polju visokog obrazovanja i znanosti. Podržat ćemo predložene odredbe jer one nikome ne škode, ali državni tajnik i resorno ministarstvo trebali bi prionuti na izradu novog zakona. Ono bi trebalo hvatati korak s vremenom, jer stvarno nema smisla donositi zakone s odgođenom primjenom. Ne bi se trebali ponašati tako komotno, upozorio je na kraju svog izlaganja zastupnik Čehok.

Vraćanje stečenih prava za mlade znanstvenike i asistente

Zastupnica **Ivana Roksandić (HDZ)** sumirala je zajedničke prijedloge koji su dopirali iz klubova parlamentarnih stranaka, te ocijenila nužnim da se omogući vraćanje stečenih prava za mlade znanstvene novake i asistente prije njihovog

zaključivanja ugovora o radu. Visoka se učilišta nisu pripremila za ovaj način u svom ustrojavanju i organiziranju. Isto tako, nisu preuzeli sve obveze koje proizlaze iz ovog Zakona. Zato bi bilo nepravедno prema mladim znanstvenicima da im se onemogući normalno školovanje i napredovanje. Ministarstvo znanosti dosta ulaže u mlade znanstvenike nastojeći ih zadržati u Hrvatskoj, pa se treba prisjetiti gradnje stanova i osiguravanja stipendija. Zaključila je konstatacijom da bi bilo nepravедno da se ovim mladim ljudima onemogući njihovo školovanje i usavršavanje, pa treba podržati predloženi zakonski tekst.

Moramo voditi računa da je sustav znanosti i visokog obrazovanja osjetljiv na promjene.

Zastupnik dr.sc. **Marko Turić (HDZ)** u svom je izlaganju uvodno upozorio da proces stvaranja društva znanja koji se događa posvuda u svijetu, nameće brojne društvene promjene. U njihovom je središtu prilagodba sustavu obrazovanja, potrebama bržeg razvoja društva, a time i gospodarstva. Hrvatskoj je potreban sustav znanosti i visokog obrazovanja koji je sposoban inicirati i nositi glavni teret promjena u društvu. Podsjetio je zatim na temeljne odredbe Bolonjske deklaracije koja je potpisana 1999. godine, kada je započeo proces harmonizacije visokoškolskih ustanova svih europskih zemalja. Time će se omogućiti mobilnost i zapošljavanje svih akademskih građana Europe i povećati razina suglasja europskog visokog obrazovanja.

Država koja ne bi prihvaćala i podržavala reforme ostala bi izvan glavnih tokova ovih promjena i ne bi se mogla uklopiti u europske prostore visokog obrazovanja i istraživanja. Zakonom iz 2003. godine uređeni su različiti aspekti znanstvene i visokoobrazovne djelatnosti, a Vlada je uvidjela potrebu da mijenja one odredbe koje bi mogle imati štetne posljedice. Postoji znatan broj znanstvenih novaka i asistenata koji u nare-

dne 2 godine ne bi uspjeli ostvariti pretpostavke za napredovanje, a u sustav znanosti i visokog obrazovanja ušli su prije stupanja na snagu zakona. Predloženim izmjenama i dopunama izaći će se ususret potrebama nastavnog kadra, pa treba podržati predložene zakonske promjene.

Mladim znanstvenicima osigurati dostojanstvenu socijalnu sigurnost

Zastupnica **Marija Lugarić (SDP)** podržala je intenciju da se predloženim izmjenama i dopunama izbjegnemo moguće štetne posljedice koje proizlaze iz članka 119. Zakona. I ona je upozorila da bi se u budućim potezima trebali izbjegavati brzi i nepromišljeni postupci koji kasnije zagorčavaju život i stvaraju probleme ljudima. Na ove su probleme prvi upozorili sami znanstveni novaci i asistenti, koji su upozorili nadležno ministarstvo na potrebu zakonskih izmjena i dopuna. Upozorila je zatim i na ostale aktualne probleme koje je opisala gospođa Katarina Prpić u svojoj knjizi "Sociološki portret mladih znanstvenika", u izdanju Instituta za društvena istraživanja. Ta studija predstavlja prvi sustavni prikaz društvenog i profesionalnog položaja i uloge mladih znanstvenika, a istraživanje je provedeno na uzorku od 840 ispitanika i ispitanica, što je u ovom slučaju reprezentativan uzorak. Dobro je da se danas donosi zakon koji će znanstvenim novacima i asistentima osigurati kakvu-takvu materijalnu sigurnost na radnom mjestu. Upozorila je ujedno na niske osobne dohotke koji se kreću u rasponu prosječnog osobnog dohotka u Republici Hrvatskoj, dodajući da još uvijek čak 37% mladih znanstvenika nema svog stana i stanuju kod roditelja. Današnji život novaka i asistenata u većini slučajeva obilježava stalna borba za svakodnevnicu i nemogućnost rješavanja egzistencijalnih problema. Takav tretman znanosti tjera darovite mlade ljude od znanosti, pa bi trebalo zakonski utjecati na kakvo-takvo poboljšanje njihova položaja.

Mlade istraživače muči i činjenica da često puta rade tehničke, pomoćne i administrativne poslove za svoje mentore, pa sami sebe nazivaju "akademsko roblje". Zastupnica je naglasila da ne želi remetiti mir i opću suglasnost oko rečenog zakona, već upozoriti na loš status i ugled znanosti i obrazovanja. Hrvatski sabor trebao bi se odreći deklaratorne podrške i posredstvom Državnog proračuna pozitivno utjecati na promjenu opisanog stanja u ovom segmentu društvenog života. Upozorila je zatim na ranije smanjivanje stipendija kao i sredstava za znanstveno-istraživačke projekte, te apelirala na radikalnu izmjenu i poboljšanje postojećeg stanja.

Državni tajnik dr.sc. **Slobodan Uzelac** u svom je završnom osvrtu podsjetio da je ovaj prijedlog u dobroj mjeri zajednički rezultat Ministarstva i asistenata. S njima je održan neposredan sastanak i dogovor, a prihvaćamo i ocjenu da je napravljena pogrešna procjena. Jedina korist koja možda izvire iz ove pogrešne procjene, odnosi se na činjenicu da je rok za stjecanje doktora znanosti kod nas neobično dug. On mora biti skraćen, ali se istovremeno mladim znanstvenicima trebaju osigurati mnogo bolji uvjeti rada. Napominjući da je resorno ministarstvo i nadalje otvoreno za suradnju s mladim znanstvenicima, predstavnik predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske još je jednom zahvalio na iznijetoj potpori. Predsjedavajući je zaključio raspravu najavljujući glasovanje o amandmanima u nastavku rada Sabora, a zatim je u kratkim potezima podsjetio zastupnike na predstojeći dnevni red.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

U nastavku rada pristupilo se očitovanju o podnijetim amandmanima. Državni tajnik podsjetio je da se prvi amandman odnosi na prijedlog **Kluba zastupnika HSS-a**. On zapravo uređuje članak 2. i to četiri, od njegovih pet stavaka. Radi se ustvari o dva elementa, a Vlada ne može prihvatiti rečeni amandman. Prvo se uvodi riječ "povoljniji",

a u vezi s prvim zaključenim ugovorom između mladog znanstvenika i fakulteta, odnosno instituta. Mada razumijemo i prihvaćamo intenciju amandmana, ipak ga ne možemo prihvatiti jer je suvišan, zato što se njime nastoji riješiti nešto što je u osnovi već riješeno. Osim toga, upravo je prvi ugovor najpovoljniji, a ako to nije, sklopljen je novi. Zato i postoji iznimka u stavku 2. ovog članka, koji dakle dopunjuje ono što prvi ugovor eventualno propušta. Neprihvatljivim i nepotrebnim ocijenio je nepotrebne veličine, odnosno arbitriranje o povoljnim i

nepovoljnim kategorijama i vremenskim prekoračenjima. Osim toga, u stavku 5., predlaže se dodatak koji glasi: "Osim ako rokovi nisu kraći do". Vjerojatno se htjelo reći "od" navedenih u stavku 4., a to je 11 godina. Na prvi pogled radi se o prihvatljivom tekstu. Međutim, i to je nepotrebno, jer se radi o osobama koje su sklopile svoj prvi ugovor prije ovog Zakona. Po Zakonu o visokim učilištima to nije moglo biti više od 11 godina, odnosno 4 za mladeg asistenta, 4 za asistenta i 3 godine za višeg asistenta. To su ujedno razlozi zbog kojih ne možemo

prihvatiti ovaj amandman, iako razumijemo njegovu intenciju.

Zatim se prešlo na glasovanje, a predsjedavajući je nakon brojanja, konstatirao da nitko nije glasovao za rečeni amandman.

Uslijedilo je glasovanje o Konačnom prijedlogu zakona, a zatim se utvrdilo da je Zakon o izmjenama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju donesen jednoglasno i u tekstu kako ga je predložio predlagatelj.

V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POLITIČKIM STRANKAMA

Svim zastupnicima osigurati jednake uvjete za djelovanje

Na 11. sjednici Hrvatskoga sabora (8. prosinca) zastupnici su hitnim postupkom razmotrili ovaj zakonski prijedlog Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav. (glasovanje je najprije odgođeno, a potom je (dopis od 7. travnja 2005) Prijedlog zakona povučen iz procedure). S obzirom na to da svim zastupnicima Sabora treba osigurati jednake uvjete za rad i djelovanje Odbor je predložio da se sva sredstva osigurana u državnom proračunu za rad političkih stranaka rasporede i za rad nezavisnih zastupnika izabranih s lista pojedinih stranaka te nezavisnih zastupnika i zastupnika nacionalnih manjina koji nisu izabrani na listama pojedinih stranaka. Tijekom rasprave nisu se približila mišljenja zastupnika o predloženim rješenjima. Jedni su zagovarali stajalište da proračunska sredstva mogu dobiti samo političke stranke za članove koji su u Saboru, dok su drugi bili za predložen zakon zastupajući koncepciju da pravo na sredstva

za svoj politički rad trebaju dobiti i nezavisni zastupnici i zastupnici nacionalnih manjina. Neki su zastupnici išli dalje tvrdeći da se ovim izmjenama i dopunama ne popravljaju Zakon o političkim strankama već samo manipulira slovom i duhom zakona i kupuje vjernost nezavisnih zastupnika. Drugi su to odlučno opovrgavali govoreći da se radi o nužnoj potrebi da se razjasne stvari te stvore jednaki uvjeti za rad i djelovanje svim zastupnicima.

O PRIJEDLOGU

U svojstvu predlagatelja o zakonskom je prijedlogu govorio **Dražen Bošnjaković**, predsjednik Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Osnovna je namjera ovog Zakona da popuni pravnu prazninu u članku 19. važećeg Zakona o političkim strankama. Spomenutom se odredbom, naime, uređuje raspored dijela sredstava za rad političkih stranaka i to u iznosu 0,056% sredstava tekućih

izdataka proračuna iz prethodne godine. Rečenim člankom propisano je da se sredstva raspoređuju političkim strankama koje imaju najmanje jednog zastupnika u Hrvatskom saboru s tim da pojedinoj političkoj stranci pripadaju sredstva razmjerno broju njezinih zastupnika. Za svakog zastupnika utvrđuje se jednak iznos sredstava, a za svakog izabranog zastupnika podzastupljenog spola pripada i pravo na naknadu u visini od 10% iznosa predviđenog po svakom zastupniku. Važećim Zakonom propisano je da se tako raspoređena sredstva doznaju na središnji račun političke stranke tromjesečno u jednakim iznosima. Odredba članka 19. može se tumačiti tako da sredstva osigurana u državnom proračunu pripadaju političkim strankama samo za zastupnike, članove te stranke. S tim u vezi postavlja se pitanje načina financiranja rada zastupnika koji su kao nezavisni zastupnici izabrani na listi pojedine stranke te nezavisnih zastupnika i zastupnika nacionalnih manjina koji nisu izabrani na

listama pojedinih stranaka. S obzirom na to da svim zastupnicima Hrvatskoga sabora treba osigurati jednake uvjete za rad i djelovanje Prijedlogom ovog zakona predlaže se da se sredstva osigurana u državnom proračunu za rad političkih stranaka rasporede i za rad nezavisnih zastupnika izabranih s lista pojedinih stranaka te nezavisnih zastupnika i zastupnika nacionalnih manjina koji nisu izabrani na listama pojedinih stranaka. Ovdje se ne radi o nikakvim sredstvima koja su za zastupnika osobnog karaktera nego o sredstvima za njihov politički rad, zaključio je Bošnjaković.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku, te na tekst Konačnog prijedloga zakona nema primjedaba. Niti **Vlada Republike Hrvatske** nije imala primjedbi na ovaj zakonski prijedlog i podržava njegovo donošenje.

RASPRAVA

Nova kategorija zastupnika

Na uvodno izlaganje zastupnika Bošnjakovića ispravak netočnog navoda imao je **Nenad Stazić (SDP)**. Ovdje se, kaže, ne radi ni o kakvom popunjavanju pravne praznine jer se intervenira u Zakon o političkim strankama, a ne u nekakav zakon o političkim subjektima jer takav zakon uopće ne postoji.

Cilj ovoga Zakona nije poboljšanje stanja nego ozakonjenje nezakonitog postupka Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, a napose kupovina vjernosti nezavisnih zastupnika, rekao je **Nikola Vuljanić** u ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a. Drži da je riječ o političkom nasilju koje proizlazi iz panike i straha da bi u nekom nezgodnom trenutku mogla doći u pitanje saborska većina. Pojedinci su postali zastupnici u Saboru tako što su bili na stranačkim listama članovi neke stranke ili su bili

nestranački orijentirani, što ne čini nikakvu razliku jer su i jedni i drugi bili na listama stranaka, upozorava Vuljanić. Tu su i manjinski zastupnici koji su stvarno nezavisni jer su na takav način i birani. Novu kategoriju zastupnika čine komercijalno nezavisni zastupnici, nastavlja Vuljanić, a to ovako objašnjava - kada čovjek ne nađe zajednički jezik sa strankom na čijoj se listi našao u parlamentu istupi iz te stranke, a nagrada za to je milijun kuna za njegov politički rad. Klubu to sve više liči na horor za bivšu i buduću vjernost. Zastupnik podsjeća da je HNS 12. studenoga 2004. zatražio autentično tumačenje članka 19. Zakona o političkim strankama, ali je propušten rok od 15 dana u kojem se takav zahtjev trebao naći u Odboru za zakonodavstvo, a ovim zakonskim prijedlogom gubi se bit stvari, i zakon nema puno smisla. U međuvremenu je stiglo mišljenje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav u kojem se navodi da se pri podjeli sredstava postupilo prema Zakonu i slovu i duhu Ustava, a čak istog dana, Odbor izlazi s ovim zakonskim prijedlogom. Vuljanić zato pita: "Ako je Zakon bio jasan zašto ga mijenjati, ako nije bio jasan, a evidentno je da nije, kako se moglo po njemu postupati, odnosno zašto isplata ovog horora nije mogla pričekati tumačenje zakona ili donošenje predloženih izmjena i dopuna zakona"? Nakon toga, kaže, postupak bi bio savršeno legitiman, a ovako nije nego je nespretno i povučen u trenutku kada je trebalo stvoriti jasan osjećaj sigurnosti vladajuće koalicije.

Nezavisni su zastupnici oni zastupnici koji su na izbore izašli s vlastitim imenom i prezimenom kao npr. zastupnici nacionalnih manjina.

Za **Zvonimira Puljića (HDZ)** netočan je navod glede ovog zakona da se radi o panici i strahu, a napose o manipulaciji s zakonom. Ovdje se radi o nužnoj potrebi da se razjasne stvari koje

su se počele prakticirati daleko ranije nego što su isplaćena sredstva za rad nezavisnim zastupnicima. Tako su npr. za nezavisne zastupnike sa liste SDP-a isplaćena sredstva ne na osobni račun tih zastupnika nego na račun SDP-a, što nije utemeljeno u zakonu, zaključio je Puljić.

Krivo kvalificirana osnova za podjelu sredstava strankama

U Klubu zastupnika HSP-a dvojili su kako da nazovu predložen zakon, rekao je **Pero Kovačević**. Jedni su bili mišljenja da bi se zakon trebao zvati "Zakon o saborskim milijunašima", a drugi "Kako zaraditi milijun, a da ne trebaš ništa znati niti ići u kviz kod Tarika Filipovića". Prevladalo je drugo mišljenje. Predlagatelj zakona postavlja dvojbe glede članka 19. važećeg Zakona, a Kovačević kaže da kao pravnik može prihvatiti da nije u cijelosti riješeno pitanje rasporeda sredstava za rad političkih stranaka koja se osiguravaju u državnom proračunu, te da to valja učiniti. U ponovnom istupu predstavnik predlagatelja **Dražen Bošnjaković** podsjetio je na stavak 3. članka 19. važećeg Zakona da spomenuti Odbor donosi odluku o raspoređivanju sredstava za rad političkih stranaka za svaku godinu, kojom utvrđuje jednaki iznos sredstava za svakog zastupnika u Hrvatskom saboru. U Saboru ima 152 zastupnika, a političkim strankama pripadaju proračunska sredstva razmjerno broju njezinih zastupnika. No, nisu svi zastupnici u političkim strankama pa tako ostaje neraspoređen određeni dio sredstava za tu namjenu, i Odbor ih ima pravo rasporediti i onim drugima zastupnicima. Ako se tumači spomenuti stavak 3. onda stranke koje imaju nezavisne zastupnike na svojim listama ne bi imale pravo na njihova sredstva jer to nisu njihovi zastupnici nego nezavisni zastupnici samo su na njihovim listama. Ispravljajući netočan navod **Nikola Vuljanić (HNS)** primijetio je da na stranačkim listama postoje nestranački kandidati, a oni nisu nezavisni. Nezavisni zastupnici su zastupnici koji su u izbore ušli s vlastitim imenom

i prezimenom kao što su npr. zastupnici nacionalnih manjina. Vuljanić se nije složio niti s tvrdnjom da je svaki zastupnik mjera dobivenih sredstava jer nije niti primatelj sredstava.

Za mr. sc. **Božidara Pankretić (HSS)** netočan je navod o pravu na sredstva kojeg imaju nezavisni zastupnici sa stranačkih lista na izborima. Ako je nezavisan zastupnik kandidat na nekoj stranačkoj listi pravo na sredstva ima stranka koja ga je kandidirala, mišljenja je Pankretić. **Josip Leko (SDP)** drži da je predstavnik predlagatelja dobro pročitao važeću odredbu članka 19. Zakona, ali je krivo kvalificirao osnovu za podjelu sredstava strankama. U zakonskoj odredbi kaže se da su političke stranke one koje dobivaju i potražuju sredstva, a kriteriji za to su zastupnici, kategoričan je Leko.

Za Klub zastupnika HSU-a predložene izmjene i dopune ovoga Zakona predstavljaju skretanje s puta razvoja demokracije kroz razvoj višestranačke parlamentarne demokracije čiji su glavni nosioci i subjekti političke stranke, rekao je **Silvano Hrelja**. I sam je, kaže, osobno na posljednjim izborima bio nestranački kandidat na listi Hrvatske stranke umirovljenika čiji je član postao po slobodnoj volji mjesec dana nakon izbora, ali bez obzira na osobni doprinos izbornom rezultatu ne pada mu na pamet da razmišlja o tome da bi mogao imati status nezavisnog zastupnika. Zastupnik HSU "težak" je prosječno 32 tisuće glasova, zastupnik HDZ-a 13,5 tisuća glasova, SDP-a 14 tisuća glasova, a zbog našeg izbornog sustava zastupnik manjine može se postati i sa 500 glasova, i to je bitna razlika, nastavlja Hrelja. Ukoliko želimo promijeniti izborni sustav i primijeniti direktni ili mješoviti sustav, o tome se može razgovarati, ali dok imamo postojeći zakon to se ne može, kategoričan je zastupnik. Predloženi je zakon svojevrsna politička diverzija na parlamentarizam, politički sustav i političke stranke. Ne ulazeći u špekulacije o mogućim motivima predloženih izmjena i dopuna ovoga Zakona, Klub zastupnika HSU-a isti neće podržati, odnosno glasovat će protiv, zaključio je Hrelja. Za

dr. sc. **Furia Radina (neovisni; zastupnik talijanske nacionalne manjine)** netočan je navod da zastupnici manjina postaju uvijek zastupnici s manje glasova, jer je zastupnik Pupovac npr. postao zastupnik sa 25 tisuća glasova.

Kruške i jabuke

U nastavku sjednice stavove Kluba zastupnika SDP-a obrazložio je **Nenad Stazić**. Naglašava da je predloženi zakon potpuno neprihvatljiv za Klub budući da se sredstva koja su se dosad mogla isplaćivati samo političkim strankama sada mogu isplaćivati i izravno pojedinim zastupnicima. S tim u vezi Stazić podsjeća da je rad političkih stranaka reguliran jednim zakonom, a prava i obveze zastupnika drugim zakonom, pa se ne mogu miješati kruške i jabuka. Sredstva namijenjena financiranju političkih stranaka pripadaju istima, a ne pojedinim zastupnicima bilo koje stranke. Zastupnik izabran na listi neke političke stranke ovdje je samo obračunska jedinica za izračun sredstava koja pripadaju stranci na čijoj je listi izabran.

Rad političkih stranaka reguliran je jednim zakonom, a prava i obveze zastupnika drugim zakonom pa se ne mogu miješati kruške i jabuke.

Političke stranke imaju brojne obveze koje samostalni zastupnik nema. Riječ je o pravnim osobama koje djeluju kao neprofitne udruge i čiji program djelovanja mora biti u skladu s Ustavom. Uz to, stranke su dužne javno prikazati podrijetlo i namjenu sredstava koja su im pristigla tijekom jedne kalendarske godine, voditi poslovne knjige i sastavljati financijske izvještaje prema propisima kojima se uređuje način vođenja računovodstva neprofitnih pravnih osoba, podsjeća Stazić. U posebnom, pak, zakonu taksativno su nabrojena prava i dužnosti saborskih zastupnika npr. pravo zastupnika na plaću, zastu-

pnički paušal, naknadu plaće nakon prestanka obnašanja zastupničke dužnosti, besplatan prijevoz na području cijele države, ali i na radni prostor u zgradi Sabora prema mogućnostima i redosljedu zastupničkih dužnosti. Stoga je netočna tvrdnja da zastupnik sam mora plaćati troškove prijevoza ili radnog prostora, a oni koji smatraju da zastupnici iza kojih ne stoji nijedna politička stranka nemaju dovoljno sredstava za obilazak svojih birača neka predlože izmjene i dopune Zakona o pravima i dužnostima zastupnika i kroz taj zakon povećaju sebi zastupnički paušal. Ali tada to sasvim sigurno neće iznositi 70 tisuća kuna tromjesečno koliko su dobivali od primjene protuzakonite i protuustavne odluke Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Tko su uopće zastupnici koji su se okoristili tom odlukom Odbora, a koju sada treba legalizirati ovom zakonskom novelom, pita Stazić. Kaže da su to zastupnici nacionalnih manjina koji nisu izabrani s liste političkih stranaka i nezavisni zastupnici. Što se tiče zastupnika nacionalnih manjina koji nisu izabrani s liste političkih stranaka već su ih kandidirale manjinske udruge, Stazić upozorava da te udruge već dobivaju novac iz državnog proračuna za svoj rad, pa i onaj politički. Možda im je doista taj novac nedostatan, ali se on ne može nadoknaditi kroz ovaj Zakon jer on ne regulira rad i financiranje manjinskih udruga i manjinskih zastupnika već isključivo financiranje političkih stranaka. Neka, dakle, novac traže od Vlade RH za pojačani rad svojih udruga, kategoričan je Stazić. Pravi nezavisni zastupnik može biti samo onaj koji se kao takav kandidirao i kao takav izabran u Sabor. U proteklim parlamentarnim izborima takvih je kandidata bilo puno, ali se nitko od njih nije čak niti približio izbornom pragu, a kamoli da je kao nezavisni kandidat izabran u Sabor. O njima ne treba raspravljati jer takvih zastupnika jednostavno nema. Druga vrsta nezavisnih zastupnika izabrana je u Sabor sa stranačke liste, ali su naknadno napustili stranku i proglasili se nezavisnim zastupnicima. Tu se, kaže Stazić, radi o klasičnoj prijeveri birača

koji je mislio da glasa za program jedne stranke i htio je njezinog predstavnika u Saboru, a na koncu ispalo je da je glasao za nekoga tko je tu stranku napustio i djeluje protiv njezinih interesa, a samim time i interesa birača koji su ga izabrali. Takvim se zastupnicima ne može oduzeti mandat jer je on neobvezujući, ali se Klub nikako ne može oteti dojmu da se upravo zbog ove vrste amoralnih zastupnika predlažu ove izmjene i dopune ovoga Zakona i da se takve zastupnike želi kupiti novcem poreznih obveznika. Stazić to objašnjava konstatacijom da HDZ ima sve više problema s parlamentarnom većinom. Što se HSU-a tiče drži da parlamentarna većina nije ugrožena barem još godinu dana jer je ova stranka sklopila sporazum s premijerom Sanaderom da će podržavati Vladu RH pod uvjetom da prosječna mirovina do kraja 2004. dosegne 50 posto prosječne plaće. Dan prije ove rasprave predstavnici HSU su rekli da će prekinuti davati podršku Vladi RH ako se ovaj njihov uvjet ne ispuni do kraja slijedeće godine. To je i logično, nastavlja Stazić, te dodaje da će s istekom 2005. proći dvije godine i jedan dan mandata pa će pitanje mirovina biti riješeno barem za trojicu zastupnika HSU-a, a ostalim umirovljenicima ostaje da ubuduće paze tko ih zastupa. Prijetnju, međutim, mogu predstavljati nezavisni zastupnici, a dobro bi bilo malo podebljati podršku i predstavnika manjina koji nisu izabrani na listi političkih stranaka. Upravo to se želi postići predloženim Zakonom, kaže Stazić, tj. osigurati kupovina zastupnika, i ako se HDZ na to odluči onda će se uz sve afere u koje je već upao naći u još jednoj. Siguran je da će javnost prepoznati ovu otvorenu i besprizornu korupciju. "Ako već hoćete nekoga kupovati, i ako ima zastupnika na otvorenom tržištu, onda ih platite svojim stranačkim novcem", poručio je Stazić. U zaključnom dijelu Stazić je u ime Kluba zatražio da se poništi protuustavna, protuzakonita i sramotna odluka Odbora, a zastupnici koji su u svoj džep spremili desetke tisuća kuna s ove nelegalne osnove taj novac vrate u državni proračun. Drži da su se takvi zastupni-

ci osramotili, a osramotili su i Sabor i sve ostale zastupnike koji časno i pošteno obnašaju svoju zastupničku dužnost, i u javnosti trpe porugu zbog takvog ponašanja nekolicine nečasnih zastupnika. Predsjednik Sabora **Vladimir Šeks** izrekao je zastupniku Staziću opomenu zbog vrijeđanja brojnih zastupnika u Hrvatskom saboru.

Dobro plaćeno konvertitstvo

Ivo Lončar (neovisni) je ustvrdio da je Stazić povrijedio odredbu članka 214. Poslovnika tako što je vrijeđao koga je stigao. Dodao je zatim da je Stazić izrekao nevjerojatnu laž kada je rekao da su "birači prevareni, a mnogi zastupnici nezakonito strpali u svoj džep desetke tisuća kuna. Gdje je bio Stazić kada je njegova partija razbijala HSLŠ i od nje stvorila LIBRU, a za tim zastupnicima otišao i novac", zaključio je Lončar. Za **Zvonimira Puljića (HDZ)** netočna je Stazićeva tvrdnja da SDP nije primao novac za nezavisne zastupnike budući da za to nije dao dokaz nego ju je pokušao osnažiti jednom hamletovskom artikulacijom. "Činjenica je da su oni primali i još uvijek primaju novac za nezavisne zastupnike na račun stranke", zaključio je Puljić. Zastupnik **Lončar (neovisni)** podsjetio je na dosad važeći zakon po kojem dio sredstava za rad političkih stranaka koji se osigurava u državnom proračunu za iduću proračunsku godinu iznosi 0,056 posto sredstava tekućih izdataka proračuna iz prethodne godine, i sredstva se raspoređuju političkim strankama koje imaju najmanje jednog zastupnika u Hrvatskom saboru. Koliko mu je poznato, kaže, na listi partije bilo je šest nezavisnih zastupnika pa ga zanima je li SDP u proteklom mandatu za njih primio novac. Osobno tvrdi da u proteklom mandatu nije primio niti lipe. Zanimalo ga je također da li Stazić i njegovi partijski drugovi sami snose troškove odlaska na teren, i plaćaju cestarinu, gorivo i hotelske račune. Pitao ga je također može li pružiti dokaz o dizanju kredita za predizbornu kampanju, tvrdeći istodobno da on to može. I dr. sc. **Furio Radin (neovisni; zastupnik tali-**

janske nacionalne manjine) misli da je Stazić izrekao puno netočnih činjenica, ali će, kaže, ispraviti samo dvije. Prva se odnosi na konstataciju da u Saboru nema nezavisnih zastupnika. On, kaže, u Saboru sjedi četiri mandata pa ga valjda Stazić dosad nije vidio. Netočan je i navod o eventualnoj korupciji i kupovanju zastupnika. Drži da se takva optužba mora uputiti zastupniku Arloviću koji je za te odluke dva puta glasovao.

Predloženim se zakonom ne popravija postojeće rješenje, nego se njime manipulira i dezavuiira vjerodostojnost Hrvatskoga sabora.

Reagirajući mr. sc. **Mato Arlović (SDP)** ustvrdio je da je povrijeđen Poslovnik. S tim u vezi je zamolio predsjedavajućega da upozori Radina da je dužan držati se zastupničke prisege po kojoj se obvezuje poštivati Ustav ali i Zakon po kojem je zabranjeno utjecati na to kako će koji zastupnik glasovati. Kako sam i pod kojim uvjetima glasovao u Odboru za Ustav, Poslovnik i politički sustav piše u zapisniku, nastavlja Arlović, i ujedno podsjeća da je prilikom te rasprave, uz ostalo, upozorio da treba mijenjati Zakon o pravima i dužnostima zastupnika, a ne Zakon o političkim strankama. Predsjednik Šeks nije se složio s Arlovićevom tvrdnjom da je Radin povrijedio Poslovnik, odnosno zastupničku prisegu. **Silvano Hrelja (HSU)** također smatra da je Stazić izrekao niz netočnih tvrdnji u formi neumjesnih primjedbi, i nedopustivih insinuacija i kvalifikacija, ali je iskoristio prigodu da ispravi tek jednu. Vezana je za, kako je rekao, sporazum Jordan - Sanader. Hrelja naglašava da taj sporazum ovisi o glasovima trojice zastupnika HSU-a i o parlamentarnoj većini, a ne o novinskim napisima koje, između ostalog, režira i gospodin Stazić. Podvlači još da su zastupnici HSU-a časno zaslužili svoj mandat, i odgovaraju svojim biračima te zastupaju i one za koje

Stazić u prošlom mandatu nije imao, a nema ni danas, socijalnog senzibiliteta.

Za Klub zastupnika IDS-a nema dvojbe - naknada pripada onome tko je kandidirao zastupnika - IDS-u ako je s njegove liste netko izabran u Sabor, HDZ-u ako je netko na njegovoj listi postao zastupnik itd. Sve ostalo je politički kupleraj, i utoliko je predloženi zakon amoralan, naglasio je **Damir Kajin**. Drži da će zakon napraviti dar-mar na terenu te da je bila kriva odluka kojom se odustalo od dvostrukog prava glasa, a napose kada je donesena odluka da se poveća broj zastupnika u Saboru sa 128 na 152. Kada su posrijedi naknade mandat aktualnih zastupnika trebao je proći po starom zakonu, a novo predložena rješenja primijeniti nakon novih izbora. Ovako samo se potiče jedno dobro plaćeno konvertitstvo, a to nije uredu. Predloženim zakonom se ne popravljaju postojeće rješenje nego se njime manipulira i dezavuiraju vjerodostojnost Hrvatskoga sabora. Slaže se sa zastupnikom Lončarom da nije bilo pošteno kada je u prošlom mandatu izlaskom nekih zastupnika iz HSLS-a novac umjesto HSLS-u preusmjeravao na račun LIBRE, ali što nije bilo korektno tada ne treba ponavljati danas. Smatra da zastupnici trebaju biti u drugačijem statusu, ali će se to dogoditi u trenutku kada se izborimo za neposredno biranje zastupnika. Tada će se, kaže, poluparlamentarni sustav kojega imamo danas zamijeniti parlamentarnim.

Usljedili su ispravci netočnih navoda. Za **Ivu Lončara (neovisni)** netočan je navod po kojem ako zastupnik napusti stranku tijekom trajanja mandata, mandat i novac mora ostati stranci na čijoj je listi bio. U prošlom mandatu IDS je bio u koalicijskoj vlasti, a tada se dogodilo da je iz HDZ-a istupio dio zastupnika i otišao u DC-e, HB i HIP, a pritom nitko o tome nije govorio. Nakon toga rascijepio se i HSLS (dio zastupnika otišao je u novoosnovanu LIBRU), i za novoosnovanom strankom otišao je novac ali i mandati. Za **Jozu Radoša (LIBRA)** neprimjereno je da se u ovu raspravu uvlači pitanje osnivanja LIBRE. Radoš kaže da je LIBRA novac dobila u skla-

du sa zakonima, a ljudi koji su osnovali tu stranku samo su slijedili program na temelju kojeg su izabrani od hrvatskih birača. Za mr. sc. **Matu Arlovića (SDP)** netočan je Kajinov navod da je LIBRA naknadno tj. nakon što je osnovana dobila novac. Arlović tvrdi da je ova stranaka pošteno dobila taj novac na temelju zakona o financiranju političkih stranaka. Tim je zakonom, naime, regulirano pravo svake stranke na dio sredstava razmjerno broju svojih zastupnika u Saboru.

Dignitet zastupnika

U nastavku dr. sc. **Milorad Pupovac** je prenio stavove Kluba zastupnika SDSS-a. Naknadno usklađivanje zakona s faktičkim stanjem, čak i onda kada za to postoje opravdani razlozi, uvijek je riskantno, a u ovom slučaju posebno iz više razloga, kaže Pupovac. Ponajprije stoga što institut nezavisnog zastupnika u pravom smislu te riječi mora biti zaštićen od bilo koje vrste manipulacije, i stvar slobodnog izbora onih koji se odluče za takvu vrstu političkog djelovanja na lokalnoj ili nacionalnoj razini. Stoga svaki pokušaj da se taj institut dovede u vezu s mogućom financijskom koristi naprosto ga ugrožava pa je

Institut nezavisnog zastupnika mora biti zaštićen od bilo koje vrste manipulacije, i stvar slobodnog izbora onih koji se odluče za takvu vrstu političkog djelovanja na lokalnoj ili nacionalnoj razini.

to drugi važan razlog zašto se ne bi trebalo upuštati u takav posao. Ako ništa drugo radi zaštite instituta zastupništva nacionalnih manjina valja biti posebno obazriv glede financiranja rada takvih zastupnika. To bi svima, a posebno predstavnicima nacionalnih manjina, trebao biti motiv i razlog da pokušaju izbjeći generalizaciju kada je u pitanju

rasprava oko nezavisnih zastupnika. Na konstatacije iz rasprave o troškovima koje imaju nezavisni zastupnici Pupovac kaže kako bi bilo dobro da se javno obznanu plaće zastupnika uz zastupnički paušal, te mogućnost korištenja auta i naplate putnih troškova pa će se vidjeti kako taj argument ne "drži vodu". Isto tako misli da nije ista stvar održavati političku stranku i zastupnički mandat. Za političku stranku treba razvijati svekoliku infrastrukturu koja će raditi svaki dan, a drugo je pojavljivanje kandidata za jedan izborni mandat. Ne može biti izjednačavanja u smislu naknade koju dobivaju političke stranke i naknade koju bi mogli dobiti nezavisni zastupnici. Ako već treba razmišljati o naknada za nezavisne zastupnike onda o tome treba razmišljati kao o specifičnim slučajevima, ali ne na temelju općeg stajališta kao za političke stranke jer za to naprosto nema osnove. Pupovac je reagirao na opasku Kajina da su zastupnici nacionalnih manjina izabrani sa 500 do 1000 glasova. Možda neki i jesu tako izabrani, ali zastupnik SDSS Stanimirović izabran je npr. sa 26 tisuća glasova, a on sam, kaže, tek s nešto manje i tvrdi da je to rezultat aktivnosti spomenute stranke, a ne samo njih dvojice zastupnika. Opravdanom drži izraženu sumnju tijekom rasprave da bi predložene zakonsko rješenje moglo biti povod za transfere iz stranačkih u nezavisne zastupnike, pogotovo ako je u pitanju veliki novac. Ta se sumnja mora otkloniti kroz neki drugi modalitet financiranja njihovog rada, zaključio je Pupovac.

Usljedila su dva ispravka netočnog navoda. **Ivo Lončar (neovisni)** reagirao je na navod o zastupničkim plaćama, zastupničkom paušalu, naknadi putnih troškova itd. Lončar tvrdi da je od početka svog mandata bio 25 puta u svojoj izornoj bazi na vlastiti trošak, a u prošlom sazivu Sabora nije primio niti jedne lipe, osim ako tamo nije otišao u ime Odbora čiji je član bio jer bi mu tada troškove pokrio Sabor. **Zvonimir Puljić (HDZ)** drži da je netočan navod da su nezavisni kandidati za jedan zastupnički mandat tj. za jednokratnu upotrebu. Takva se tvrdnja, kaže Puljić, ne temelji

na Ustavu niti na Zakonu jer je riječ o ravnopravnim sudionicima parlamentarnog nadmetanja na bilo kojoj razini. U Ustavu i zakonima nigdje ne postoji taj ekskluzivitet političkih stranaka, kategoričan je Puljić.

Govoreći u ime Kluba zastupnika HSS-a **Luka Roić** najprije se prisjetio nekih izjava u našem parlamentu poput one da je Hrvatski sabor kokošinjac i cirkus, a Roić dodaje i pazar, plac i kockarnica što je vrlo ružno. Sabor nije mjesto gdje se licitira financijskim sredstvima, i gdje se za određene privilegije traže novci. Roić kaže da je nezavisan zastupnik samo onaj zastupnik koji je svojim imenom izašao pred hrvatsku javnost i kao takav dobio prolaz u Hrvatski sabor, dok su svi drugi nezadovoljni zastupnici. Osnovno pravo i zadaća svakog zastupnika je da govori o problemima i oslikava ih, te pred javnost iznosi i zauzima stavove, a ne da prima plaću. "Sramota je i ono što primamo, a kamo li ono što želimo", ustvrdio je Roić te primijetio da je potpuno narušen dignitet zastupnika. "Zabrinjavajući je rezultat javnih istraživanja koji pokazuje da je dignitet Hrvatskog sabora i saborskih zastupnika na niskoj razini, a ako se na ovaj način budemo odnosili prema poslu i tražimo honorar za svoj rad tada je bolje da nismo u Hrvatskom saboru", nastavio je Roić. Drži da je osnovna ideja zakonodavca bila da se financira politička stranka kao osnovni temelj demokratskog ustroja Hrvatske, a napose razvoja pluralizma i višestranačkog života u Hrvatskoj. Politička stranka ima svoje potrebe (materijalne i organizacijske), i za to treba novac, dok za politički rad pojedinca treba zdrav i pošten stav, a Roić je siguran kako će narod to znati honorirati davanjem saborskog mandata takvom kandidatu. Tek tada će ta osoba imati pravo postaviti pitanje financiranja svoga rada, te zatražiti financiranje dodatnih potreba, što bi Roić podržao. Vjeruje da se predložen zakon neće donijeti u Saboru jer on znači javni poziv na trgovinu zastupničkim mandata. Iz prakse zna da niti jedan nezavisan zastupnik nije ostao na oporbnoj strani, i to je dovoljna sumnja da vjeruje

kako je ovdje riječ o smišljenom, neopreznom i vrlo opasnom presedanu. I prije je bilo u Saboru zastupnika koji su napustili određenu stranku i otišli u tzv. nezavisne zastupnike (Canjuga, Ljerka Mintas-Hodak itd.) pa se nije predlagao ovakav zakon. Zaključujući raspravu rekao je da je motiv predloženog zakona nemoralan i nečastan i zato vjeruje da neće dobiti prolaznu ocjenu u Hrvatskom saboru.

Ista prava za sve zastupnike

Usljedili su ispravci netočnih navoda. Na postavljeno pitanje zastupnika Roića koliko je uopće u Saboru bilo nezavisnih zastupnika, zastupnik **Ivo Lončar (neovisni)** odgovara kako je on bio takav zastupniku u prošlom sazivu Sabora, a i sada je. Nije, kaže, niti u jednoj političkoj stranci jer smatra da su političke stranke kompromitirane i da ruše dignitet političkom sustavu. **Zvonimir Puljić (HDZ)** smatra da je netočan navod po kojem niti jedan nezavisan zastupnik nije ostao na oporbnoj strani. Puljić tvrdi da su nezavisni zastupnici i sada na oporbnoj strani i k tome još dopuštaju da se sredstva koja im pripadaju za njihov politički rad uplaćuju na račun SDP-a. **Dražan Bošnjaković (HDZ)** smatra da se ova rasprava ne bi trebala temeljiti na nekakvim osobnim sukobima i razlozima. Smatra da se tijekom ove rasprave neki zastupnici razračunavaju i rješavaju svoje odnose iz ranijeg saziva Sabora, a kako je njemu ovo prvi mandat u Parlamentu drži da nije obvezan u tome sudjelovati. Osobno smatra kako u Saboru nema niti jednog zastupnika kojega je moguće kupiti i s kojim je moguće manipulirati. Ovdje se očito radi o dvije različite koncepcije, nastavlja Bošnjaković. Po jednoj koncepciji sva sredstva za politički rad trebaju dobiti političke stranke, dok predlagatelj zastupa stav da bi sredstva za to trebali dobiti i nezavisni zastupnici te zastupnici nacionalnih manjina. Za stranačke zastupnike politička stranka dobije određeni iznos novčanih sredstava iz kojeg se može financirati taj politički rad, a zakonodavac predlože-

nim zakonom želi stvoriti samo jednake i ravnopravne uvjete za političke stranke i za druge političke subjekte koji moraju iznositi stavove svog biračkog tijela, zaključio je ovaj zastupnik.

Sabor nije mjesto gdje se licitira financijskim sredstvima i za određene privilegije traži novac.

Sada se raspravlja o ozbiljnoj temi, a to je financiranje političkih subjekata, rekao je dr. sc. **Furio Radin (neovisni; zastupnik talijanske nacionalne manjine)** u ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina. Primijetio je zatim da političke stranke ne polažu račun za trošenje svojih sredstava jer tamo nije nikada bilo revizije. Stoga je, kaže, normalna stvar da će nakon pitanja o načinu financiranja nezavisnih zastupnika političke stranke odgovoriti da ovi zastupnici nemaju ista prava u financiranju kao stranke. Ako već nezavisan zastupnik nema pravo dobiti sredstva onda bi to isto trebalo važiti i za zastupnike koji izlaze iz određene političke stranke i formiraju novu ostajući u Hrvatskom saboru, nastavlja zastupnik. Radin ne dijeli mišljenje zastupnika Roića da niti jedan nezavisan zastupnik nije ostao na oporbnoj strani. S tim u vezi podsjeća da je osam godina bio oporba tadašnjem Tuđmanovom HDZ-u. Čvrsto smatra da nezavisni zastupnici, a posebno oni koji kao takvi ulaze u Sabor, imaju potpuno ista prava glede svog rada, odnosno sredstava za rad kao i drugi zastupnici. No neki su zastupnici glasovali u siječnju za takvu odluku glede nezavisnih zastupnika, a u ovoj se raspravi žeste i tome protiv, rekao je Radin.

Za ispravak netočnog navoda javila su se tri zastupnika. **Nikola Vuljanić (HNS)** ispravio je zastupnika Radina da se raspravlja o financiranju političkih subjekata jer je takvih puno. Rasprava se vodi o izmjenama i dopunama Zakona o političkim strankama, a ne političkih subjekata. Nije se složio niti s konstatacijom da nezavisan zastupnik nema pravo na sredstva. Svaki zastupnik pojedinačno ima pravo na zastupnički pau-

šal, podsjeća Vuljanić, i dodaje: "Ako je potrebno da nezavisni zastupnik zato jer nema stranku dobije pravo na veći paušal udvostručimo ga, utrostručimo ili udesetotručimo ali nemojmo to tumačiti kao financiranje političkih stranaka". Za **Milanku Opačić (SDP)** netočan je Radinov navod da političke stranke ne polažu račune za trošenje svojih sredstava. Zastupnica podsjeća na zakon koji obvezuje stranke na trošenje novca u određene svrhe, a osim toga stranke podliježu svim poreznim inspekcijama i kontroli državne revizije.

Nije točno da se u siječnju glasovalo za nezavisne kandidate, podvukao je mr. sc. **Mato Arlović (SDP)**. Tada se, tvrdi Arlović, glasovalo za zastupnike koji su kao nestranačke osobe izabrani s liste političkih stranaka i još uvijek ih u parlamentu zastupaju. Tom se prilikom vodila rasprava i o nezavisnim zastupnicima koji nisu izabrani na listama političkih stranaka niti zastupaju njihove interese i tada je rečeno da bi se to pitanje trebalo posebno urediti izmjenama i dopunama zakona jer sada nije uređeno. Netočno je da su DC i LIBRA dobivali novac dok se nisu registrirali kao političke stranke. Tek kada su postale političke stranke i stekle status parlamentarnih stranaka dobivali su te novce razmjerno broju zastupnika. Tibor Santo i zastupnik Graljuk bili su članovi Liberalne stranke i kao takvi imali pravo biti zastupnici Kluba te stranke, a ne samo nezavisni zastupnici predstavnici određenih manjina. Netočan je i navod da političke stranke ne podnose izvješće o trošenju novca. Arlović podsjeća na dužnost parlamentarnih stranaka da podnose izvješće Odboru za Ustav, Poslovnik i politički sustav o sredstvima koja dobivaju iz državnog proračuna. Osim toga, u tim su strankama provedene i revizijske kontrole, čak i više puta kao u slučaju SDP-a, i nisu nađene nikakve nezakonitosti u trošenju tih sredstava.

Oporba politizira problem

Emil Tomljanović je prenio stavove Kluba zastupnika HDZ-a, koji u potpu-

nosti podupire zakonski prijedlog Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Smatra da će se svi složiti da je članak 19. važećeg zakona unio jednu pravnu prazninu, odnosno da nije na odgovarajući ili pravi način riješio u vremenu nakon izbora, pitanje financiranja političkih stranaka ili svih zastupnika koji su u ušli u Sabor nakon obavljenih izbora i verifikacije zastupničkih mandata. Uočen problem svodi se na pitanje kako tumačiti spomenutu zakonsku odredbu jer njegova formulacija jeste da novac pripada političkim strankama razmjerno broju njezinih zastupnika. Članak 19. može se tumačiti i tako da sredstva pripadaju političkim strankama razmjerno broju njezinih članova u Saboru, i Tomljanović misli da bi se ta "matematika" mogla zaključiti jer je jasna i logična. Ostaje, međutim, otvoreno pitanje što sa zastupnicima koji nisu članovi neke političke stranke, ali su po tom proporcionalnom sustavu Dontovom metodom izračuna ušli u Hrvatski sabor, odnos da li i njima pripada pravo da ih se financira temeljem tog ili nekog drugog članka. Klub smatra da i takvi zastupnici imaju pravo na sredstva koja će im služiti za njihovo političko djelovanje i pritom ne smatra da se tu radi o velikim iznosima. Osim toga, takvi kandidati imaju obvezu podnijeti izvješće Odboru za Ustav, Poslovnik i politički sustav o utrošenim sredstvima. Stoga će Klub zastupnika HDZ-a poduprijeti rješenja u predloženom zakonu držeći da je to jedini način da se razriješi problem pravne praznine koju je ostavila regulativa članka 19. Zakona o političkim strankama. Predloženim zakonom ta će se materija zasigurno riješiti na normativno prihvatljiv način, zaključio je Tomljanović.

Usljedili su ispravci netočnih navoda. **Nikola Vuljanić (HNS)** smatra da zastupnik Tomljanović cijelo vrijeme govori o nestranačkim zastupnicima na stranačkim listama kao nezavisnim kandidatima. Takvi kandidati nisu po definiciji nezavisni, i prihvatili su program određene političke stranke, naglašava Vuljanić. Ti kandidati nisu doduše članovi političke stranke, ali se član-

stvo ionako nigdje ne spominje u Zakonu kao kriterij, nego zastupnik koji je došao na listu neke stranke prihvaća njezin program, zaključuje ovaj HNS-ovac. **Za Jozu Radoša (LIBRA)** netočan je navod da se ne radi o velikim sredstvima za financiranje rada nezavisnih zastupnika. Trebalo bi o tome pitati građane, kaže Radoš. Osobno misli da se radi o velikim sredstvima. Usporedbe radi spomenuo je nedavno dostavljen upit u klubove zastupnika Sabora gdje je trebalo odgovoriti tj. odlučiti se za tri od pet dnevnih novina. Radoš tvrdi da tako ostvarena ušteda u godinu dana za svih 12 klubova zastupnika iznosi 30 tisuća kuna dok će istovremeno šest nezavisnih zastupnika, prođe li zakon, dobiti ukupno 1,5 milijun što je 50 puta više od uštede na novinama. "Najbolje bi bilo da se svi proglasimo nezavisnim zastupnicima i to oduljimo 10-tak, 12-est ili 15-est godina te uzmemo što se uzeti može", komentirao je **Jakša Marasović (HNS)**.

Ova se rasprava ne bi trebala temeljiti na nekakvim osobnim sukobima i razlozima.

Reagirajući na istupe ovih zastupnika **Emil Tomljanović (HDZ)** primijetio je da se zastupnici mogu šaliti i karikirati stvari, ali upozorio i na jednu, kako je rekao, razinu odgovornosti u normativnom razrješavanju nekog problema. Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav svima je bio otvoren za suvisle prijedloga, a Tomljanović kaže kako je tijekom ove rasprave čuo razna izlaganja, ali niti jedno nije bilo afirmativno. Smatra još da oporba politizira ovaj problem koji se pokušava razriješiti predloženim zakonom.

U nastavku sjednice prešlo se na pojedinačnu raspravu. Važećim člankom 19. Zakona o političkim strankama precizira se raspored sredstava za rad političkih stranaka koja se osiguravaju u državnim proračunu, i čak štoviše propisuju da se ta sredstva doznaju na središnji račun političke stranke tromjesečno u

jednakim iznosima, podsjetila je **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Nema, dakle, nikakve dvojbe što je zakonodavac mislio, i prema tome niti potrebe za tumačenjem zakona od strane Odbora, a ponajmanje za izmjenama i dopunama zakona. Jasno je, kaže zastupnica, da niti jedan zastupnik nema pravo na sredstva nego to pravo imaju političke stranke. Dugo vremena nakon izbora nezavisnim zastupnicima izabranim s liste SDP-a nudilo se sve i svašta, ali oni su ostali postojani, a sada im se predloženim zakonom nude sredstva koja je prije dobivala politička stranka na čijoj su se izbornoj listi pojavili. Napominje da je Zakon o političkim strankama donesen na temelju izričite odredbe Ustava i zakonodavac nije mogao misliti ništa suprotno nego ono što je ustavotvorac rekao o financiranju političkih stranaka. Stoga ne treba dirati u važeći Zakon o političkim strankama. Istup je zaključila citatom jednog engleskog povjesničara da nam netko drugi može donijeti nesreću i nevolju, ali za sramotu i poniženje koju ćemo sami sebi nanijeti snosimo vlastitu odgovornost. Kako se to ne bi dogodilo pozvala je zastupnike da ne donose zakone koji su u suprotnosti s Ustavom. Stvari koje izazivaju prijetor glede prava nezavisnih zastupnika mogu se riješiti jednim sasvim drugim, a ne ovim zakonom. **Emil Tomljanović (HDZ)** je reagirao na navod kojim se SDP-ova zastupnica poziva na odgovornost, moral te ulogu zastupnika u donošenju predloženog zakona. "U smislu

Ako već nezavisni zastupnik nema pravo dobiti sredstva onda bi isto trebalo važiti i za zastupnike koji izlaze iz određene stranke i formiraju novu političku stranku.

te svoje odgovornosti zašto niste došli na sjednicu odgovarajućeg radnog tijela i iznijeli svoje mišljenje", upitao ju je Tomljanović, a zastupnica **Antičević-Marinović (SDP)** uzvratila kako

nije obvezna mu objašnjavati što će reći ili neće reći na sjednici nekog radnog tijela. Ispravak netočnog navoda na izlaganje spomenute SDP-ove zastupnice imao je i **Ivo Lončar (neovisni)**. Prema važećem Zakonu o političkim strankama Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav donosi odluku o raspoređivanju sredstava političkim strankama koje imaju najmanje jednog zastupnika u Saboru za svaku godinu, kojom utvrđuje jednaki iznos sredstava za svakog zastupnika tako da pojedinoj političkoj stranci pripadaju sredstva razmjerno broju njezinih zastupnika. Lončar tvrdi da mu se u protekle četiri godine stalno objašnjavalo zašto nema pravo dobiti novac od stranke na čijoj je listi izabran u Sabor. A **Zvonimir Puljić (HDZ)** drži da je netočan navod da se nezavisnim zastupnicima s liste SDP-a nudilo sve i svašta. Takvu tvrdnju, kaže, zastupnica nije ničim argumentirala osim ispraznom tvrdnjom. On je pak demantira konstatacijom da SDP i dalje uredno prima novac za nezavisne zastupnike sa stranačke liste. Stoga će, u slučaju da Sabor ne donese predloženi zakon, zatražiti od SDP-a da vrati sredstva na koja oni imaju pravo.

Opasan presedan

I mr. sc. **Mato Arlović (SDP)** ispravio je netočan navod svoje stranačke kolegice da Zakon o političkim strankama treba pustiti na miru. Baš obrnuto Arlović misli da ga treba izmijeniti i dopuniti i to u članku 26. u kojem se još uvijek kazna određuje u kunskoj protuvrijednosti od 200 do 350 njemačkih maraka. Kako je ta valuta prestala postojati valja odrediti drugi kriterij za određivanje kunske protuvrijednosti. U predloženom zakonu radi se o političkom, a ne pravnom postizanju cilja, zaključio je Arlović.

Stav je većine javnosti da su političari uglavnom nepošteni, lopovi, i krađu te da ne rade svoj posao, a malo je onih koji zastupnike percipiraju kao poštene ljude koji se bore za dobrobit građana, naglasila je **Milanka Opačić (SDP)**. Što se tiče predloženog zakona stav je

javnosti da se čini nešto nemoralno i nepošteno, a ona se boji da će svi zastupnici biti tretirani kao milijunaši jer će svaki uz plaću dobiti i milijun kuna za svoj četverogodišnji rad. Teško je u tom smislu razuvjeriti javnost, a još teže sve to objasniti ljudima koji teško žive i kojima su zastupničke plaće nedostižne da taj novac neću dobiti ja ili zastupnik Bošnjaković npr., nastavila je Opačić. Misli da je ovdje riječ o jednom vrlo opasnom presedan, prvenstveno kada su u pitanju nestranački zastupnici koji su istupili iz redova političke stranke na čijoj su listi bili kada su ušli u Sabor. Opačić kaže da bi to moglo otvoriti jednu vrlo opasnu praksu izlaska još nekih zastupnika iz klubova zastupnika i iz političkih stranaka kako bi se osigurala dodatna sredstva jer to sada Zakon omogućava. Kao što ime kaže Zakon o političkim strankama prvenstveno regulira rad tih stranaka i njihovo financiranje, a sve s namjernom da se podupre razvoj višestranačja u nas te razvoj demokracije. Dobiven novac stranke troše za razvoj svoje infrastrukture, a u slučaju SDP-a zastupnici ne uzimaju novac od svoje stranke, pače pojačano iz svojih osobnih dohodaka izdvajaju za stranku dodatni doprinos. Jednako tako novac ne uzimaju niti pojedinci koji su kao nestranačke osobe ušle u Sabor na listi SDP-a. Opačić misli da bi predlagatelj trebao povući predloženi zakon, i na drugi način urediti samo poziciju zastupnika nacionalnih manjina koji nisu obuhvaćeni nekom političkom strankom. Predloženim se zakonom, ponovila je, stvara jedan opasan presedan, a predložena rješenja su protuustavna i protuzakonita i stoga će Klub zastupnika SDP-a glasovati protiv tog zakona, zaključila je Opačić.

Replicirajući mr. sc. **Zdenka Čuhnil (neovisna; zastupnica češke i slovačke nacionalne manjine)** podsjetila je zastupnicu Opačić da se i za njezin rad jednako tako izdvaja milijun kuna kao i za rad neovisnog zastupnika ili zastupnika manjine te će kroz političku stranku biti iskorištena isključivo za njezin politički rad s biračkim tijelom. "Zar mislite da su nezavisni zastupnici i zastupnici

manjina ušli u Sabor bez biračkog tijela”, pitala je Čuhnli te dodala: ”za razliku od Vas koji imate određenu izbornu jedinicu, izborna jedinica zastupnika manjina je cijela Hrvatska pa je ovo možda način da zastupnici nacionalnih manjina kontaktiraju sa svojim biračkim tijelom i tako opravdaju svoj mandat u Saboru”. Iz članka 19. Zakona svatko čita ono što želi, a zaboravlja se pritom pročitati da se tako dobivena sredstva dijele s ukupnim brojem zastupnika što znači da se na njih računa, upozorava Čuhnli.

Sumirajući dotadašnju raspravu **Ivo Lončar (neovisni)** je rekao kako je riječ o samouvjerenoj demonstraciji primitivizma, te da se može govoriti o jednom moralnom i političkom primitivizmu. Prisjetio se zatim nekih naslova iz dnevnih novina poput ”Nezavisni zastupnici u Saboru dobit će po milijun kuna dodatka” ili ”Još milijun kuna po zastupniku” te, kako je rekao, posebno sramotan tekst ”prosječnom zastupniku uz plaću od 12,5 tisuća kuna još 5520 kuna za dodatne troškove”. U tom novinskom tekstu, kaže, piše da zastupnici koji dolaze sa strane u Zagreb dobivaju novac za odvojen život, dvije do dvije i pol tisuće za stanove, za plaćanje režija itd. te da se sve to uračunava u zastupničku plaću. U nastavku Lončar je spomenuo dvije odluke koje je lani donio Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Prva je, kaže, donesena 13. siječnja (Odluka o privremenom raspoređivanju sredstva za rad političkih stranaka u razdoblju od 1. siječnja do 31. ožujka 2004.), zatim 24. ožujka Odluka o raspoređivanju sredstava za rad političkih stranaka u 2004., a aneks 3. studenoga 2004. godine. Slučaj Žužul je izbio dva dana nakon što je donesen aneks spomenutim odlukama, podvlači Lončar, ali dvije SDP-ove zastupnice i jedan zastupnik HNS-a 12. studenoga organiziraju konferenciju za tisak i kažu da ”cijena opstanaka Žužula iznosi 8 milijuna kuna” te da je ”HDZ kupio nezavisne zastupnike sa 260 tisuća kuna godišnje zbog ministarstvenih poslova”. Lončar je također tražio da mu se objasni zašto zastupnik Radin i on osobno npr. u prošlom sazivu

Sabora nisu primili niti jednu lipu nego se stalno pozivalo na važeći Zakon o političkim strankama po kojem se sredstva za rad političkih stranaka raspoređuju strankama koje imaju najmanje jednog zastupnika u Hrvatskom saboru, a na listi SDP-a bilo je šest nestranačkih zastupnika.

Predloženi je zakon jedini način da se razriješi problem pravne praznine koju je ostavila regulativa članka 19. Zakona o političkim strankama.

Zastupnik dr. sc. **Furio Radin (neovisni; zastupnik talijanske nacionalne manjine)** zatražio je od Lončara da mu objasni kako to zastupnici koji dolaze sa strane imaju određene privilegije. Možda neki zastupnici imaju privilegije. Možda to neki i imaju, možda neki i traže ali on osobno u 13 ili 14 godina koliko je u Saboru nikada nije spavao na račun Sabora (dolazi iz Pule) jer je od svojih novaca kupio stan u Zagrebu. Uzvratilo je zastupnik **Lončar** konstatacijom da nije mislio na Radina niti na nekoga konkretno nego na Hrvatski sabor. On, kaže, živi u Zagrebu i nema pravo na spomenutih 5520 kuna, ali mu ne pada na pamet da npr. zastupniku Jurjeviću koji dolazi iz Dalmacije kaže kako nema pravo na te troškove. **Dragutin Lesar (HNS)** ispravio je netočan navod zastupnika Lončara da je već spomenuti Odbor u siječnju, odnosno ožujku lani donio spomenute odluke, i aneks u studenome iste godine te ustanovio pravo na te naknade. U siječnju i ožujku 2004. Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav dao je pravo tek trojici nezavisnih zastupnika u Saboru koji su kao takvi na nestranačkim listama izabrani u parlament, no u studenome je to pravo prošireno na novu nepostojeću kategoriju zastupnika, tvrdi Lesar. Lesar nije čuo zastupniku Lončaru status nezavisnog te mu poručuje da je takav zastupnik tek onaj zastupnik koji je s nezavisnom listom ušao u Hrvatski sabor.

Lončar je ušao u Sabor kao nestranački kandidat na stranačkoj listi, zaključio je Lesar. Držeći da je povrijedio članak 214. Poslovnika ponovno se javio **Ivo Lončar** poručivši Lesaru slijedeće: ”Vrlo dobro znadete da je ta strančica u 10 godina na svim izborima imala nekoliko stotina glasova, pa onda ne možete tako govoriti, barem ne kao sindikalac koji se cijeli život bori za istinu”.

Slika

Nenad Stazić (SDP) je rekao da su za njega nezavisni zastupnici oni zastupnici koji su kao takvi izabrani u Sabor poput gospode Radina, Jene Adama i Nikole Maka. I dalje misli da se problem tih zastupnika ne može riješiti predloženim zakonom jer on tretira jednu sasvim drugu materiju tj. rad političkih stranaka, a ne način rada i financiranja zastupnika bez obzira na to jesu li oni stranački, nestranački, zavisni ili nezavisni. Ako postoji potreba da se neke stvari uredi na bolji način nego dosad tada je to moguće učiniti kroz izmjene nekog drugog zakona, a ne zakona o političkim strankama, kategoričan je Stazić. U zakonu koji regulira prava i obveze zastupnik u Saboru može se načelno utvrditi da nezavisni zastupnici koji nemaju stranku koja bi financijski potpomogla njihov zastupnički rad imaju potrebu za dodatnim sredstvima i većim paušalom. Zastupnici se susreću sa svojom slikom u javnosti, a ona nije samo pojedinačna nego i kolektivna slika o svim zastupnicima, i nije osobito povoljna, podvlači Stazić. Javnost o političarima uglavnom ima loše mišljenje, a pogotovo o zastupnicima držeći da su preplaćeni i uživaju Bog zna kakve privilegije koje ne zaslužuju. Predloženi zakon neće popraviti tu sliku, pače pogoršat će je, a pritom će najveću štetu trpjeti zastupnici na koje se zakon neće odnositi, uvjeren je ovaj Stazić. Već kod pojave novinskih naslova o mogućnosti izmjena ovoga Zakona kaže da su ga na ulici susretali ljudi i govorili: ”Evo milijunčića”. Bilo mu je, kaže, neugodno i trebalo je vremena da im objasni da on neće dobiti milijunčić, ali nije siguran

da su mu povjerovali. Većina ljudi koja površno prati rad zastupnika na koncu će zaključiti- evo opet su izglasali nekakav zakon po kojem si dijele novce, i to ne male. Stazić stoga apelira da se u zajedničkom interesu učini sve kako bi se popravila ta slika u javnosti, i dalje ne iritira. Ako i ima nekakvih problema tada ih ne treba rješavati u interesu trenutne političke potrebe, a Stazić se boji da su predložene izmjene i dopune upravo u tu svrhu pa predlaže predlagatelju da odustane od zakona. U protivnom napraviti će se samo politička šteta ugledu Sabora i zastupnika na koje se to odnosi, a i pitanje je ako se ovaj zakon bude osporavao na Ustavnom sudu kako će proći.

Slušajući ovu raspravu **Franjo Piplović (DC)** tvrdi da odavno nije čuo toliko demagogije, pa se javio za repliku dijelom motiviran i izlaganjem prethodnika. Piplovića interesira zašto se ljudima koji se bave politikom osporava ono što je dopušteno političkim strankama, a jedini odgovor nalazi u tome da se takve ljude želi oblatiti. A ako se želi blatiti Hrvatski sabor i ova je rasprava način blaćenja. Piplović kaže da odgovornost za Hrvatski sabor i njegovo dostojanstvo snosi svaki zastupnik pa kada se već vodi jedna politička borba tada valja birati riječi. Svako me je jasno da se greška uočena u zakonu čije se izmjene i dopune predlažu mora ispraviti, a zvati u pomoć narod da bi se obranila neka teza nemoralno je, zaključio je Piplović. Reagirao je zastupnik **Stazić** konstatacijom da ne može replicirati Piploviću jer uopće nije razumio što je Piplović rekao.

Iz članka 19. Zakona svatko čita ono što želi čitati, a zaboravlja pritom pročitati da se tako dobivena sredstva dijele s ukupnim brojem zastupnika.

Jagoda Majska-Martinčević (HDZ) replicirala je na Stazićevu konstataciju da saborski zastupnici imaju loš imidž u javnosti. Zastupnica kaže da ponekad

takav imidž zastupnici imaju zbog trača i nedostojnog denunciranja. I sama je nedavno pročitala u jednim novinama svoje ime tj. vijest da gasi čikove u zahodu Saboru. Iako ne zna koga bi to uopće zanimalo točno zna kako je vijest došla u novine. "Istina je da sam čik gasila u zahodu, ali nije novinar za mnomo tamo hodao nego jedna kolegica koja sjedni meni s desne strane", primijetila je Martinčević-Majska. Kaže kako njoj tako nešto uopće ne pada na pamet da učini ali je smeta kada se u novinama nađe njezino ime u vezi s takvom jednom viješću.

Replicirajući **Nenad Stazić (SDP)** podsjetio je zastupnicu da se ovdje ne donosi zakon o zahodima, čikovima, dimu, novinama i novinarima već zakon koji se tiče ne malog iznosa novca. A ako se predloženi zakon izglasa Stazić je uvjerava da će javnost misliti kako će i ona dobiti milijun kuna te da je izglasana još jedna privilegija za zastupnike koja im ne pripada. Tako će se napraviti politička šteta Hrvatskom saboru i zastupnicima i urušit će se ugled koji se ionako već urušio. Stoga ne treba u ovu ozbiljnu temu upletati tužakanje novinarima i priče o pušenju u zahodu, jer ova će se tema provlačiti kroz cijeli mandat do odluke Ustavnog suda.

U svezi s privilegijama zastupnika dr. sc. **Furio Radin (neovisni; zastupnik talijanske nacionalne manjine)** prisjetio se zastupničkih plaća tijekom proteklog vremena. Tako je 1992. ta plaća iznosila današnjih 750 eura, 1995, 1996. godine pristankom oporbe porasla je na duplo (tj. na oko 1200 do 1300 eura) i opet nitko nije imao ništa reći, kao i 1999. kada je ponovno porasla, a danas je nešto manja od tog iznosa. Slaže se s izrečenom konstatacijom da zastupnici predstavljaju one koji lošije od zastupnika žive, a kada se već to govori i s tim ljudima suosjeća treba se sjetiti i toga kako smo se ponašali kada su se povećale zastupničke plaće, rekao je Radin. Predložio je još da političke stranke odustanu od financiranja iz proračunskog novca, a financiraju novcem svoga mnogobrojnog članstva smatrajući da će u tom trenutku svi zastupnici biti isti.

Reagirajući **Nenad Stazić (SDP)** je podvukao da ne zna kako se kretala plaća zastupnika u vrijeme prve HDZ-ove administracije, i koliko je puta i kako ona povećavana, ali zna da je u prošlom sazivu Sabora smanjena za 40 posto, a u javnosti je ipak ostao dojam kao da je povećana 40 posto. Kakav će dojam u javnosti stvoriti ovaj zakon Stazić ne može niti zamisliti, ali drži da povoljan sigurno neće biti.

Ivo Lončar (neovisni) je reagirao na Stazićev navod da će predloženi zakon pogoršati sliku o zastupnicima bili oni nezavisni ili zavisni zastupnici. Opovrgavajući taj navod Lončar se ponovno pozvao na jednoglasno donesenu odluku Odbora od 24. ožujka lani kojom će SDP svake godine dobiti 9 milijuna i 66 tisuća kuna, ili u četiri godine nešto više od 36 milijuna. Bilo bi dobro, kaže, kada bi Stazić objasnio što SDP radi s tim milijunima kuna, i tko mu kao zastupniku pokriva troškove kada ide na put.

Franjo Matušić (HDZ) nije se složio sa Stazićevom konstatacijom da neće dobiti svoj milijunčić. Matušić kaže kako će Stazić dobiti taj milijunčić koji će sjesti na račun stranke kojoj pripada i zato ne bi trebao osporavati pravo onima koji također zaslužuju iste novce za iste troškove. Uz to je uvjeren da političku štetu ugledu Hrvatskoga sabora neće donijeti predloženi zakon nego Stazićeve kolege i kolegice koji su u novinama zlonamjerno interpretirali namjeru ovoga zakona.

Dvije koncepcije

Ako se već želi urediti pitanje financiranja nezavisnih zastupnika koji nisu birani s liste neke političke stranke rasprava o tome se može otvoriti, a ta pravna praznina eventualno popuniti kroz izmjene i dopune Zakona o pravima zastupnika, a ne Zakona o političkim strankama, jer po svom sadržaju ovaj potonji zakon ima drugi politički cilj, podvukao je mr. sc. **Mato Arlović (SDP)**. Višestranačje je jedno od temeljnih vrednota ustavnog poretka pa se posebnom ustavnim odredbom uređuje položaj i financiranje političkih strana-

ka, a istoimenim zakonom pravni položaj, uvjeti i način postupka kod osnivanja, registriranja i financiranja političkih stranaka. Svrha zakona je da se osigura financiranje političkih stranaka iz neovisnog izvora kako politička stranka ne bi došla u ovisan položaj zbog svoje materijalne oskudice i nemogućnost da obavi svoju političku funkciju. Zato valja financirati političke stranke kako ne bi u predizborno vrijeme i u izbornim uvjetima u svom političkom djelovanju posegnule za izvorima iz donacija i iz drugih izvora. Možemo prihvatiti nešto što već postoji primjerice u Njemačkoj i Švedskoj gdje se uz financiranje političkih stranaka financira i rad pojedinog zastupnika koji uz plaću i priznate materijalne troškove ima i još i dodatni proračun za obavljanje funkcije zastupnika (smještaj, odlazak na teren, savjetnici koji mu pomažu u radu itd.). To se, kaže Arlović, može prihvatiti ali ne i prijedlog da se to financira izmjenom Zakona o političkim strankama. Stoga je predložen zakon promašaj i treba ga povući iz saborske procedure, i iz iznesenih razloga osobno će biti protiv njegova donošenja. Kaže kako moramo biti svjesni da Ustav, prije svega, protežira višestranački sustav, a ne nezavisne zastupnike, koje, dakako, ne zabranjuje, poglavito ne one koji su predstavnici nacionalnih manjina u parlamentu. Pitanje financiranja političkih stranaka, i zastupnika, a napose zastupnika nacionalnih manjina valja staviti u kontekst gospodarskih mogućnosti Hrvatske i, dakako, voditi računa o općem položaju prosječnog građanina Hrvatske, napominje Arlović. Primijetio je zatim da je HSS dobivao novac za Lončara dok je ovaj bio u Klubu zastupnika te stranke. Arlović pritom nije želio ulaziti u to kako su Lončar i HSS uređivali svoje odnose. No, u jesen lani zauzelo se stajalište da treba riješiti pitanje financiranja političkog rada nezavisnih zastupnika. Zakonom o političkim strankama trebalo bi osigurati razvoj ustavne vrednote višestranačke demokracije, a ne stvarati političke uvjete koji bi ga mogli devalvirati. Jasno je, kaže, da će unošenje u zakon kriterija individualnog financira-

nja po zastupniku destimulirati ljude da ostanu u političkim strankama. Time se zapravo dezavuirala ustavna norma višestranačke demokracije i zbog toga rješavanje ovog pitanje ne može biti predmet ovoga zakona nego nekog drugog zakona, ponovio je Arlović.

U replici **Ivo Lončar (neovisni)** zahvalio je Arloviću na informaciji da je neko vrijeme HSS za njega (Lončara) primao novac. Lončar tvrdi da to nije znao, a u spomenutoj su stranci, kaže, to uporno demantirali. Od zastupnika Arlovića kao pravnog stručnjaka zatražio je da mu objasni stavak 2. članka 19. važećeg zakona po kojem se sredstva raspoređuju političkim strankama koje imaju najmanje jednog zastupnika u Saboru. Radi li se tu o nestranačkim zastupnicima, pita dalje Lončar, i kaže da je i sam bio nestranački zastupnik pa nije dobio niti jednu lipu za svoj rad jer se uvijek govorilo ući u političku stranku i dobivat ćeš novac, a ako ne udeš nećeš dobiti. Isto tako tvrdi da nije primio 260 tisuća kuna za predizborno promidžbenu kampanju u prošlim izborima te se nikada nije koristio službenim automobilom, vlakom, brodom i autobusom, a sva je svoja putovanja sam organizirao.

Reagirajući mr. sc. **Mato Arlović (SDP)** podsjetio je Lončara da je početkom 2000. godine izabran u Sabor na listi HSS-a i kao takav bio je u Klubu zastupnika HSS-a. Sve dok Lončar nije istupio iz te političke stranke ista je imala pravo na sredstva koja je dobivala za njega, poslije toga nije jednako kao i zastupnik. Replicirajući zastupnik dr. sc. **Furio Radin (neovisni; pripadnik talijanske nacionalne manjine)** zatražio je da mu Arlović objasni kojoj političkoj stranci dolaze sredstva koja njemu kao nezavisnom zastupniku pripadaju? Radin je imao i jedan prijedlog tj. reagirao je na iznesenu Arlovićevu bojazan da će se unošenjem kriterija individualnog financiranja zastupnika destimulirati njihov ostanak u političkim strankama. "Ako ne želite da vam itko pobjegne iz stranke, dogovorite se tako da pola novca ide stranci, a pola zastupnicima koji samostalno rade i djeluju na terenu".

"Ja razumijem Radina da bi on kao nezavisni zastupnik jako rado volio uređivati političke i demokratske odnose unutar jedne političke stranke jer je to uvijek bila želja kvazi intelektualaca koji izvana pokušavaju uređivati ustrojstvo pojedinih organizacija iznutra", odgovorio je **Arlović**. Kaže kako takvi nemaju dovoljno hrabrosti da sami uđu u tu ili sličnu organizaciju te kako je ponekad lakše biti nezavisni zastupnik i obavljati određene poslove preko svog ureda itd. Uz to, Arlovića zanima gdje je to Radin pročitao u Zakonu o političkim strankama da zastupniku pripadaju sredstva. Toga nema u zakonu, nastavlja Arlović i upozorava da je zastupnik samo mjerilo i kriterij, a u stavku 2. članka 19. piše da se sredstva raspoređuju političkim strankama, a ne zastupniku. U zakonu o pravima zastupnika spominje se pravo zastupnika da ima pravo na određena sredstva za svoj politički rad i na temelju posebne odluke Sabora, odnosno njegovog nadležnog radnog tijela (dnevnice za politički rad na terenu koje dobiva svaki zastupnik). Arlović ne misli da je to dostatno za zastupnike koji nisu članovi neke stranke, koji su nezavisni, ali onda taj problem valja riješiti zakonom o pravima zastupnika, a ne Zakonom o političkim strankama, ponovio je Arlović. Radi povrede članka 214. Poslovnika javio se zastupnik **Radin** te poručio da on nije kvaziintelektualac niti intelektualac jer takvi u politici mogu samo pomrsiti odnose. **Arlović** je uzvratilo da se ovdje ne radi o povredi spomenute odredbe Poslovnika nego odredbe članka 209. pa je u tom smislu, kaže, Radin zloupotrijebio taj institut. A i pojam "kvazi" znači nešto drugo od onoga kako je preveo Radin, zaključio je Arlović.

Posljednji zastupnik u ovoj raspravi mr. sc. **Božidar Pankretić (HSS)** smatra da ne bi bilo dobro donijeti predloženi zakon, a ako vladajuća stranka zajedno sa svojim koalicijskim partnerima tako ipak odluči tada definitivno radi na svoju štetu jer ne čine nešto što bi bilo korisno za razvoj ukupne demokracije u Hrvatskoj. Misli da bi trebalo pronaći rješenje za nezavisne zastupnike

koji su se kao takvi kandidirali i ušli u Sabor i osigura im se određen dio sredstava i to predložiti u budućnosti. Nije, međutim, dobro ovakve stvari prelomiti preko koljena nego sve detaljno pripremiti i definirati pred slijedeće parlamentarne izbore.

Zašto se ljudima koji se bave politikom osporava ono što se dopušta političkim strankama.

Zaključno je govorio predstavnik predlagatelja zakona, **Dražan Bošnjaković**. Izrazio je žaljenje što je rasprava često prelazila granice poželjne tolerancije u Saboru, a na kraju se nisu približila mišljenja pa je očito da se predloženi zakon neće donijeti konsenzusom. Tijekom rasprave dio zastupnika zagovarao je koncepciju po kojoj sredstva za rad

mogu dobiti samo političke stranke za članove koji su u Saboru, dok su zagovornici druge koncepcije bili mišljenja da to pravo za svoj politički rad imaju i nezavisni zastupnici i zastupnici nacionalnih manjina. Isto tako neki su zastupnici isticali da se pitanje financiranja ne može regulirati Zakonom o političkim strankama nego nekim drugim zakonom, a Bošnjaković misli kako je to moguće upravo Zakonom o političkim strankama jer to pravo daje upravo stavak 3. članka 19. važećeg zakona. Naglašava da predloženim zakonom predlagatelj nije oduzeo niti jednoj političkoj stranci nikakva sredstva niti je ugrozio višestranačje u nas, a zakon nije protuustavan. Osobno misli da je zakon korektan, a ružno je bilo čuti npr. da bi najbolje bilo kada bi se svi proglasili nezavisnim zastupnicima, uzeli novac i otišli. To je, kaže Bošnjaković, ružna poruka, a sve rečeno u raspravi slika

je Sabora u javnosti. Upravo takva će poruka dovesti do toga da zaista ta slika o zastupnicima bude još lošija nego što jeste. Tijekom rasprave mogle su se čuti i riječi sramota i korupcija, a Bošnjaković kaže da ga uopće neće biti sramota kada bude glasovao za predloženi zakon. Bilo bi ga, kaže, sramota pred biračima jednog Radina i ostalih zastupnika nacionalnih manjina i nezavisnih zastupnika da stranka kojoj pripada dobije proračunski novac za njegov politički rad, a ta sredstva ne dobiju spomenuti zastupnici iz istog proračuna kojeg i oni pune. Predloženim zakonom ta će se nepravda izbrisati i izjednačiti uvjeti rada zastupnika. Stoga će mirne savjesti, kaže, glasovati za ovaj zakon.

Time je rasprava zaključena. (glasovanje je najprije odgođeno a potom je Prijedlog zakona povučen iz procedure.)

J.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O MEĐUNARODNIM RESTRIKTIVNIM MJERAMA

Međunarodne restriktivne mjere primjenjuju se u situacijama grubog kršenja međunarodno preuzetih obveza

Predlagatelj Zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama je Vlada Republike Hrvatske. Budući da je Konačni prijedlog Zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama dio Nacionalnog programa usklađivanja

zakonodavstva Republike Hrvatske s propisima Europske unije, na temelju odredbe članka 161. stavak 1. Poslovnika Hrvatskoga sabora Konačni prijedlog Zakona je donesen po hitnom postupku.

Konačnim prijedlogom Zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama uredit će se: primjena i provedba mjera, nadležnost državnih tijela te način vođenja evidencije o fizičkim i pravnim subjektima protiv kojih su na

temelju ovoga Zakona uvedene međunarodne restriktivne mjere.

Predmetnim zakonom uvodi se i zasebna institucija takozvane međuresorske skupine kao i tijela za praćenje provedbe međunarodnih restriktivnih mjera. To tijelo osniva Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Ministarstva vanjskih poslova.

Zastupnici su prihvatili Konačni prijedlog zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama sa 78 glasova "za" i tri "protiv".

O PRIJEDLOGU

U Republici Hrvatskoj ne postoji zakon koji uređuje uvođenje i ukidanje međunarodnih restriktivnih mjera. Republika Hrvatska donijeti odgovarajući zakon kojim se usklađuje s pravnom stečevinom Europske unije (Glava V – Odredbe o zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici, čl. 11. Ugovora o Europskoj uniji) i s pravnim aktima Vijeća Europa.

Ovim Zakonom uredit će se: primjena i provedba mjera, nadležnost državnih tijela te način vođenja evidencije o fizičkim i pravnim subjektima protiv kojih su na temelju ovoga Zakona uvedene međunarodne restriktivne mjere.

Ovaj Zakon u svezi je s Nacionalnim programom RH za pridruživanje EU (poglavlje 3.27.4 Zajednička vanjska i sigurnosna politika, Provedba restriktivnih mjera i gospodarskih sankcija), kao i sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica i Republika Hrvatske.

Donošenjem ovoga Zakona Republika Hrvatska se ujedno usklađuje s praksom država članica EU.

Ovim Zakonom uredit će se: primjena i provedba mjera, nadležnost državnih

tijela te način vođenja evidencije o fizičkim i pravnim subjektima protiv kojih su na temelju ovoga Zakona uvedene međunarodne restriktivne mjere.

Poboljšanje mjera za jačanje nacionalne sigurnosti

Posljedice koje će proizaći iz ovoga Zakona su:

1. stvaranje pravnog okvira za provedbu restriktivnih mjera koje se donose u okviru Zajedničke vanjske i sigurnosne politike EU;

2. cjelovito i koordinirano djelovanje tijela državne uprave u provedbi restriktivnih mjera u skladu s međunarodno-pravno obvezujućim odlukama Organizacije Ujedinjenih naroda, te u slučaju kada se Republika Hrvatska pridruži restriktivnim mjerama drugih u međunarodnih organizacija i u drugim slučajevima u skladu s međunarodnim pravom.

3. ispunjenje dijela obveza koje proizlaze za Republiku Hrvatsku iz Mišljenja Europske komisije iz 2004. godine za Poglavlje 27. predviđeno u srednjoročnom razdoblju;

4. stvaranje preduvjeta za prilagođavanje administrativne sposobnosti u ovom području, što je nužno za učinkovitu provedbu Zajedničke sigurnosne i vanjske politike EU;

5. omogućit će se i ubrzati dobivanje financijske i tehničke pomoći od međunarodnih organizacija te poticati pripremu projekata i programa za poboljšanje mjera za jačanje nacionalne sigurnosti.

Donošenjem ovog Zakona neće proisteći nikakve financijske obveze za RH.

Ovim Zakonom omogućit će se usklađeno djelovanje tijela državne uprave, koja primjenom međunarodnih restriktivnih mjera postupaju prema odredbama sljedećih zakona i zakonskih akata:

- Zakon o sprječavanju pranja novca;
- Zakon o pravilima, načinu i uvjetima izvješćivanja Ureda za suzbijanje pranja novca i arhiviranju skupljenih informacija;
- Zakon o Uredu za borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala;

- Zakon o kretanju i boravku stranaca;

- Uredba o određivanju robe koja se izvozi i uvozi na temelju dozvola ("NN" 67/03, 83/03/ 121/03 i 198/03);

- Zakon o proizvodnji, prijevozu i trgovini oružjem i vojnom opremom;

- Uredba o nadzoru uvoza i izvoza neobrađenih dijamanata ("NN" 97/03. i 142/03).

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo razmotrio je i podržao Prijedlog zakona.

Odbor za europske integracije raspravio je i pozitivno se očitovao o zakonskom prijedlogu.

Na sastanku Odbora predstavnik predlagatelja je uvodno istaknuo da Nacionalni program Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji za 2004. predviđa donošenje predmetnog Zakona. S obzirom da se određivanje restriktivnih mjera nalazi u području Zajedničke vanjske i sigurnosne politike Unije, ne postoji jedinstveno uređenje ovog područja na nivou Unije. Međutim države članice imaju obvezu samostalno propisati postupak određivanja restriktivnih mjera te stoga i Republika Hrvatska ima obvezu donijeti predmetni Zakon.

Odredbe predloženog Zakona primjenjivat će se samo u slučajevima kada ne postoji obveza donošenja samostalnog zakona za propisivanje restriktivne mjere. Ovakve odredbe usklađenje su s praksom država članica Europske unije.

Odbor je podržao donošenje Zakona po hitnom postupku. Nakon provedene rasprave jednoglasno je utvrđeno da je Konačni prijedlog zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama sukladan odredbama Zajedničke vanjske i sigurnosne politike Europske unije te da ispunjava obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

RASPRAVA

Predstavnik predlagatelja **Hidajet Biščević**, drž. tajnik Ministarstva vanjskih poslova, dodatno je obrazložio Prijedlog zakona.

Emil Tomljanović je u ime Kluba zastupnika HDZ-a izrekao podršku donošenju Konačnog prijedloga zakona istaknuvši da se pojam administrativne sposobnosti za provođenje restriktivnih mjera pojavljuje kao nužnost provedbe s jedne strane zajedničke sigurnosti a s druge strane zajedničke vanjske politike članica Europske unije.

Predmetnu administrativnu sposobnost treba shvatiti kao cjelovito i koordinirano djelovanje tijela državne uprave u provedbi međunarodnih ograničavajućih mjera, a sve u smislu zajedničke i koordinirane akcije prema međunarodno pravnim subjektima koja se javlja načelno u dvije situacije.

Međunarodne restriktivne mjere primjenjuju se u situacijama grubog kršenja međunarodno preuzetih obveza

Međunarodne restriktivne mjere primjenjuju se u situacijama grubog kršenja međunarodno preuzetih obveza ili pak odluka međunarodnih institucija, a u sadržanom smislu predstavljaju prekid diplomatskih odnosa, potpuni ili djelomični prekid gospodarskih odnosa, potpun ili djelomični prekid željezničkih, morskih, zračnih, poštanskih i

drugih komunikacija i druge mjere u skladu sa međunarodnim pravom.

Napomenuo je da je predmetnim Zakonom jasno definirana nadležnost Vlade Republike Hrvatske člankom 4. na način da Vlada Republike Hrvatske donosi odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera. Zatim donosi odluku o vrsti mjere i načinu provedbe.

Predmetnim zakonom uvodi se i zasebna institucija takozvane međuresorske skupine kao i tijela za praćenje provedbe međunarodnih restriktivnih mjera. To tijelo osniva Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Ministarstva vanjskih poslova.

U zakon ugraditi zaštitni mehanizam u odnosu na ustavna prava pojedinca

Klub zastupnika SDP-a podržava inicijativu za donošenje Zakona, rekao je **Ivo Josipović**, no predlaže da se razmisli o dogradnji Zakona u koji bi se ugradili zaštitni mehanizmi posebice u odnosu na ustavna prava pojedinca.

Hrvatska trenutno nema takve mehanizme dok zemlje Europske unije imaju sustav određivanja mjera u svom pravnom sustavu kroz instrumente koji te zemlje vežu za Europsku uniju.

Hidajet Bišćević, državni tajnik Ministarstva vanjskih poslova, istaknuo je spomenuti aspekt Zakona o zaštiti ustavnih prava pojedinca.

Unutarnja i vanjska pravna zaštita Europske unije rezultanta je pravne stečevine Europske unije, a što se tiče djelovanja na području Republike Hrvatske, Zakon će omogućiti usklađeno djelovanje raznih tijela državne uprave koja su do sada djelovala po različitim pravcima te on omogućuje da se jedinstveno kontrolira i sprečavanje pranja novca te se na jedinstven način koordinira i provodi zaštita prikupljenih arhivskih i drugih informacija.

Što se tiče žurnosti postupka ona proizlazi iz već usvojenog Nacionalnog programa Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji.

U Nacionalnom programu je dinamika usvajanja pojedinih zakona određena prije godinu dana što je ključni motiv skorih pregovora s Europskom unijom i za što bržu harmonizaciju hrvatskog zakonodavstva sa zakonodavstvom Europske unije.

Zastupnici su prihvatili Konačni prijedlog Zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama sa 78 glasova "za" i "tri" protiv.

M.Mi.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O JAMSTVU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE INVESTICIJSKE BANKE ZA PROJEKT ZAVRŠETKA AUTOCESTE NA KORIDORU X U REPUBLICI HRVATSKOJ

Završni kilometri autoceste Zagreb-Lipovac

Predlagatelj Zakona je Vlada Republike Hrvatske. Amandmane je podnio Odbor za zakonodavstvo, a Prijedlog zakona su raspravili Odbor za zakonodavstvo, Odbor za financije i državni

proračun te Odbor za pomorstvo promet i veze.

Zakonom se potvrđuje Ugovor o jamstvu za zajam ugovoren Ugovorom o financiranju između EIB i Hrvatskih

autocesta d.o.o. za Projekt završetka autoceste Zagreb-Lipovac na X koridoru u Republici Hrvatskoj. Autocesta je u cestovnoj mreži Republike Hrvatske razvrstana kao državna cesta D-4,

a u europskoj je mreži u Transeuropskom koridoru X. Radi se o dovršenju autoceste na Koridoru X na potezu od Županje do Lipovca dužine 29 kilometara.

Zastupnici su podržali prijedlog Vlade Republike Hrvatske da se, sukladno članku 159. Poslovnika Hrvatskoga sabora, predmetni Zakon donese po hitnom postupku budući da je njegovo stupanje na snagu pretpostavka za povlačenje zajma. Naime, sredstva zajma bit će na raspolaganju za korištenje odmah nakon što Ugovor o jamstvu stupi na snagu.

Amandman koji je dao Odbor za zakonodavstvo predlagatelj je prihvatio sukladno Prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a. Zastupnici su jednoglasno, sa 79 glasova "za" prihvatili Prijedlog zakona o potvrđivanju ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za projekt završetka autoceste na Koridoru X u Republici Hrvatskoj.

O PRIJEDLOGU

Državni tajnik Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka **Zdravko Livaković** dodatno je obrazložio Prijedlog zakona.

Istaknuo je da je smisao zajma financirati dovršenje autoceste na Koridoru X na potezu od Županje do Lipovca dužine 29 kilometara.

Zakonom se potvrđuje Ugovor o jamstvu za zajam ugovoren Ugovorom o financiranju između EIB i Hrvatskih autocesta d.o.o. za Projekt završetka autoceste na X koridoru u Republici Hrvatskoj.

Projekt će biti financiran zajedničkim kreditom Europske investicijske banke (EIB) i Europske banke za obnovu i razvoj. Ukupan iznos kredita je 45 milijuna eura s početkom od 5,5 godina,

rok otplate je dosad najduži, 25 godina, postignut u pregovorima s bankama. Autocesta Zagreb-Lipovac je u cestovnoj mreži Republike Hrvatske razvrstana kao državna cesta D-4, a u europskoj je mreži u Transeuropskom koridoru X.

Ugovor s Europskom bankom za obnovu i razvoj već je ratificiran u Hrvatskom saboru te je Vlada predložila Hrvatskom saboru da Prijedlog zakona prihvati po hitnom postupku radi nastavka financiranja posla koji je u tijeku.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo razmotrio je i podupro donošenje Izvješća te predložio amandman nomotehničkog sadržaja.

Odbor za financije i državni proračun raspravio je i podržao donošenje zakona.

Na sjednici Odbora istaknuto je da se predmetnim Zakonom potvrđuje Ugovor o jamstvu za zajam ugovoren Ugovorom o financiranju između EIB i HAC-a d.o.o. za Projekt završetka autoceste na X koridoru u Republici Hrvatskoj. EIB daje zajam u iznosu od 45 milijuna EUR, s početkom od 5,5 godina i rokom otplate od 25 godina.

Odbor za pomorstvo, promet i veze predložio je Hrvatskom saboru da prihvati Konačni prijedlog zakona.

RASPRAVA

U odjeljku o prijedlogu sažeto je izlaganje državnog tajnika Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka **Zdravka Livakovića**.

U ime Kluba zastupnika demokratske zajednice govorio je **Šime Prtenjača**, istaknuvši da se potvrđivanjem ovog Ugovora dokazuje razvijanje hrvatske infrastrukture u regionalnim okvirima te se poriču izjave da je za pojedine županije ili regije proračunom izdvojeno manje sredstava nego za ostale regije.

HDZ podržava Prijedlog zakona kojeg je nužno što prije realizirati kako bi se nakon donošenja Zakona realizirao projekt autoceste.

Pero Kovačević je u ime Kluba zastupnika HSP-a istaknuo da HSP podržava potvrđivanje Ugovora te je istaknuo važnost izgradnje autoceste te tako omogućiti povezivanje Hrvatske s međunarodnim okruženjem.

U ime Kluba zastupnika HNS-a i PGS-a, izlagao je **Antun Kapraljević**, podržavši daljnju izgradnju autoceste iako smatra da njezino dovršenje ne znači puno za Hrvatsku.

Žaželio je da se s jednakim interesom pristupi i određivanju financiranja autoceste koja bi povezivala Ploče-Mostar-Sarajevo-Osijek.

Ivica Klem (HDZ) dolazi iz zapadnog dijela Srijema, područja koje je pretrpjelo velika ratna razaranja, a taj će dio Srijema imati direktne koristi od izgrađene autoceste nakon 2006. godine kad ona bude dovršena.

Replicirao je **Antun Kapraljević (HNS)** rekavši da interes Hrvatske u ovom trenutku nije izgradnja te autoceste, međutim, kada ju se razmatra kao dio paneuropskog koridora onda u svakom slučaju jest.

Replicirao je i dr.sc. **Mato Crkvenac (SDP)** istaknuvši da je važnost autoceste stoga što se gradi na području istočne Slavonije i Slavonije uopće gdje nije učinjeno dovoljno za razvoj te regije. Dodao je da se radi o najpovoljnijim sredstvima točnije zajmu za izgradnju cesta koja je moguće dobiti upravo od Europske investicijske banke.

Odgovor na repliku dao je **Ivica Klem (HDZ)** rekavši kako se slaže s prethodnim govornikom da je osiguran vrlo povoljan zajam za dovršetak autoceste.

Zastupnik SDP-a **Miroslav Korenka** polemizirao je sa zastupnikom Klemom jer je činjenica da autocesta nije toliko važna što se tiče Zapadnoga Srijema s obzirom na promet vozila s hrvatske strane, i unatoč važnosti koridora X i nastavku autoceste od Županje prema hrvatsko-srbijanskoj granici.

Nada se da će izgradnja Koridora X biti korisna za mehanizaciju i poduzeća koje se bave izgradnjom cesta s ratom pogođenih i devastiranih područja Slavonije. Pritom smatra da će Koridor X u financijskom smislu biti "zlatna koka"

za Republiku Hrvatsku u postupku normalizacije odnosa s Republikom Srbijom i Crnom Gorom, točnije zajednicom država.

Amandman koji je dao Odbor za zakonodavstvo predlagatelj je prihvatio

sukladno Prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a.

Zastupnici su jednoglasno, sa 79 glasova "za" donijeli Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske inve-

sticijske banke za projekt završetka autoceste na Koridoru X u Republici Hrvatskoj.

M.Mi.

PRIJEDLOG ZAKLJUČKA HRVATSKOG SABORA O POVLAČENJU REPUBLIKE HRVATSKE IZ SPORAZUMA O SURADNJI NA PROVEDBI PROJEKTA INTEGRACIJE NAFTOVODA "DRUŽBA" I "ADRIA"

Suprotstavljeni argumenti o mogućem zagađenju Jadrana i o gospodarskoj koristi uz dodatne mjere zaštite

Iako Hrvatski sabor nije glasovao o Prijedlogu zaključka o povlačenju Republike Hrvatske iz Sporazuma o suradnji na provedbi projekta integracije naftovoda "Družba" i "Adria", provedena je sveobuhvatna i polemična rasprava. Govoreći u ime predlagatelja Kluba zastupnika HSP-a, zastupnik dr.sc. Tonči Tadić upozorio je da naša obala i otoci žive od mora i gospodarenja morem. Od strateške je važnosti da se Republika Hrvatska povuče iz Sporazuma, jer Jadranu prijetje velike opasnosti u slučaju onečišćenja balastnim vodama ili havarije i potonuća tankera. Budući da se radi o relativno plitkom moru sa sporim izmjenama morskih struja, moguća je dugotrajna ekološka katastrofa, te cjelokupno urušavanje turizma i ribarstva. Svoju odluku o povlačenju iz Sporazuma, Hrvatska treba notificirati Vladi Republike Mađarske koja

je u svojstvu depozitara Sporazuma, te obavijestiti sve zemlje stranke. Ovakav pristup nisu prihvatili zastupnici iz ostalih parlamentarnih klubova. Tako je zastupnik Damir Kajin (IDS) upozorio da treba čuvati Jadran, ali se investitori ne smiju odbijati, a opasnosti namjerno preuveličavati. Treba sačekati studiju i mišljenje ostalih mjerodavnih institucija, te istovremeno odvući razvoj situacije u slučaju našeg odbijanja i prihvaćanja ovog projekta od Slovenije ili Italije, upozorio je i zastupnik Luka Bebić, govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a.

O PRIJEDLOGU

U ime predlagatelja Kluba zastupnika HSP-a, govorio je zastupnik dr.sc. Tonči Tadić koji je uvodno naglasio da ovu točku dnevnog reda čeka već više od godinu i pol dana. Prvi je put podnese-

na u prošlom sazivu Sabora, ali tada nije dočekao raspravu prije isteka mandata. U ovom mandatu, ova je točka podnijeta u više navrata, no radi poslovnih problema konačno je uvrštena u dnevni red tek 1. srpnja 2004. godine. U ovoj se točki ujedno sažima i zrcali cjelokupno hrvatsko gospodarstvo, koje se temelji na činjenicama da imamo svoj dio Jadrana, te da naša obala i otoci žive od mora i gospodarenja morem. Od strateške je važnosti, nastavio je zastupnik Tadić, da Sabor danas provede kvalitetnu raspravu i podupre prijedlog HSP-a o povlačenju Republike Hrvatske iz Sporazuma o suradnji na provedbi integracije naftovoda "Družba" i "Adria". Predlažemo dakle, povlačenje u smislu članka 10. Sporazuma. Osim toga, odluku o povlačenju Republike Hrvatske iz Sporazuma Vlada će notificirati Vladi Republike Mađarske, koja je u svojstvu depozitara u smislu članka 8. istog Sporazuma, te obavijestiti sve zemlje stranke.

Podsjetio je zatim na kronologiju potpisivanja Sporazuma koji je začeo 16. prosinca 2002. godine kada je u Zagrebu potpisan Sporazum o suradnji na provedbi projekta integracije naftovoda "Družba" i "Adria". Sporazum su potpisale: Hrvatska, Rusija, Bjelorusija, Ukrajina, Slovačka i Mađarska. Time se dalo "zeleno svjetlo" tehničkoj integraciji postojećih naftovoda u jedinstveni sustav "Družba" i "Adria", koji se u dužini od 3200 kilometara proteže od ruske Samare do tankerske luke i terminala za pretovar nafte u Omišlju. Hrvatska je ujedno i jedina zemlja preko koje se nafta transportira morskim putem, pa ju ta činjenica izdvaja iz ovog kluba. Sudjelovanje u ovom poslu predstavlja plod pojedinačnih interesa pojedinih zemalja, a i istupanje iz Sporazuma uvijek je posljedica zadovoljavanja određenih nacionalnih interesa.

Hrvatska ima relativno plitko more, pa u slučaju havarije prijeti višegodišnje zagađenje.

Citirao je zatim i odredbe prema kojima je moguće izaći iz potpisanog Sporazuma, ukoliko zainteresirana zemlja najavi ovakav potez 12 mjeseci ranije. Takvim se postupanjem nećemo dovesti u poziciju da narušavamo projekt ili plaćamo zatezne penale budući da integracija naftovoda još uvijek nije započela, tim više jer i u Ukrajini Vrhovni sud odbija navedeni projekt.

Iznio je zatim razloge zbog kojih bi Hrvatska trebala odstupiti, navodeći da Hrvatska nije raspolagala s analizama dobitaka i gubitaka, čija je rezultanta štetna za Republiku Hrvatsku. Naveo je zatim i argumente koji proizlaze iz odredbe članka 3. Ustava RH, prema kojoj je potvrđena potreba čuvanja prirodnog okoliša. I članak 69. propisuje da država osigurava uvjete za zdrav okoliš i da je svatko dužan u sklopu svojih ovlasti i djelatnosti osobitu skrb posvećivati zaštiti zdravlja ljudi, prirode i ljudskog okoliša. Člankom 52. određuje se da su more, morska obala, otoci i vode, pri-

rodna bogatstva od osobitog povijesnog, gospodarskog i ekološkog značenja i imaju osobitu zaštitu države. Ustavom se mogu ograničiti i poduzetničke slobode ukoliko je potrebno zaštititi interese i sigurnost Hrvatske, pa je potrebno da se i sami držimo navedenih Ustavnih odredbi.

Potpisivanje ovog Sporazuma privuklo je veliku pozornost javnosti, pa je potreban i dodatni osvrt na velike opasnosti koje prijete Jadranu u slučaju havarije i potonuća tankera. Budući da se radi o relativno plitkom moru sa sporim izmjenama morskih struja, moguće su i veće katastrofe od nedavnih havarija "Exon Valdeza" uz Aljasku ili "Presigea" uz španjolsku obalu. U navedenim slučajevima radilo se o oceanima s jakim morskim strujama, a štete su ipak bile velike i dugotrajne. Eventualna utuživa šteta neće nadoknaditi narušeni imidž hrvatskog turizma i ribarstva. Ove se djelatnosti temelje na očuvanom okolišu, a potonućem jednog tankera gube se sve dosadašnje komparativne prednosti. Zarada od našeg dijela naftovoda maksimalno se penje do 80 milijuna USA dolara godišnje, ali dobit iz navedenog posla je vrlo mala, budući da se radi o bruto prihodu. Zbog najviše 10 milijuna USA dolara čiste dobiti, upuštamo su u krajnje rizičan projekt, pa mi iz Kluba zastupnika HSP-a predlažemo da država iz vlastitih prihoda za potrebe JANAF-a odvoji navedenu svotu.

Demantirao je zatim i mogućnost da se odustajanjem Hrvatske svi poslovi jednostavno presele u Trst, jer na trasi od Omišlja do Trsta nema naftovoda. Osim toga, od Trsta u unutrašnjost vodi Transalpski naftovod (TAL) koji je zakupljen desecima godina unaprijed. Tršćanska je luka istovremeno duplo plića od luke u Omišlju, što znači da može primati tankere samo do 60 tisuća tona nosivosti. U slučaju havarije tankera između 250 do 400 tisuća tona nosivosti, čitavih se 10 godina može zaboraviti na turizam i ribarstvo jer bi toliko vremena trebalo za sanaciju svih nastalih posljedica.

Naglasio je zatim da Hrvatska godišnje od ribarstva zaradi 163 milijuna USA dolara, te milijarde dolara od turi-

stičke djelatnosti. Iznio je zatim i detalje o pojedinim međunarodnim zakonskim inicijativama i projektima oko zaštite voda i morskih putova, pa bi Vlada trebala i Jadran proglasiti posebno osjetljivim morskim područjem. Trebalo bi ujedno razmisliti i o reakcijama susjeda u slučaju unosa velikih količina balastnih voda koje dolaze zajedno s tankerima i predstavljaju zajednički rizik. Studije utjecaja na okoliš upozoravaju, da se pojedini rezultati ocjenjuju važnima i čuvanima poput vojne tajne, pa javnost treba znati za prave razloge ovakvog postupanja. Balastnim se vodama mogu prenijeti i virusi kolere, hepatitisa i brojnih mikroorganizama iz jednoga u drugi kraj svijeta. Mikroorganizmima iz Crnog mora uništen je sustav Velikih jezera i obratno, pa se ovi rizici ne smiju zanemariti u slučaju ugroze Jadranskog mora.

Objasnio je zatim sve rizike u slučaju ispuštanja rizičnih balastnih voda, te upozorio da se s njima izbacuje i veliki postotak nepročišćene vode. Eventualno izbacivanje balasta kod Palagruže bilo bi također više nego rizično i neozbiljno, pa Klub zastupnika HSP-a predlaže odustajanje i napuštanje projekta "Družba" i "Adria". Dobili smo ujedno i potporu brojnih ekoloških udruga, a na Visu je potpisana i Deklaracija koja podupire ovu inicijativu.

RADNA TIJELA

O predloženom zaključku očitovao se i **Odbor za prostorno uređenje i zaštitu okoliša**, koji je predmetni akt razmotrio u svojstvu zainteresiranog radnog tijela. U načelnoj raspravi je naglašeno da je podnesen Prijedlog koji je predsjedniku Hrvatskog sabora podnio Klub zastupnika HSP-a preuranjen. Ujedno je ocijenjeno da za raspravu i odlučivanje ne postoje uvjeti, prije nego što se provede zakonski postupak procjene utjecaja na okoliš planiranog Projekta. Predstavnik Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, izvijestio je Odbor o tijeku vrlo zahtjevnog postupka procjene utjecaja na okoliš. U raspravi je predloženo da se u Komisi-

ju za ocjenu Studije, osim predstavnika Primorsko-goranske županije, imenuje i predstavnik Šibensko-kninske ili Splitsko-dalmatinske županije. Odbor je zaključio da će se aktivno uključiti u raspravu o Studiji utjecaja na okoliš ovog Projekta u vrijeme upućivanja na javni uvid. Nakon rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se odbija Prijedlog zaključka Hrvatskog sabora o povlačenju Republike Hrvatske iz Sporazuma o suradnji na provedbi projekta integracije naftovoda "Družbe" i "Adria", uz obrazloženje iz raspravnog dijela Izvješća.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada je predložila Hrvatskom saboru da ne prihvati prijedlog zaključka Hrvatskog sabora o povlačenju Republike Hrvatske iz Sporazuma, koji je podnio Klub zastupnika HSP-a. Kao razloge navela je da je u tijeku postupak ocjenjivanja Studije o utjecaju na okoliš. Nositelji ovog posla bili su Rudarsko-geološko-naftni fakultet u Zagrebu, i Institut za oceanografiju i ribarstvo iz Splita/Dubrovnika. Kao suradnici bili su zbog složenosti poslova u izradi Studije angažirani i predstavnici drugih renomiranih ustanova. Jadranski naftovod, koji je zakonski obavezan financirati studiju, predao je 13. srpnja 2004. godine Studiju Ministarstvu zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, na daljnji postupak.

Nakon provedbe zakonskog postupka, donijet će se konačna ocjena o prihvatljivosti studije. Važan čimbenik u tom procesu je i javna rasprava, koja se očekuje tijekom jeseni. Dakle, u raspravi o Studiji bit će osim stručnjaka zastupljeni i drugi zainteresirani predstavnici. Njih će u Komisiju imenovati ministrica zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva. Zbog navedenih okolnosti, Vlada Republike Hrvatske ocijenila je da odluku o realizaciji ili odbijanju Projekta treba donijeti, ali tek nakon završetka procedure za ocjenu Studije. Smatra ujedno da treba odbiti Prijedlog zaključka, koji u vezi s Projektom "Dru-

žba" i "Adria" predlaže Klub zastupnika HSP-a.

RASPRAVA

Nakon izlaganja predstavnika predlagatelja predsjedavajući je riječ dao zastupniku mr.sc. **Marku Šircu**, koji je iznio stavove i zaključke Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša. Nakon izlaganja predstavnika Odbora, govorio je državni tajnik **Vladimir Vranković** koji je iznio stavove Vlade Republike Hrvatske.

Potrebno je respektirati demokratsku proceduru

Poštujući pravo inicijatora da je potrebno zaštititi Jadran od mogućih opasnosti, upozorio je na preuranjenost ove inicijative. Smatra da se mora respektirati sva demokratska procedura, te obaviti kvalitetna stručna rasprava. Podsjetio je da je gotova studija utjecaja na okoliš, a uskoro se priprema i javna rasprava gdje će biti dovoljno vremena i prostora da se obrade svi aspekti ovog projekta. Konačna će se odluka donijeti tek nakon toga, a njom će se jamčiti sigurnost i budućnost gospodarenja na našem dijelu Jadrana.

Balastne vode donose razne nečistoće, a pojavljuju se i novi primjerci flore i faune.

Zatim su govorili predstavnici klubova zastupnika. Prvi u ime Kluba zastupnika HSP-a riječ uzeo zastupnik dr.sc. **Slaven Letica**. Govorio je o stupnju zainteresiranosti Hrvata za pojedine probleme koji se odnose na more. I sam je prokomentirao pojedine ustavne odredbe kojima se uređuje odnos prema moru, podsjetivši i na riječi ribara Ivana Vele, čijom se intervencijom more našlo u Ustavu. Zamjerio je da se razgovor o pomorskoj usmjerenosti hrvatskog naroda i vlasti vodi na razini fraza, a to potvrđuje i žalosno stanje brodogradnje koja je u dubokoj krizi. Nižući

razne situacije u kojima se ukazuje na važnost mora, evocirao je na antologijski sporazum Račan-Drnovšek, te dvojbe oko razgraničenja morske granice kod Kleka, kojim Bosna i Hercegovina prvi put u 666 godina, osim kratkog perioda otomanske okupacije, dobija Puntu ili rt Klek. Treći primjer razgraničenja odigrao se u Bokokotorskom zaljevu 2002. godine. Tom je prigodom pola zaljeva prepušteno susjednoj Crnoj Gori i Srbiji, budući da u polovici mora patroliraju brodovi s mješovitom posadom. Ujedno je vjekovni hrvatski prostor Oštrog i Prevlake predan Hrvatima na privremeno upravljanje. Zamjerio je Vladi da se "Pitijski i Pilatovski odlučila na čekanje o mogućim katastrofalnim posljedicama".

Iznio je ujedno i bojazan da će rezultati Studije biti u skladu s očekivanjima financijera i naručitelja ovog stručnog elaborata. Upozorio je zatim i na sve moguće loše posljedice na ukupni imidž čitavog jadranskog područja, napominjući da situaciju otežava i izrazito visoki postotak sumpora u ruskoj nafti koja bi se prekrcavala kod nas.

Opasnost prijeti čitavom Jadranu

Eventualna havarija ugrozila bi cjelokupan trud ugostiteljske privrede i turizam na širem području. Upozorio je zatim i na sve opasnosti od izbacivanja balastnih voda koje donose razne nečistoće, ocjenjujući da je takvim postupcima već započela promjena jadranske flore i faune, jer se pojavljuju do sada nepoznati primjerci morskih vrsta i organizama. Ovdje se radi o ozbiljnom problemu, i odnosu Hrvata prema vlastitom moru, a danas se suočavamo s postavljanjem prema ovom projektu. Predložio je da se odstupa od Sporazuma, ocjenjujući da bi naftu trebalo željeznicom dopremiti do rafinerije u Sisku i Rijeci, i to nakon što se okonča proces modernizacije opreme. Tada bi se energenti mogli prebacivati cisternama i malim tankerima, koji onda ne bi predstavljali ekološku opasnost. Ukoliko ipak napravimo pogrešku na ovom

pitanju, Bog će nas kazniti, zaključio je zastupnik Letica.

Iako je do sada JANAF primio čak 1560 tankera, nije registriran ni jedan ozbiljniji incident.

U ime Kluba zastupnika IDS-a govorio je zastupnik **Damir Kajin**, koji ocjenjuje da će ruska nafta ipak doći na Jadran. Pitanje je samo hoće li doći na Krk, Kopar ili Trst, i to u trenutku kada je cijeli Jadranski bazen deindustrijaliziran. Naveo je socijalne posljedice gašenja proizvodnje i gubitka Viktora Lenca, Hartere, Croatia linea, Tvornice konopa, i Rikarda Benčića, odnosno industrije koja je obilježila ovaj kraj. Zahvaljujući državnim dotacijama, sačuvan je "3. maj" i riječka rafinerija, a nestala su sva ostala industrijska postrojenja. Iako Hrvatska neće opstati bez industrije, loš je izbor ukoliko bi počela prodavati vlastite kvote čistog zraka da se ovdje ništa ne radi, a da se na njen račun pokreću drugi projekti.

Hrvatska treba revitalizirati svoju industriju

Rijeka sve više postaje primorski, a sve manje pomorski grad i zbog mladih generacija je vrijeme da se promijeni ovo stanje. Hrvatska se na određeni način treba vratiti industriji jer ne može živjeti samo od uslužnih djelatnosti i dva mjeseca turizma. Potrebne su nam reprezentativne investicije i utoliko valja razmisliti i o "Družbi" i "Adriji". Legitimno je zastupati i osporavati svaki projekt, a odluku treba donijeti nakon rezultata po okončanju referenduma u Primorsko-goranskoj županiji. Mi se zalažemo za ovakvu soluciju i za referendum, te za objavu studije utjecaja na okoliš projekta. Čuli smo da je ova studija povoljna za investitore, moguće zbog toga što su je oni i naručili. Ona govori da je mali rizik od onečišćenja, te da se opasnosti namjerno preuveličavaju. Treba znati da u Jadran godišnje uplovljava oko 600, a u hrvatski dio

samo oko 60 tankera, dok ostatak otpada na Trst i Veneciju. S "Družbom" i "Adriom" u Hrvatsku bi dakle uplovilo još 30 tankera, a u 10 godina JANAF bi zaradio oko 273 milijuna USA dolara, a sama država oko 46 milijuna dolara. U dosadašnjih 25 godina rada, kroz JANAF je prošlo 1560 tankera koji su utovarili 130 milijuna tona nafte, a da nije zabilježen niti jedan incident. Ukoliko mi ne prihvatimo ovaj projekt, on će objeručke biti dočekan od Slovenaca ili Talijana, koji neće propustiti iskoristiti ovu priliku. Sve ove mogućnosti trebaju razmotriti građani na referendumu, ali treba sagledati i trendove stagnacije Riječke i napretka Koparske luke u svojoj povijesnoj matrici.

U slučaju onečišćenja mora se računati i na pojavu bolesti poput kolere i hepatitisa.

Upozorio je zatim na opasnosti od mikroorganizama koji već postoje u slučaju Venecijanske lagune, Kopra i Trsta, a rizici se mogu i povećavati. Smatra da se ova opasnost može izbjeći ukoliko se balastne vode budu izmjenjivale prije ulaska u Jadran. U Jadran se inače godišnje izliva oko 6,5 milijuna tona balastnih voda na godinu, pa u obalnim zonama ima organizama kojih nije bilo prije dvadeset ili trideset godina. Iako u studiji stoji da JANAF nije ograničenje za turizam, treba biti svjestan svih razmjera tragedije u slučaju pomorske havarije tankera, a taj ekocid ugrozio bi gospodarsku osnovu cijele Hrvatske. Zato odgovornost ne bi trebalo prepustiti političarima, već ljudima u županiji koji bi se očitovali na referendumu.

Iznio je zatim iskustva Izraela koji je na prostoru površine 6 do 7 milja, okružen Jordanom, Egiptom i Saudijskom Arabijom izgradio dvije luke i terminala, te ujedno očuvao i poznato turističko odredište. Hrvatska treba izbjeći ovakve rizike, ali ne možemo živjeti pod "staklenim zvonom" pa treba naći model održivog razvoja. Treba razgovarati i uvažiti očekivanja brojnih radnika u

Riječkoj regiji koji su ostali ili će ostati bez posla, pa tek onda donijeti konačnu ocjenu. Govorio je zatim o regionalnom stupnju razvijenosti i demografskim specifičnostima Hrvatske, upozoravajući da treba spriječiti neshvatljive otpremnine pojedinim direktorima javnih poduzeća, a koje se penju čak do 1,5 milijuna kuna. Zaključno je konstatirao da kapital treba doći u Hrvatsku ili će se njeni stanovnici uputiti u svijet tražeći bolje poslove. Treba biti oprezan, možda "Družba" i "Adria" ne predstavljaju dobar poslovni izbor, ali ne treba ni sve unaprijed "popljudati".

Predsjedavajući je zatim pročitao aktualnu obavijest za članove Odbora za pravosuđe, a zatim riječ dao zastupniku dr.sc. **Slavenu Latici (neovisni)**.

Pozivajući se na podatke koje je prikupio kao profesionalni makroekonomist, upozorio je da godišnja šteta od balastnih voda u Americi iznosi čak 138 milijardi dolara. Upozorio je i na katastrofalno stanje u hrvatskim lukama, izdvajajući podatke koje je prikupio za luku Ploče. Nakon ovih podataka, za riječ se javio zastupnik **Damir Kajin** ispravljajući netočan navod.

Smatra kako je očigledno da zastupnik Letica vodi svoju kampanju, dok se naši ljudi moraju zapošljavati u Italiji. Predsjedavajući ga je upozorio da se u ovom slučaju ne radi o ispravku već o polemici, a zatim riječ prepustio zastupniku **Luki Bebiću** koji je prenio stavove Kluba zastupnika HDZ-a.

Što ako Sporazum prihvate Slovenija ili Italija?

On je upozorio da se na temelju jedne ili dvije rasprave, ne bi trebali donositi dalekosežni zaključci. Ovdje izneseni argumenti upućuju na ozbiljno promišljanje i pozivaju na oprez, ukoliko se pristupi donošenju odluka na temelju nedovoljne argumentacije. Moguće su teške posljedice na cjelokupan akvatorij, odnosno na sve zemlje koje imaju morski izlaz na ovom području. Budući da je Jadran zatvoreno more, trebalo bi puno vremena za izmjenu morskih struja, odnosno zagađene morske vode.

Iznio je zatim svoja zapažanja o kvaliteti mora u indijskom gradu i luci Bombaju, čije vode predstavljaju tek mutnu kaljužu. Uz izvješće JANAF-a, zatraženo je i mišljenje ostalih mjerodavnih oceanografskih instituta o mogućim lošim posljedicama. Treba istovremeno odvagati razvoj situacije u slučaju našeg odbijanja i prihvaćanja od strane Slovenije ili Italije.

Izlaskom iz Sporazuma prijete nastavak deindustrijalizacije i daljnja gospodarska stagnacija Republike Hrvatske.

Tankeri bi i u tom slučaju plovili uz Istru i jadranske otoke, pa treba procijeniti i takvu mogućnost. Potrebno je dakle sagledati sve okolnosti i činjenice, te uzeti u obzir i sve analize navedenih znanstvenih institucija. Hrvatska bi u svakom slučaju snosila najteže posljedice, jer ima razvedenu obalu, a turizam je najveći kotač zamašnjak razvoja naše zemlje. Zbog slabe industrijalizacije u periodu Jugoslavije, sada ipak možemo računati na sačuvanu obalu koja igrom slučaja nije narušena i predstavlja našu veliku vrijednost. Zbog svih navedenih okolnosti, moramo sačuvati ovo vrijedno naslijeđe koje su naši pradjedovi stoljećima čuvali i prenosili slijedećim generacijama. Treba uzeti u obzir da bi se dio nafte iz Rusije prerađivao i distribuirao u našim pogonima, pa se i na ovom području otvara mogućnost dodatnog zapošljavanja. Govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a, založio se za uvažavanje svih iznijetih argumenata, upozoravajući ujedno da treba još malo pričekati s donošenjem konačnog stava. O ovim se problemima ujedno trebamo konzultirati i sa susjedima, a Vlada bi preko nadležnog ministarstva trebala imenovati odgovarajući krug stručnjaka i znanstvenika u ovaj projekt. Moguće prihvaćanje ili odbijanje treba uslijediti tek nakon završetka procedure za ocjenu studije. Na ovom bi pitanju ujedno trebalo težiti konsenzusu prilikom donoše-

nja konačne odluke, zaključio je zastupnik Bebić.

Usljedila je zatim još jedna obavijest, namijenjena članovima Odbora za zakonodavstvo, a potom je u ime predlagatelja riječ dobio zastupnik mr.sc **Miroslav Rožić (HSP)**.

Postoje ozbiljni rizici od zagađivanja okoliša

On je uvodno podsjetio na sudbinu morske medvjedice, vrste koja je nedavno izumrla s posljednjim staništem u Modroj špilji na Biševu i još nekim lokalitetima na otoku Visu. Da se ovo izumiranje ne bi nastavilo, potrebno je glasovati za Prijedlog povlačenja Republike Hrvatske iz navedenog projekta. Smatra da je zastupnik Kajin u svom izlaganju pokušao braniti neodbranljivo, ukazujući da se referendum ne bi smio raspisivati samo u navedenoj županiji, već na prostoru čitave Hrvatske koja je vlasnik našeg dijela Jadranskog mora.

Pozvao se pritom i na vlastito 14 godišnje iskustvo, tijekom kojega je na Zagrebačkom sveučilištu učio i obrazovao brojne inženjere ekologije.

Potrebno je sačuvati čisti Jadran, ali ne smije se propustiti prilika za dodatnom zaradom i razvojem.

Upozorio je da se ne radi samo o rizicima onečišćenja mora, već treba računati i na različite patogene organizme koji izazivaju bolesti hepatitisa A, pa sve do kolere, koje se prenose balastnim vodama. Najavio je da će se svi podaci i rizici koje sadrži ova Studija o utjecaju na okoliš, a koja je proglašena čak i vojnom tajnom, uskoro objaviti. U slučaju havarije jednog tankera, bilo bi ugroženo cijelo Jadransko more, a u slučaju zaživljavanja ovog projekta, promet tankera povećao bi se za 100 do 150 puta. Mi nismo pripremljeni za ovakav promet ni rizike, jer bi samo jedna havarija nepovratno uništila cjelokupan turizam,

marikulturu i ribarstvo za slijedećih 20 do 30 godina.

Ponovno su izneseni financijski iznosi i dobiti od ovog projekta koji su uspoređeni s prihodima od turizma, izvoza tune, plave ribe, školjaka i proizvoda marikulture. Kada se sve zbroji, onda bi potencijalna šteta za 40 puta nadmašivala dobit koja bi se ostvarivala iz projekta "Družba" i "Adria". Predložio je odustajanje od Sporazuma, te notifikaciju odluke kod Vlade Republike Mađarske, koja je depozitar samog Sporazuma.

Pričekati rezultate stručne studije

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je zastupnik **Slavko Linić** koji je ocijenio da mnoge stranke pokušavaju dobiti više popularnosti na pitanjima oko ekologije. Nitko, pa ni Klub zastupnika HSP-a ne bi trebao unaprijed osporavati ni omalovažavati trud i rezultate istraživanja brojnih stručnjaka, koji profesionalno i nepristrano rade na analizama mogućih zbivanja. Raspravu o Sporazumu svakako trebamo otvoriti i tu se slažemo s Vladom i Odborom za zaštitu okoliša i prostorno uređenje, tek nakon što dobijemo stručnu studiju.

Podsjetio je ujedno da je ministrica Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, formirala poseban ekspertni tim koji će dati reviziju i ocjene navedene studije. Ujedno će se javiti i međunarodni eksperti pa će se i time izbjeći mogući rizici. Mi ne sumnjamo da će stotinjak ljudi koji su godinu dana profesionalno radili na ovoj studiji dati neobjektivnu ocjenu. Odgodom od 60 ili 90 dana, mi ćemo pored cjelovitih političkih stavova imati i stručnu podlogu za nastavak rasprave. Danas razgovaramo samo političkim argumentima, jer još uvijek nismo čuli riječ i stavove stručnjaka i znanstvenih institucija.

Upozorio je zatim, da će tankeri i dalje prolaziti Jadranskim morem, bez obzira izašli ili ne iz Sporazuma, a našu moguću galamu samo mogu iskoristiti Slovenija i Italija. Mi ne možemo spriječiti ulazak tankera u Jadran, ali možemo učiniti više na njihovoj kon-

troli i upravljanju balastnim vodama. Kada počnemo "vagati" ovaj problem, uočavamo koliko je važna ocjena i riječ stručnjaka jer time dolazimo do bitnih činjenica. Iako je turizam nedvojbeno važna gospodarska grana, ne smijemo zanemariti važnost INE i cjelokupne naftne industrije, te potpunost kapaciteta Riječke i Sisačke rafinerije. Opskrba naftom iz ovih kapaciteta reflektira se i na regionalno tržište, znači izvan granica Republike Hrvatske. Uz rad ove dvije rafinerije moći će se realizirati i tehnološka modernizacija industrijskih postrojenja potrebnih za transport i preradu nafte. Svakako je potrebno utvrditi obradu balastnih voda, a troškove bi trebala prihvatiti naftna industrija kojoj je stalo do transporta ovog energenta. Uz zbrinjavanje balastnih voda treba utvrditi i uvođenje tankera s dvostrukim dnom, obvezu vođenja pilota svakog tankera do Otrantskih vrata, te ostale zaštitne mjere.

Podsjetio je zatim i na podatke koje je iznio zastupnik Kajin, a kojima treba računati i na zarade od prometa nafte, tankera, osiguranja, praćenje brodova, poslove financiranja, lučkih kapetanija i ostalih sekundarnih prihoda koji ojačavaju ukupan iznos dobiti. Nepovratan negativan odgovor nećemo čuti ni iz Kopra ni iz Trsta, ali tada mi ne određujemo sve one važne zaštitne mjere i obradu balastnih voda, upozorio je zastupnik Linić. Negativnim odgovorom moramo ujedno računati na stagnaciju dviju rafinerija, pa su to sve argumenti zbog kojih moramo pričekati riječ stručnjaka na ovom području. Tek nakon toga može uslijediti zaključak Hrvatskog sabora, a građani će moći bolje shvatiti cijelu situaciju, zaključio je zastupnik Linić.

Ekologija nije politička, već egzistencijalna tema

U ime predlagatelja, ponovno se za riječ javio zastupnik **Slaven Letica**. Upozoravajući da ga već dugo smeta politikantska demagogija, istaknuo je da su se znanstvena istraživanja trebala naručiti još 2002. godine, kada je potpisan sporazum "Družba" i "Adria".

Obraćajući se zastupniku Liniću, zamjerio mu je što nije prethodno naručio potrebne znanstvene studije. Ne stoji ni teza da je ekologija politička tema, jer takvi zaključci dopiru iz razdoblja kasnog marksizma. Danas je u Europi ekologija ključna egzistencijalna tema, jer su ljudi počeli voditi računa o šumama i vodama na našem planetu. Opređeljenje Kluba zastupnika HSP-a je strateško i dugoročno te okrenuto zaštiti prirodnih resursa Republike Hrvatske. Upozorio je da su ranije Vlade prodale banke i trgovačke lance, a nova Vlada priprema čak i prodaju autoputeva koji nisu završeni. Zbog opasnosti da stranci kupe čak i Hrvatske vode, upozoravamo i na opasnosti od prodaje vodnih resursa, jer to hrvatsko bogatstvo ima značaj i na širu regiju i ovaj dio Europe. Navodeći statističke podatke koji se odnose na Gorski kotar, upozorio je da cijela Europa ima odredbu kojom se nalaže da se drvo ne smije piliti dalje od 50 kilometara gdje je naraslo. Ljudi često puta prodaju šume i druge vrijednosti zbog egzistencijalnog očaja. Kao profesionalni znanstvenik plaši se ujedno zlorabe i političkih rezultata znanstvenih istraživanja.

Podsjetio je zatim na situaciju uoči gradnje Tvornice glinice u Obrovcu, kada je politika presudila i donijela odluku o njejoj gradnji, usprkos upozorenjima znanosti. Znanstvenici su upozoravali i na probleme "Viktora Lenca", ali ni to nitko nije ozbiljno shvaćao. Založio se za međunarodnu recenziju rezultata istraživanja, te zatim govorio i o rezultatima istraživanja koja su označena kao državna tajna. Veliki istraživački tim službe za epidemiologiju zaraznih bolesti, pod vodstvom prof. dr. Ire Đenero Margan, te dr. Berislava Aleraja, Bernarda Kajića i dr. Goranke Miklec, završili su studiju koja ukazuje na sve zlokobne posljedice balastnih voda na zdravlje ljudi. Ove je podatke objelodanio kao znanstveni radnik, plašeći se kasnijeg zataškavanja od strane političara.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Slavko Linić**, demantirajući da koalicijska Vlada 2002. godine nije

naručila odgovarajuću studiju. Tadašnjim potpisom Sporazuma JANAF je bio dužan izraditi investicijsku studiju budući da se okreće smjer transporta nafte, te studiju za zaštitu okoliša. Osim toga, naglasio je da se znanstveni rezultati neće zloupotrebljavati u raspravi koja predstoji u Hrvatskom saboru. Zaključno je ocijenio da je zastupnik Letica u nedostatku argumenata pribjegao osobnim uvredama.

Jadranom plove tankeri koji naftu doveze, a ne oni koji je odvoze i ne dolaze s balastnim vodama.

I zastupnik **Jure Bitunjac (HDZ)** javio se zbog ispravka netočnog navoda. Smatra da je zastupnik Letica iznio netočan podatak kada je govorio o navodnoj prodaji autoceste. Vlada priprema izradu koncesija koje bi se davale na temelju međunarodnog javnog natječaja i na rok od 30 godina.

Za riječ se zatim javio zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** koji je ocijenio da se jedna racionalna i argumentirana rasprava bezrazložno ocjenjuje politikantskom. O tome svjedoči i prva uvodna rečenica zastupnika Letice, koji je napomenuo: "da je prekinuo svoju jadransku turneju, (kao predsjednički kandidat), da bi u Hrvatskom saboru raspravljao o ovom Prijedlogu zakona". Dakle, on ujedno ocjenjuje da će ova tema pridonijeti njegovoj političkoj kampanji. Pitanje je može li se doći do rješenja, ukoliko se ovom problemu pristupi na takav način. Naglasio je da je Hrvatskoj potreban čisti Jadran, ali mi ga ne možemo sami sačuvati, jer on nije samo hrvatski. Međutim, Jadran je prilika i za razvoj i zaradu, a ukoliko mi propustimo priliku, onda će to iskoristiti netko drugi. Ponovio je podatke da Jadranom godišnje prođe oko 540 brodova, a od toga ih samo 60 uplovi u Omišalj. Prema Sporazumu, ova bi luka uz iskrajne obavljala i ukrajne poslove, što čini veliku razliku. Rizik je

uistinu povećan, jer postoji mogućnost havarije, potonuća tankera i zagađenja od balastnih voda. Međutim, što se tiče povećanog rizika od havarije, moramo znati da Omišalj nije jedina luka u sjevernom Jadranu jer je tu i tršćanka luka.

Sada se postavlja pitanje je li moguće smanjiti taj rizik i kada dobijemo tu ekološku studiju. Kao zakonodavci možemo natjerati brodare da pri ulasku u Jadran ukrcaju pilota (ili da imaju brod koji ga vodi), no nemamo nikakav utjecaj na to što se događa s balastnim vodama u sjevernom dijelu Jadrana gdje se ispusti oko pet milijuna tona balastnih voda (Tršćanski zaljev). Doduše, postoji obveza izmjena balastnih voda kod ulaska u Jadran ali je pitanje poštuje li se. Kao zakonodavci možemo predvidjeti obvezu izgradnje dekantatora i obvezu broda da u njega ispusti balastne vode bez obzira na to gdje ih je uzeo i da plati tu uslugu. Na reciklaži balastnih voda možemo i zarađivati a rješenje problema je suradnja Hrvatske sa zemljama koje izlaze na Jadran kroz međunarodni dogovor o tome kako zaštititi zajedničko dobro i kako njime gospodariti, ne odričući se zaštite ali ni zarade.

To je put kojim trebamo ići a za sigurne korake pričeka smo studiju koju rade znanstvenici, rekao je na kraju zastupnik Stazić.

U ime predlagatelja na ovo izlaganje osvrnuo se mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)** rekavši da je iznesena argumentacija otprilike "pada kiša a mi tvrdimo da su ceste suhe". Sporazum je potpisan bez ikakvog mišljenja stručnjaka a sada se oni koji su ga potpisali pozivaju na mišljenje stručnjaka i kažu da se ne možemo povući iz tog Sporazuma ako nam to stručnjaci ne odobre. A što se tiče pitanja možemo li utjecati na promet tankera koji plove u Jadranu bila Družba Adria ili ne odgovorio je da Družba Adria predviđa u svom punom radu izvoz od 15 milijuna tona iz naše luke i to nafte najlošije kvalitete, s 15 posto mulja. Zatim, Jadranom plove tankeri koji dovoze, a ne oni koji je odvoze i ne dolaze s balastnim vodama. Kod prekrcaja nafte u lukama rade s drugačijom

tehnologijom. Sve luke na sjevernom Jadranu koje je spomenuo zastupnik Stazić su uvozne nafte luke, nijedna nije izvozna i tu je golema razlika. Slovenija i Italija neće sagraditi izvozna luku za naftu jer prvo prirodno to ne mogu (Slovenija) a i zato što je Italija već rekla da neće izvoziti rusku naftu. A što se tiče stručnjaka deset njih iz bilo koje stranke dat će pet različitih mišljenja o istoj stvari, a svi su stručnjaci. Oni daju nama podlogu za donošenje političkog mišljenja a Klub zastupnika HSP-a je u 1,5 godinu, koliko vodi bitku protiv projekta Družba Adria prikupio tisuće mišljenja stručnjaka. Rizici o kojima govorimo stručnjaci će različito procjenjivati no nitko neće reći da rizik ne postoji. Podsjetio je da su stručnjaci procijenili da je stupanj rizika ispadanja iz rada jedne nuklearke koja može prouzrokovati katastrofu u promilima pa se svejedno dogodio Černobil i usprkos tom mišljenju stručnjaka SAD i EU zatvorili sve nuklearke (ili su u fazi zatvaranja) i ne gradi ni jednu novu. Naravno da je i ovo političko pitanje jer ovo nije Akademija već Sabor koji u ovoj državi donosi političke odluke, rekao je, među ostalim.

Slavko Linić (SDP) ispravio je kao netočan navod da je ruska nafta nafta najgore kvalitete koja se transportira Jadranom. Dodao je da u transportu nafte u dolasku tankeri se kreću puni uz našu obalu a na odlasku talijanskom stranom i to je plus koji se nikako ne želi navesti (inače političku temu negira zastupnik Letica, a ne Klub zastupnika SDP-a).

Pustiti da se dovrši studija

Mr.sc. **Marko Širac (HDZ)** najprije je napomenuo da će njegova rasprava biti na tragu iznesenog stava Kluba zastupnika HDZ-a. Uvažava stavove i mišljenja zastupnika HSP-a i njihovu zabrinutost za zaštitu Jadranskog mora ali se ne slaže s njihovim stavovima glede ocjene naših uvažanih stručnjaka koji rade na toj problematici. Treba pustiti da dovrše tu studiju, da ona izađe u javnost i da Ministarstvo da svoju ocjenu a po potre-

bi poslužiti se i referendumom kako bi građani u RH mogli dati konačnu riječ oko svega ovoga.

U nastavku zastupnik je iznio podatke o onečišćenju Jadrana. Prije deset godina radio je s ekipom stručnjaka na izradi jednog ozbiljnog projekta, master plana zaštite Jadranskog mora u kojem su se ocjenjivala i utvrđivala opterećenja (otpadne vode) koja idu u Jadran iz RH, Slovenije i Italije i rezultat je porazan za susjednu Italiju. I to su samo djelomična zagađenja koja prijete Jadranskom moru jer bi trebalo imati pravi uvid u ono što dolazi u Jadransko more rijekom Po, kroz Veneciju, pored koje je smješten golemi petrokemijski kompleks, goleme poljoprivredne površine na kojima naši susjedi Talijani uz masovnu uporabu gnojiva i pesticida proizvode voće koje se kao super kvaliteta prodaje kod nas.

Prema nekim ocjenama svi naši gradovi i rijeke unose u Jadransko more oko 15 posto onečišćenja u odnosu na Italiju i samo oko 10 posto opasnih tereta koji se uvoze i ulaze u Jadransko more otpada na RH, rekao je, među ostalim.

Danas se razgovara o ponudi iz Rusije ali smatra da ne treba zanemariti da će vrlo brzo takva ponuda stići s obale Crnog mora, gdje Amerikanci kontroliraju naftu i imaju interes da preko Rumunjske, Srbije i Crne Gore u Hrvatsku transportiraju naftu i izvoze je preko Rijeke. Što se tiče ovog Prijedloga misli da se nisu stekli uvjeti za njegovo prihvaćanje.

Dr.sc. **Zlatko Kramarić (LS)** najprije je podsjetio da je saborski Odbor za prostorno uređenje i zaštitu okoliša održao u lipnju 2003. tematsku sjednicu i raspravljao o projektu integracije "Družba" i "Adria" zbog pritiska javnosti. Naveo je da je posebno upozoreno na cjelokupno pitanje prijevoza opasnih tereta Jadranskim morem jer je prema podacima iz 2002. ukupno transportirano 95 milijuna tona tereta bez obalne straže i sustava kontrole plovidbe.

Zastupnik se boji da ni danas situacija nije puno bolja te naglasio da Odbor nikada nije uspio provesti svoje zaključke iz ondašnjih poznatih politi-

čkih razloga. Očito su otvorena mnoga ekološka pitanja u vezi sa sigurnosnim mjerama pretovara nafte u Omišlju i transporta Jadranom na svjetska tržišta a poseban je problem bio i s balastnim vodama, rekao je detaljno govoreći o zaključcima Odbora i predloženim mjerama, koje Odbor nije uspio provesti. Kao građani ove zemlje zaslužujemo prije ovog odlučivanja da netko iz Vlade ili nadležnog Ministarstva što prije podastre tražene odgovore, rekao je na kraju.

Marija Bajt (HDZ) imala je repliku na izlaganje predgovornika i rekla, u vezi s njegovim navodom da ne postoji procjena u postupku utjecaja na okoliš, da bi za četiri mjeseca trebala biti gotova studija utjecaja na okoliš i da se do tada ne može ništa napraviti. Zalaže se, kao i Klub zastupnika HDZ-a, za objektivnu procjenu.

Sačuvati raj

Ruža Tomašić (HSP) naglasila je da je Hrvatska danas u svijetu najpoznatija kao zemlja s čistim morem i čistim prirodnim okolišem što se u času može promijeniti ako saživi sporazum "Družba" i "Adria". U Jadransko more uplovljavat će godišnje više od 200 tankera. Za sada je jedina zaštita od havarija molitva, a neće se moći izbjeći ni opasnost od balastnih voda (oko sedam milijuna tona). One većinom sadrže otpadne vode, strane morske organizme, bakterije, viruse i dr. a treba se sjetiti slučaja od prije desetak godina kad su balastnim vodama iz Velikih jezera u SAD-u u Crno more preneseni organizmi zbog čega je stradalo cijelo tamošnje ribarstvo. Velik problem su i vrlo otrovni organokositreni spojevi o kojima se malo govori kojima se premazuju dijelovi tankera koji su u vodi. Otapanjem tih spojeva u moru dolazi do neizbježne kontaminacije morskog eko-sustava a njihovu uporabu zabranile su Francuska (stradao jedna cijeli zaljev koji je proizvodio kamenice) i druge zemlje, ali se to odnosi samo na brodove dužine do 25 metara. U raspravi se navodi da bi neprihvatanjem ovog Sporazuma (zastupnik

Linić) bez posla ostali radnici dviju rafinerija, a da se nijednom riječju ne spominje što će se dogoditi sa stanovnicima otoka i priobalja ako nestane života u moru. Za nas je samo jedna havarija kraj turizma i ribolova i ostaje nam samo poljoprivreda. Zatim, mi nemamo tehnologiju za sprječavanje havarija, nemamo obalnu stražu a ni sredstva kao što je imala Španjolska za tanker "Prestige", koja svejedno nije mogla spriječiti ekološku katastrofu.

Ako od raja na zemlji ne želite pakao podržite predložene zaključke Kluba zastupnika HSP-a o povlačenju RH iz ovog Sporazuma. Jer, kad jednom nestane života u našem moru više ga nikakve Judine škode neće vratiti, rekla je na kraju.

Hrvatska je turistička zemlja i ako to želi ostati moramo razvijati ekološku kulturu. Koliko budemo ulagali u taj segment toliko ćemo živjeti u zdravom i nezagađenom okolišu i ono što danas radimo, dobro ili loše, ostavljamo u nasljeđe budućim generacijama pa o tome trebaju odlučivati ne samo zastupnici Hrvatskoga sabora, već svi građani koji su vezani uz taj prostor.

Dorothea Pešić-Bukovac (IDS) kaže da dolazi iz županije u kojoj je postavljen JANAF i da je logično da je zabrinuta za taj kraj. Svjesna je da JANAF neće nestati ali i da se mora naći najbolje rješenje, a zastupnica je osobno u dilemi kako osigurati visoke ekološke standarde i zaštititi naš Jadran a s druge strane kako osigurati našim građanima radna mjesta jer svi imaju pravo na rad.

Hrvatska je turistička zemlja i ako to želi ostati moramo razvijati ekološku kulturu. Koliko budemo ulagali u taj segment toliko ćemo živjeti u zdravom i nezagađenom okolišu i ono što danas radimo, dobro ili loše, ostavljamo

u nasljeđe budućim generacijama pa o tome trebaju odlučivati ne samo zastupnici Hrvatskoga sabora već svi građani koji su vezani uz taj prostor.

U nastavku zastupnica je više govorila o Studiji utjecaja na okoliš. Studija je naručena i napravljena (da ne kaže katastrofalno loše), loša je i manjkava, što je i mišljenje stručnjaka. Od 1900 stranica Studija na samo šest stranica govori o mjerama ekološke zaštite i to ne da je ozbiljan propust već se postavlja pitanje koji je lobi radio studiju, da li ekolozi ili predstavnici naftnih kompanija. Studija nije obradila utjecaj na okoliš za maksimalan kapacitet od 15 milijuna tona prekrcaja nafte već samo za pet milijuna tona. Nisu izračunati troškovi zaštite, u obzir nisu uzete incidentne situacije, a studija bi treba biti ozbiljan dokument na koji se može osloniti pri odlučivanju.

Budući da se studija ne može korigirati u zakonom određenom roku u okviru kojeg se radi procjena utjecaja na okoliš predlažemo Ministarstvu, rekla je da uskrti odobrenje za zahvat. Treba vidjeti i što će biti s gradnjom naftovoda koji bi trebao povezati crnomorsku luku Burgas s grčkom lukom Aleksandropolis te profesionalno izraditi novu studiju koja će odgovoriti na tri najbitnija pitanja: kako se zaštititi od incidenata na kopnu i moru, kako riješiti problem balastnih voda te problem terorizma. Stoga pred nama predstoji još dugo, dugo rada kako bismo bili sigurni da postupamo pravilno, rekla je na kraju.

Pejo Trgovčević (HSP) javio se u ime predlagatelja ove točke dnevnog reda. Klub zastupnika HSP-a na ovu raspravu čeka gotovo dvije godine a sada neki saborski zastupnici tvrde da je preurnjena i to baš oni koji su bili zastupnici i u prošlom mandatu. Valjda to misle riješiti u trećem mandatu, rekao je.

Govorio je o rizicima ekološkog zagađenja pri samom transportu nafte, dakle zagađenju Jadrana ali i na cijeloj trasi naftovoda, naročito s obzirom na potencijale i izvorišta pitke vode Gorskog kotara, Banovine i Moslavine. Potencijalno su ugroženi i vodotoci Ličanka, Dobra, Mrežnica, Korana, Glina,

Petrinčica te desetak manjih vodotoka, naveo je, među ostalim naglašavajući rizik transporta Jadranom prastarom i neadekvatnom flotom, osobito ruskim tankerima. Tu najmodernija služba za intervencije za zaštitu mora, koju mi nažalost nemamo, ne može mnogo pomoći.

Projekt i tehničke pripreme za preventivne mjere zaštite najugroženijih područja u Hrvatskoj trebale bi snositi i zemlje korisnice ovog naftovoda, rekao je naglašavajući da zbog svega Klub zastupnika HSP-a predlaže da Hrvatska istupi iz ovog Sporazuma jer je to svakako u nacionalnom interesu, u interesu zaštite okoliša i prirodnih potencijala RH. Ovaj Sporazum će u budućnosti donijeti više štete nego koristi lijepoj našoj Hrvatskoj, rekao je na kraju.

Moguće neprocjenjive štete i za "zelenu" Hrvatsku

Željko Pavlic (neovisni) podržat će predloženi zaključak a jedan od argumenata za to je ovaj potonji koji je iznio predgovornik, kaže. Štete od ovog projekta bi mogle biti neprocjenjive i pritom se ne radi samo o našem moru, našoj plavoj Hrvatskoj nego i o našem kontinentu, zelenoj Hrvatskoj.

Tu zelenu i plavu Hrvatsku ne bismo smjeli povezivati ovakvim naftovodima već nečim drugim, povezivanjem gospodarstva i poljoprivrede a uvjet za to je i čuvanje našeg prirodnog okoliša i čistog mora, rekao je, podsjećajući na moguće incidente na moru od ovog projekta - izlijevanje nafte pri nesreći tankera i problem balastnih voda.

Ovim projektom predviđa se izvoz ruske nafte preko Hrvatske, tj. Omišlja na Krku posljedice čega su uvoz više od pet milijuna tona balastnih voda godišnje nepoznatog porijekla. Ta predviđena količina balastne kaljuže veća je od količina balastnih voda koju uvoze sve talijanske luke zajedno, rekao je, među ostalim, naglašavajući da će ispuštanje balastnih voda u luci Omišalj predstavljati stalnu opasnost od trajnih štetnih posljedica posebno za Kvarnerski zaljev. Postoje mnogi takvi primjeri u svijetu,

primjerice, u australskim lukama identificirano je više od 250 stranih organizama koji su vrlo agresivni, potiskuju domicilne vrste, australski zaljev Fort Philip zagašen je velikim kolonijama sjevernopacifičke zvjezdaste čija je biomasa veća od ukupne mase svih zaljevskih riba i ugrožava ih. Ribarstvo je stradalo i u zaljevu San Francisca a slični ekološki i gospodarski incidenti prijete obalama Francuske, Italije i Hrvatske zbog intenzivnog razmnožavanja tropskih algi za koje se također smatra da su unesene u mediteransko područje balastnim vodama iz preoceanskih tankera, rekao je, među ostalim.

S obzirom na to da je riječ o lokalnom i nacionalnom interesu o tom problemu bi se svakako trebali izjasniti građani na referendumu jer je riječ o velikom riziku koji može ugroziti gospodarske interese RH u budućnosti.

Možemo izgubiti sve

Pero Kovačević (HSP) naveo je da 80 posto deficita u robnoj razmjeni pokrивamo prihodom od turizma a da nam je pokrivenost uvoza izvozom samo 43 posto. U slučaju jedne havarije tankera Hrvatska je na koljenima jer gubimo turizam za dugi niz godina. Vidi se koliki je dakle ulog u pitanju a pitanje je i hoćemo li ćemo dobiti tih deset milijuna dolara pa se ne može govoriti da ćemo izgubiti 100 radnih mjesta jer možemo izgubiti sve, i tih 100 radnih mjesta, država će otići u kolaps i svi ćemo gladovati, rekao je. Da je predsjednik Mesić za vrijeme svog posjeta Indiji otišao posjetiti dio mora u Bombaju (bili su zastupnici Bebić i Đapić) vidio bi kako je zagađeno (otišao je u sirotište slonova) i možda ne bi lobirao za ovaj projekt.

Žalosnija je činjenica, nastavio je, što se sluša ovdje, pogotovo od stranaka koje podupiru na predsjedničkim izborima predsjednika Mesića. Pa kakav je to argument da i drugi zagađuju more, pita dodajući da se valjda prvo počisti u svom dvorištu.

Sad se govori o studiji zaštite okoliša a kad se potpisivao Sporazum nitko je

nije spominjao. Recite narodu da balastne vode mogu dovesti hepatitis i koleru i da to mogu dobiti za deset milijuna dolara, rekao je, među ostalim. Osvrnuo se i na navode zastupnika Stazića da zastupnik Letica to koristi za svoju promidžbu, ali to je zdrava promidžba ako će se zaštititi hrvatski Jadran.

Budimo svjesni situacije i razmišljajte o budućnosti djece (na galeriji su bili učenici iz Osnovne škole Srdoče iz Rijeke koji su zastupniku pljeskali) unuka, praunuka jer jednim potezom gubimo sve, naglasio je.

Mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** ispratio je kao netočan navod predgovornika o strankama koje podržavaju predsjednika Mesića na ovim izborima. To je na jedan najprizemniji način uvlačenje

kampanje u ovu dvoranu i Mesića koji s ovim trenutno zaista nema veze. Rekao je da za razliku od Pere živi na moru, u Splitu, pa i od nekih Dalmatinaca koji žive u Zagrebu, a sad čuje što vas briga za narod, za more. Zar zaista mislite da su građani toliko glupi da će nasjesti na to da smo mi za zagađivanje Jadrana a samo ste vi tu avangarda. Ja se kupam svako ljeto u Jadranu a ovoj djeci sigurno smo mi iz Dalmacije zadnji koji ćemo zabraniti a prvi koji će im omogućiti kupanje i boriti se za taj Jadran, rekao je. Anton Peruško (SDP) replicirao je zastupniku Kovačeviću rekavši da se Jadran štiti integralno a upropaštava parcijalno i ta se teza mora prihvatiti. Radi se o morskom prostranstvu, prostoru koji je mali u svjetskim razmjerima, ali tu su i druge države osim Hrvatske i štiti se može samo integralno. A mi se zalažemo da se svi učenici i hrvatski, i talijanski i slovenski itd. mogu kupati u istom Jadranskom moru.

Pero Kovačević (HSP) odgovorio je: "Vi ste to stavili pod tepih je ste vi bili na vlasti," HSP nije bio na vlasti a najbolji ste odgovor dobili od ovih učenika, dodao je.

Dr.sc. **Slaven Letica (neovisni)** javio se u ime predlagatelja i rekao kako misli da se tu radi naprosto o sukobu dvaju svjetonazora. Jedan je teško industrijski, koji je okovao Jadran u različite industrijske pogone od Dugog rata (gdje se

valjda Jurjević još ne kupa) do Omišlja i mnogi ljudi su žrtve te tamne industrijske svijesti. Zatim je pročitao otvoreno pismo koje su Saboru uputili sljedbenici Sv. Franje, (inače zaštitnika svih ptica, ovozemaljskih i nebeskih, travki, riba itd.) odnosno Vijeće franjevačkih zajednica Hrvatske i BiH i franjevački Institut za kulturu (okupljeni na godišnjem savjetovanju u Splitu u studenome prošle godine) koji izražavaju svoju zabrinutost zbog činjenice da se javnosti nije jasno sve ukazalo. Novim projektom, izvozom visoko sumporne ruske nafte preko hrvatskih naftovoda i terminala u Omišlju dosadašnja situacija se bitno mijenja - dosad su tankeri prevozili naftu u Omišalj, iskrcavali je i ukrcavali relativno čistu morsku vodu u svoja balastna spremišta – jer bi sada tankeri u Jadran doplovljavali s balastnim vodama iz drugih mora drugačijeg biološkog sastava i zagađenosti koje bi izbacivali u Jadran prije ukrcavanja nafte. Povećanje prometa tankerima povećat će rizik od brodoloma i drugih havarija koje bi dugotrajno zagađile desetke stotina kilometara jadranske obale dok bi moguća

Povećanje prometa tankerima povećat će rizik od brodoloma i drugih havarija koje bi dugotrajno zagađile desetke stotina kilometara jadranske obale dok bi moguća zarada od ovog projekta bila neusporedivo manja od prihoda turizma samo u Kvarneru.

zarada od ovog projekta bila neusporedivo manja od prihoda turizma samo u Kvarneru, stoji, među ostalim u ovom pismu. Kao građani traže da se objelodani čitava studija (shvaćaju da pojedini dijelovi mogu zahtijevati diskreciju), da se omogući eventualna građanska neutralna ekspertiza, bilo domaća ili europska i da se po pravilima EU i poštivanja susjeda pita za mišljenje i susjedne priobalne zemlje. Začudeni su što je studiju utjecaja ovog projekta na okoliš naručio

i financirao JANAF ali i što se Hrvatski sabor ne izjašnjava o tom projektu iako mora imati financijskih posljedica za RH.

Zbog rizika ovog projekta za vlastito gospodarstvo i čitav Jadran nakon ocjene Ministarstava o studiji treba organizirati ne samo javni uvid u studiju nego i široku javnu raspravu a zatim i referendum u svim priobalnim županijama o (ne)prihvatanju ovog projekta.

Odluku o projektu treba donijeti Hrvatski sabor

Mr.sc. **Nikola Ivaniš (PGS)** osobno a i njegova PGS stranka imaju velike rezerve prema projektu "Družba" i "Adria" jednostavno zato jer drže da se u postupku ulaska u taj projekt nije postupilo kako je trebalo, a i da je ostao čitav niz otvorenih pitanja. To uključuje pitanje kada je projekt naručen i tko ga je naručio, rekao je.

Argument da bismo trebali uzeti ovaj projekt jer će ga onda uzeti netko drugi nije argument koji bi u jednoj ozbiljnoj raspravi trebalo koristiti, smatra. Neprijemljeno se govorilo i o reindustrijalizaciji jer drži da je razvoj RH takav da u budućnosti neće biti reindustrijalizacije Jadrana i da će se njegov razvoj temeljiti eventualno na softverskoj industriji. Što se tiče tvrdnje da svi dijele istu brigu za zaštitu okoliša rasprava je pokazala suprotno, da nismo svi jednako odgovorno i spremni donositi odluke, rekao je.

Odluku o ovom projektu trebao bi donijeti Hrvatski sabor upravo zato jer je to odluka najviše nacionalne razine i odgovornost Hrvatskog sabora se tu ne može izbjeći. No danas on ne podržava ovaj Prijedlog HSP-a bez obzira na to što ima rezerve prema ovom projektu. Naime, posao je odrađen u značajnom dijelu ali nije dovršen, studija, ukupna stručna, javna i politička rasprava. Rizici ovog projekta nisu preuveličani ali struka može pomiriti ekologiju i razvoj, posao i radna mjesta i ne bi smjeli žuriti, misli zastupnik. Bez završene rasprave o studiji ta se odluka ne može donositi, rekao je, među ostalim. Naveo je i

da je sudjelovao na spomenutoj sjednici matičnog Odbora gdje je rasprava bila vrlo temeljita no nažalost, nakon toga se ništa nije pomaknulo. Nakon te rasprave razgovarao je s nekoliko stručnjaka koji su radili na problemu balastnih voda u Južnoj i Sjevernoj Americi. Iz tih razgovora nametnuli su mu se zaključci koji su već navedeni u raspravi – da balastne vode predstavljaju golemu prijetnju za eko sustav za što postoje principijelno dva (s podvrstama) modela rješavanja na moru i na kopnu. Ni u jednoj soluciji po dostupnim stavovima stručnjaka za nas ne bi bilo prihvatljivo nikakvo rješavanje balastnih voda na moru odnosno na samom brodu koji ih donosi, rekao je, među ostalim.

Ujedno je upozorio da se ovim projektom mijenja tok nafte što u našem dijelu naftovoda nosi rizike s obzirom na tok i tlakove (u dijelu naftovoda koji iz Gorskog kotara ulazi u Kvarnerski zaljev). U vezi s tim zastupnik je pozvao stručnjake da o tome promisle i povedu računa.

Franjo Piplović (DC) svoje izlaganje počeo je konstatacijom da je žalostno da su pri ovov izuzetnoj značajnoj i životnoj temi zastupničke klupe prazne. Kaže da nije stručan za ovu temu kao što su njegovi predgovornici (Tadić, Letica) i da bi volio da sveukupna hrvatska mladež (na galeriji učenici Strojarsko-tehničke škole "Faust Vrančić" iz Zagreba) nema posljedice od odluke koju će hrvatska Vlada i hrvatska država donijeti u vezi s ovom temom. Ujedno je predložio, podsjećajući na anegdotu u vezi sa Sv. Franjom, koji je počeo govoriti pticama kad ga ljudi nisu htjeli slušati, da zastupnik Letica i HSP-ovci pozovu zastupnike na more i da se obrate ribama, školjkama, možda će ih one slušati.

Misli da je dobro što se o ovome počelo raspravljati u Hrvatskom saboru, što se na ovakav način ukazuje na opasnost kojoj smo potencijalno izloženi i što se odaje priznaje svim tim malim ljudima koji kroz raznorazne udruge ukazuju na tu opasnost. U svakom slučaju, poslije ove rasprave neće sve biti isto i vjerojatno će se početi razmišljati o opasnosti s kojom smo suočeni jer je cijela Hrvat-

ska, zahvaljujući krikju pojedinaca, na nogama. Kod donošenja ovakve odluke važna je i komunikacija hrvatske Vlade i građana, i ona treba biti komunikacija odgovornih partnera, rekao je, među ostalim.

Tomislav Čuljak (HDZ) kaže da je dobro što je otvorena rasprava jer je od trenutka potpisivanja Sporazuma o integraciji naftovoda prisutna dvojba o koristi i šteti za Hrvatsku. Smatra da je bitno pričekati završetak izrade studije o utjecalu na okoliš a da odluku treba donijeti procjenjujući što nam donosi više koristi ili više štete a da nam more ostane jednako čisto i lijepo kao što je danas.

”Ne” projektu

Ova je rasprava bila sadržajna i sveobuhvatna kako je predlagatelj i očekivao, rekao je u završnoj riječi u ime pre-

dlagatelja **Tonči Tadić (HSP)**. Odgovor HSP-a je kristalno jasan i on je ”ne” ovom projektu a razlozi za takav odgovor izneseni su u raspravi.

Osvrnuo se i na gospodarske karakteristike ovog Sporazuma jer se često u raspravi govorilo samo s ekonomske razine. Proizlazi da će JANAF odnosno hrvatska država kao njezin vlasnik godišnje zarađivati od 50 do 80 milijuna dolara bruto, maksimalno 10 milijuna dolara neto. Želimo li modernizirati postojeći sustav za prihvata balastnih voda u Omišlju se mora investirati 50 do 80 milijuna dolara a ne znamo iz kojih sredstava. Zatim, za reverzibilni sustav protoka nafte treba uložiti dodatnih 70 milijuna dolara a opet se ne zna od kuda ćemo to platiti jer godišnja neto dobit je 10 milijuna dolara.

Već iz ove slike dobiti i gubitaka nije jasno na koji ćemo način platiti tu investiciju no za HSP je ključno da li

se ovim projektom ugrožava Jadran. A od šest zemalja potpisnica samo Hrvatska snosi rizik transporta nafte morem, naglasio je, dodajući da HSP ne vjeruje u rebalasting.

Ponovio je i štetnost balastnih voda te naglasio da se Hrvatska može balastnih voda riješiti najbolje tako da spriječi njihov unos a to je ovako štetan Sporazum, naglasio je, među ostalim i pozvao zastupnike u ime Kluba zastupnika HSP-a da podrže predloženi Prijedlog zaključaka ovog Kluba o istupanju RH iz Sporazuma te da podrže prijedlog zakona o obalnoj straži, inicijativu o osnivanju centra za krizna stanja na moru i ratifikaciju novih konvencija o balasnim vodama.

Rasprava je zatim bila zaključena.

O prijedlogu zaključaka nije se izjašnjavalo tijekom 11. sjednice Hrvatskoga sabora.

V.Ž.; Đ.K.

Odluka o završetku 11. plenarne sjednice Hrvatskoga sabora

Anto Đapić (HSP) u ime Kluba zastupnika HSP-a izvijestio je da je zastupnicima ovog Kluba neizdrživo ovo stanje u sabornici. Praktički najjači dio parlamentarne opozicije je nenazočan a Klub smatra da ima obvezu, i zbog svojih zakonskih prijedloga koji su na dnevnom redu, biti nazočni ovim sjednicama. To su igre bez granica u kojima Klub zastupnika HSP-a ne bi želio dalje sudjelovati a drži da je i mučna situacija čekanja kvoruma, što ne odgovara apsolutno nikome.

Kako bi se izbjegle ovakve situacije predložio je da se sada glasa o onim točkama dnevnog reda za koje postoje uvjeti i da se nakon toga zaključi sjednica kako ne bismo imali svako malo ovako neugodne situacije i kako bismo mogli

prestati u hrvatskom Parlamentu davati ružnu sliku o sebi samima. A do završetka predsjedničke kampanje, očito je da je sve tome podređeno, valjda će se naći zajednički jezik da više ne bude ovakvih situacija, koje su njemu, kaže, kao predsjedniku parlamentarne stranke vrlo neugodne i gotovo nepodnošljive.

Dr.sc. Milorad Pupovac (SDSS) javio se u ime Kluba zastupnika SDSS-a ocijenivši ovo što je predgovornik rekao smislenim i osnovanim. Predložio je da se sada ne glasuje o predloženim izmjenama i dopunama Zakona o političkim strankama jer ovaj Klub zastupnika to ne samo da neće moći podržati dizanjem ruku već niti osiguravanjem kvoruma. Naime, raspravu o tome trebalo je ozbiljno pra-

titi i to pitanje funkcioniranja manjinskih zastupnika u Saboru koje nitko nije konzultirao. Mi snosimo teret javne ocjene i javnog vrednovanja i bilo bi u najmanju ruku korektno da se ta točka povuče, rekao je, među ostalim.

Predsjednik Hrvatskoga sabora i predsjedatelj Vladimir Šeks predložio je da se najprije utvrdi kvorum (elektroničkim glasovanjem i kontrolom brojanja). Nakon što je utvrđen kvorum zastupnici su glasovanjem odlučili, u skladu s člankom 201. Poslovnika, da ova 11. sjednica Hrvatskoga sabora završi tog istog dana, 8. prosinca 2004, iako nije iscrpljen dnevni red (”86 ”za”).

Đ.K.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

ARHIVSKO GRADIVO

Čuvanje dokumentacije stečajnog dužnika

Na zastupničko pitanje gospodina **Silvana Hrelje (HSU) a u vezi sa čuvanjem trajne dokumentacije stečajnog dužnika nakon zaključenja stečajnog postupka**, odgovorila je **Vlada RH**.

”Uvjeti korištenja, čuvanje, uporaba i obrada arhivskoga gradiva, javna arhivska služba, te nadležnost i zadaće arhiva uređeni su Zakonom o arhivskom gradivu i arhivima (”Narodne novine”, broj 105/97.).

Sukladno članku 21. citiranoga Zakona javno arhivsko gradivo koje se odnosi na osobne podatke (matice, liječnička dokumentacija, osobni dosjei, sudski, porezni, financijski i sl.) dostupno je za korištenje 70 godina nakon svog nastanka, odnosno 100 godina od rođenja osobe na koju se odnosi.

To znači, da nakon zaključenja stečajnog postupka svu dokumentaciju koja se sukladno gore citiranom Zakonu mora čuvati, preuzima nadležni arhiv od kojeg se, sukladno postupku propisanom Pravilnikom o korištenju arhivskoga gradiva (”Narodne novine”, broj 67/99.) mogu zatražiti potrebni podaci, pa tako i podaci koji se odnose na obrascu M-4.

Prema tom Pravilniku arhivsko gradivo daje se na korištenje, između ostaloga, i radi ostvarenja ili zaštite osobnih prava - u tu svrhu arhivi izdaju ovjerovljene prijepise ili preslike arhivskoga gradiva.

BANKARSKO POSLOVANJE

Devizni depoziti pretvoreni u javni dug

Na zastupničko pitanje **Valtera Drandića (IDS), u vezi s povratom štednih uloga štedišama bivše Jugobanke Vlada Republike Hrvatske daje sljedeći odgovor:**

”Uredba o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske, koja je donesena krajem 1991. godine, deviznu štednju građana podijelila je na deviznu štednju položenu prije 27. travnja 1991. godine, koja je privremeno blokirana, a čiju isplatu jamči Republika Hrvatska kroz deset godina, počevši od 30. lipnja 1995. godine kroz dvadeset jednakih polugodišnjih obroka i deviznu štednju položenu poslije 27. travnja 1991. godine, s kojom građani mogu slobodno raspolagati.

Prema Uredbi o pretvaranju deviznih depozita građana kod banaka u javni dug Republike Hrvatske, devizni štediše Jugobanke d.d., Beograd mogli su prenijeti svoju štednju u hrvatske banke uz cesiju svojih potraživanja prema Jugobanci d.d., Beograd na Republiku Hrvatsku, čime je njihova devizna štednja dobila tretman devizne štednje kod hrvatskih banaka i postala dijelom javnog duga Republike Hrvatske.

Zakon o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske objavljen je u Narodnim novinama, broj 106/93, od 25. studenoga 1993. godine, a

stupio je na snagu osmog dana od dana objave. Sadržaj Zakona u cijelosti odgovara sadržaju Uredbe o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 58/93).

U slučaju Riadria banke, na taj način preneseno je oko DEM 105.752.079,-00 u javni dug Republike Hrvatske, dok je ostali nepreneseni dio ostao izravno potraživanje štediša prema Jugobanci d.d., Beograd.

Zakonitost prijenosa deviznih depozita koje su deponenti imali u bankama sa sjedištem izvan Republike Hrvatske temelji se na odredbama članaka 15. i 16. Uredbe o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske. Prijenos deviznih depozita obavljao se tako da su građani, u određenom roku, s domicilnom bankom zaključivali odgovarajuće ugovore u kojima je sadržana izjava o prijenosu depozita, te izjava o ustupanju svojeg potraživanja prema stranoj banci na banku na koju prenosi svoj depozit. Potraživanja prema bankama izvan Republike Hrvatske, stečena na opisani način, domicilna banka je bila dužna, na temelju ugovora koji sklapa s Ministarstvom financija, ustupiti Republici Hrvatskoj i o tome obavijestiti stranu banku. Za isplatu starih deviznih depozita koje su građani imali kod banaka u Republici Hrvatskoj ili koji su imali devizne depozite kod stranih banaka koje su poslovale u Republici Hrvatskoj, ali su ih prenijele na banke sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, jamči Republika Hrvatska.

Devizni depoziti o kojima je riječ, sa stanjem na dan 27. travnja 1991. godine,

uvećani za pripadajuće kamate za 1991. godinu, pretvoreni su u oročeni depozit koji se isplaćuje u dvadeset polugodišnjih rata (za period od deset godina), s time da je prva rata dospjela na naplatu 30. lipnja 1995. godine, kada se na temelju ugovora o ustupanju potraživanja domicilnih banaka i Republike Hrvatske konačno utvrdio iznos preuzetih obveza domaćih banaka za koje jamči Republika Hrvatska.

Za vlasnike štednih uloga, čiji devizni depoziti nisu preuzeti u javni dug Republike Hrvatske, Međudržavnim sporazumom o pitanjima sukcesije zemalja bivše SFRJ, postignutim u Beču u svibnju 2001. godine, utvrđeno je da će zemlje slijednice, u što kraćem roku, nastojati iznaći rješenje za isplatu štednih uloga građana koji do sada nisu uspjeli regulirati svoja potraživanja.

Nažalost pregovori zemalja slijednica, koji su potom održani pod pokroviteljstvom Međunarodne banke za poravnjanja (BIS) u Baselu, okončani su bez postizanja predmetnog sporazuma. Neuspjeh ovih pregovora prvenstveno je posljedica odbijanja izaslanstva Slovenije i Jugoslavije ponuđenog prijedloga rješenja, kojeg su predložili eksperti BIS-a nakon detaljnog izučavanja predmetnog problema. Naime, ponuđeni prijedlog rješenja sadržavao je obvezu Republike Slovenije (za Ljubljansku banku) te Jugoslavije (za Jugobanku), za isplatu cjelokupne neprenesene devizne štednje, kao i djelomičnu kompenzaciju Hrvatske po osnovi štednje preuzete u javni dug Republike Hrvatske.

Vlada Republike Hrvatske napominje da, sukladno sa Zakonom o načinu likvidacije poslovanja glavnih filijala Jugobanke d.d., Beograd koje su poslovale na teritoriju Republike Hrvatske, one nemaju pravnog slijednika u Republici Hrvatskoj. Banke određene od Hrvatske narodne banke, kao što je Hrvatska gospodarska banka, Pomorska banka i Riadria banka zadužene su samo za likvidaciju poslovanja glavnih filijala i sve radnje vezane za predmetni posao vode izdvojeno iz njihovih poslovnih knjiga (Narodne novine, broj 106/93) - stoji u opširnom odgovoru.

ENERGETIKA

Obnova realizirana u okviru objektivnih mogućnosti

Na zastupničko pitanje mr. sc. **Alenke Košiče Čičin-Šain (HNS)** kada će se **obnoviti visokonaponske i niskonaponske elektromreže kroz mjesta Donja, Srednja i Gornja Lovča, mjesta smještena na području Zrinske gore, a pripadaju Općini Donji Kukuruzari, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva** odgovorilo je:

”Naselja Lovča, (Gornja, Donja i Srednja), prije Domovinskog rata napajala su se električnom energijom iz jednog transformatorskog područja. Nakon Domovinskog rata sva elektroenergetska postrojenja, koja su zadovoljavala minimum tehničkih uvjeta, puštena su pod napon. Nažalost, trafostanica, priključni dalekovod u dužini 10 km i pripadajuća niskonaponska mreža u naselju Lovča u potpunosti su uništeni. Osim toga, s obzirom na to da je naselje podijeljeno na tri odvojena i udaljena dijela, da bi se zadovoljile postojeće tehničke norme potrebno je interpolirati dvije nove transformatorske stanice.

- Obnova elektroenergetskih objekata i priključenja stambenih objekata do sada se izvodila u okviru raspoloživih financijskih sredstava, a u skladu s listom prioriteta sastavljenoj u nadležnom županijskom tijelu za obnovu. Prema toj listi, naselje Lovča se nalazilo na 265. mjestu. Uvažavajući pristup Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka, te sugestije Srpskog demokratskog foruma, dogovoreni su kriteriji i izrađena je lista obnove za 2005. godinu po kojoj će se obnova elektroenergetskih objekata i priključak stambenih objekata u 2005. godini izvoditi prema minimumu specifičnih troškova potrebnih za izgradnju jednog priključka, a u okviru raspoloživih financijskih sredstava.

- S obzirom da se naselje Lovča nalazi udaljeno 10 km od najbližih susjednih naselja i elektroenergetskih objekata

koji su pod naponom, potrebno je izgraditi dalekovode u duljini od cca 10 km, tri transformatorske stanice i tri odvojene niskonaponske mreže u ukupnoj vrijednosti od cca 1.800.000 kn. Budući da navedena ulaganja omogućavaju priključak za 15 domaćinstava koliko ih trenutno ima u naselju Lovča, njihov priključak nije uvršten u prioritete obnove za 2005. godinu.

Što se tiče općenite situacije na području Općine Dvor navodimo:

- Hrvatska elektroprivreda je do sada investirala u obnovu mreže 26.500.000,00 kuna, a donatori (USAID, ASB i Vlada Kraljevine Norveške) 9.500.000,00 kuna. Hrvatska je elektroprivreda dakle osigurala 70% do sada uložених sredstava. Od 1995. na tom je području izgrađeno 95 km niskonaponske mreže, 44 km visokonaponske mreže te 42 transformatorske stanice. Budući da je 70 % područja bilo okupirano i izloženo razaranjima ocjenjujemo da je obnova napravljena u okviru objektivnih mogućnosti.

- U 2004. godini težište je bilo na završetku objekata započetih u 2003. godini a njihova je vrijednost 75.000.000,00 kuna i to se nastavlja u 2005. godini.

- Nažalost, postojanje ”enklava”, koja nemaju još napajanje električnom energijom, je neizbježno i danas još 25 naselja čeka elektrifikaciju za što je potrebno osigurati dodatnih 53.000.000,00 kuna. Potrebno je uzeti u obzir i to da iz postojeće cijene električne energije nije moguće osigurati razvitak nove i obnovu već postojeće distribucijske mreže. Treba uzeti u obzir i to da slična problematika postoji i u nekim drugim županijama, a ne samo na području Sisačko-moslavačke županije.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva prati rješavanje problematike izgradnje elektrodistribucijske mreže na području Općine Dvor i nastoji pospješiti taj proces, no, treba uzeti u obzir realne mogućnosti Hrvatske elektroprivrede, koja je uložila značajna vlastita sredstva i uzimala strane zajmove da bi sanirala golema oštećenja elektroenergetskog sustava nastala tijekom agresije na Hrvatsku.

LOKALNA SAMOUPRAVA

Dostava dokumentacije

Na zastupničko pitanje **Dragutina Lesara (HNS), u vezi s pravovremenim davanjem odgovora na upite predstavnika lokalne samouprave** (konkretno, radi se o izboru načelnika Općine Preko) odgovorila je **Vlada Republike Hrvatske**.

”Dana 25. svibnja 2004. godine Središnji državni ured za upravu zaprimio je upit vijećnika Općinskog vijeća Općine Preko, Srećka Ruševa, koji se odnosio na izbor načelnika Općine Preko, te članova općinskog Poglavarstva, te 24. lipnja 2004. godine zatražio dostavu dokumentacije, a radi daljnjeg postupanja po predmetu.

Dana 17. kolovoza 2004. godine, ponovno je od predsjednika Općinskog vijeća Općine Preko zatražena dopuna dokumentacije koju je propustio dostaviti, a bez koje nije bilo moguće odgovoriti na navedeni upit.

Dana 28. rujna 2004. godine, Središnji državni ured za upravu zaprimio je od predsjednika Općinskog vijeća Općine Preko zatraženu dokumentaciju, na temelju koje je i odgovorio na upit, te odgovor otpremio vijećniku Srećku Ruševu.”

OBRAZOVANJE

Programi visokoškolskih studija prema europskim standardima

Na zastupničko pitanje **Dragutina Lesara (HNS) koje se odnosi na nastavak studija sanitarnih inženjera na Medicinskom fakultetu u Rijeci koji su diplomirali na Visokoj zdravstvenoj školi u Zagrebu odgovorilo je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa**.

”Prema članku 69. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (”Narodne novine,” brojevi 123/03,

198/03) određeno je da se visoko obrazovanje provodi kroz sveučilišne i stručne studije, te da stručni studij pruža studentima primjerenu razinu znanja i vještina koje omogućavaju obavljanje stručnih zanimanja i osposobljava ih za neposredno uključivanje u radni proces. Sveučilišni i stručni studij usklađuju se s onima u europskom obrazovnom prostoru, uz uvažavanje pozitivnih iskustava drugih visokoškolskih sustava.

Sukladno odredbi članka 116. ovoga Zakona kojim se utvrđuje da visokoškolske ustanove moraju započeti nastavu po novim programima u akademskoj godini 2005/2006., dekani visokoškolskih ustanova koje u Republici Hrvatskoj organiziraju i izvode stručne zdravstvene studije (Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu, Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Osijeku, Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Visoke zdravstvene škole u Zagrebu) donijeli su Odluku o osnivanju Povjerenstva za izradu prijedloga novih nastavnih programa stručnih zdravstvenih studija u Hrvatskoj.

Zadatak je povjerenstva da temeljem dotada usvojenih načela utvrdi zajedničke kriterije strukture nastavnog programa, sukladno europskim standardima te temeljem propisanih uvjeta Nacionalnog vijeća za visoku naobrazbu i Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju izradi prijedloge zajedničkih jezgri novih nastavnih programa za stručne studije u Republici Hrvatskoj.

Nužnost kreiranja ovakvih nacionalnih programa stručnog zdravstvenog obrazovanja proizlazi i iz potrebe veće mobilnosti nastavnika između pojedinih studija, veće mobilnosti studenata kao i potrebe ujednačavanja nedostatne stručne literature na ovoj razini stručnog zdravstvenog obrazovanja.

Trajanje stručnih zdravstvenih studija sukladno preporukama Bolonjske deklaracije i odredbi članka 26. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (”NN”, br. 105/04) treba biti tri godine, a potrebe za višim stupnjevima obrazovanja vezane uz složene poslove

i zadatke u zdravstvu trebaju se ostvariti na jednogodišnjim ili dvogodišnjim diplomskim specijalističkim studijima koje će upisati studenti sukladno planovima razvoja i potrebama hrvatskog zdravstva.

Funkcionalna povezanost između visokih škola i biomedicinskih fakulteta treba biti osnova razvoja stručnih zdravstvenih studija u Hrvatskoj te zajedničko korištenje svih resursa zdravstvenog obrazovanja radi osiguranja veće kvalitete nastave, bolje povezanosti stručnog i sveučilišnog zdravstvenog obrazovanja.

Temeljem stavaka 4. i 5. članka 77. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju određeno je da diplomski studij može upisati osoba koja je završila odgovarajući preddiplomski studij. Sveučilište propisuje koji je preddiplomski studij odgovarajući za upis pojedinoga diplomskog studija kao i uvjete upisa za pristupnike koji imaju završen neki drugi preddiplomski studij ili diplomski sveučilišni studij. Osobe koje su završile stručni studij mogu upisati diplomski studij ako je to predviđeno općim aktom sveučilišta koje provodi taj studij, pri čemu se upis može uvjetovati polaganjem diferencijalnih ispita, stoji na kraju odgovora.

POREZI

Oporezivanje dohotka od imovine

Na zastupničko pitanje **Nikole Vuljanića (HNS) koje se odnosi na utvrđivanje i oporezivanje dohotka od imovine, za koji zastupnik navodi da je nepravedan i protuustavan i u tom smislu eventualnu namjeru izmjene članka 37. stavka 1. Zakona o porezu na dohodak** (”Narodne novine,” brojevi 127/00, 150/02, 163/03. i 30/04) odgovorila je **Vlada RH**.

”Vlada Republike Hrvatske je utvrdila Prijedlog zakona o porezu na dohodak i dostavila ga Hrvatskom saboru, koji će ako bude donesen, zamijeniti trenutno važeći Zakon o porezu na doho-

dak. U Prijedlogu zakona o porezu na dohodak propisano je da se oporezivim dohotkom smatra i dohodak od imovine i imovinskih prava. Dohodak od imovine ostvaren iznajmljivanjem se prema predloženim odredbama može utvrđivati i oporezivati na sljedeće načine:

a. Na temelju podataka o ostvarenim stvarnim primicima i izdacima koji su evidentirani u poslovnim knjigama, koje su propisane za utvrđivanje dohotka od samostalnih djelatnosti obrta, slobodnih zanimanja i poljoprivrede i šumarstva i to uz obvezno podnošenje godišnje porezne prijave radi konačnog utvrđivanja godišnje porezne obveze, a time i uz mogućnost iskorištenja svih propisanih prava poreznih obveznika. Obveza takvog utvrđivanja dohotka predviđena je u slučaju kada je fizička osoba obveznik poreza na dodanu vrijednost prema posebnom zakonu. Međutim, predviđena je i mogućnost da fizička osoba može na vlastiti zahtjev taj dohodak utvrđivati na temelju podataka iz propisanih poslovnih knjiga, iako nije obveznik poreza na dodanu vrijednost;

b. Ako fizička osoba nije obveznik poreza na dodanu vrijednost ili ako dohodak od imovine ne utvrđuje po vlastitom zahtjevu na temelju podataka iz propisanih poslovnih knjiga, dohodak od iznajmljivanja nekretnina i pokretnina (osim iznajmljivanja stanova, soba i postelja putnicima i turistima), utvrđuje kao razliku između ostvarene najamnine ili zakupnine i izdataka u visini 30% ostvarene najamnine ili zakupnine. Predajam poreza plaća se od tako utvrđenog dohotka primjenom porezne stope od 15% i smatra se konačnim porezom, pa porezni obveznik po toj osnovi nije obvezan, ali može podnijeti godišnju poreznu prijavu. Ako za taj dohodak podnese godišnju poreznu prijavu, može iskoristiti sva propisana prava;

c. Fizičkoj osobi koja nije obveznik poreza na dodanu vrijednost ili koja dohodak od imovine po vlastitom zahtjevu ne utvrđuje na temelju podataka iz propisanih poslovnih knjiga, a bavi se iznajmljivanjem stanova, soba i postelja putnicima i turistima, dohodak i porez na dohodak utvrđuju se u pau-

šalnom iznosu. U tom slučaju porezni obveznik za taj dohodak ne može podnijeti godišnju poreznu prijavu.

Mišljenja smo da predloženi načini utvrđivanja i oporezivanja dohotka od imovine jesu bolja rješenja u odnosu na odgovarajuće odredbe sada važećeg Zakona o porezu na dohodak, te da pružaju mogućnost poreznim obveznicima da sami odaberu za njih najpovoljnije rješenje - stoji u opširnom odgovoru Vlade RH.

SKRB ZA INVALIDE

Provedba nacionalne strategije za osobe s invaliditetom

Na zastupničko pitanje Vesne Škulić (SDP), o provedbi mjera Nacionalne strategije politike za osobe s invaliditetom odgovorilo je Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

”U suradnji s nadležnim tijelima državne uprave, udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje djeluju u korist osoba s invaliditetom Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti je imenovalo stručne radne skupine za provedbu mjera Nacionalne strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2003. do 2006. godine u svrhu unapređenja politike za osobe s invaliditetom. S pozicije Aktivnost A 653008 Praćenje i unaprjeđivanje politike za osobe s invaliditetom planirana sredstva utrošit će se na rad stručnih radnih skupina koje rade na: izradi Stručno-analitičke podloge i prijedloga odgovarajućeg zakonskog rješenja za uvođenje instituta osobnog asistenta te izradi Programa sustavne psihosocijalne podrške djeci koja skrbe za roditelje s invaliditetom.

Pored navedenog, preostala planirana sredstva bit će utrošena za rad izvoditelja programa Savjetovališta za djecu, mladež, brak i obitelj u sklopu kojih se provode programi za roditelje djece s teškoćama u razvoju i odrasle osobe s invaliditetom što je također jedna od zadanih mjera Nacionalne strategije

jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2003. do 2006. godine u svrhu unapređenja politike za osobe s invaliditetom.”

SOCIJALNA SKRB

Nadoknada za tuđu pomoć i njegu

Na zastupničko pitanje mr.sc. Alenke Košiče Čičin Šain (HNS) u vezi s inicijativom Hrvatskog saveza slijepih za izjednačavanje naknada za tuđu pomoć i njegu po stupnju invaliditeta - odgovorila je Vlada RH.

”Jedan od većih problema, kako slijepih osoba, tako i osoba s invaliditetom uopće, jest i iznos prava na doplatku za pomoć i njegu. U tome se smislu posebice ističu različiti iznosi doplatka za pomoć i njegu koje osobe s istom vrstom i stupnjem invaliditeta ostvaruju u različitim sustavima. Postojeće nezadovoljstvo osoba s invaliditetom, dodatno pojačava činjenica da velike razlike nisu rezultat utvrđene vrste i stupnja invaliditeta, već uzroka, odnosno okolnosti njegova nastanka.

Zbog nezadovoljstva osoba s oštećenjem vida u pogledu ostvarivanja prava na doplatku za pomoć i njegu, te različitih iznosa koji su ove osobe ostvarivale u različitim sustavima, Hrvatski savez slijepih je još prije nekoliko godina ministarstvu nadležnom za zaštitu osoba s invaliditetom predložio donošenje Zakona o doplatku na sljepoću, za kojeg je nakon razmatranje istog na Povjerenstvu Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom (u daljnjem tekstu Povjerenstvo), ocijenjeno da pitanje doplatka ne bi trebalo razmatrati samo za slijepu i slabovidnu osobu, već i za druge osobe s težim invaliditetom.

Na sjednici održanoj dana 15. ožujka 2001. godine, Hrvatski sabor nije prihvatio prijedlog u vezi s izradom Zakona o doplatku na sljepoću, uvažavajući potrebu izjednačavanja uvjeta za sve kategorije osoba s invaliditetom. Međutim, usvojen je zaključak kojim se obvezuje Vlada Republike Hrvatske da predloži odgovarajuće zakonsko rješenje

kojim će se regulirati doplatak za težu invalidnost.

Slijedom navedenog, Ministarstvo rada i socijalne skrbi predložilo je da se ovo pitanje uredi prilikom izrade novog zakona o socijalnoj skrbi, u suradnji s udrugama osoba s invaliditetom i udrugama roditelja djece s invaliditetom, pri čemu je ostavljena mogućnost da se doplatak za težu invalidnost

ugradi u zakon kao novo pravo, ili da se proširi krug korisnika prava na doplatak za pomoć i njegu, koje se pravo ostvarivalo temeljem važećeg Zakona o socijalnoj skrbi.

Ministarstvo rada i socijalne skrbi, pristupilo je u 2003. godini izmjeni odredbi Zakona o socijalnoj skrbi, koje se, između ostaloga, odnose i na doplatak za pomoć i njegu. Uvažavajući teškoće s kojima se susreću osobe s oštećenjem vida, osobito slijepi i slabovidne osobe, omogućeno je proširenje kruga korisnika prava na doplatak za pomoć i njegu. Riječ je o mogućnosti ostvarivanja prava na doplatak za pomoć i njegu u punom iznosu za slijepi osobe koje nisu osposobljene za samostalan život ili rad, odnosno o mogućnosti ostvarivanja tog prava u smanjenom iznosu za slijepi osobe koje su osposobljene za samostalan život i rad, neovisno o prihodu.

Spomenuta izmjena učinjena je upravo na inicijativu Hrvatskog saveza slijepih, koje je dostavio mišljenje na Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi u vezi s ostvarivanjem doplatka za pomoć i njegu. Naime, Hrvatski savez slijepih predložio je da se svim slijepim osobama omogući ostvarivanje tog prava, neovisno o imovinskom cenzusu, stoje prihvaćeno i realizirano na način kao što je to gore navedeno. Pri tom se navodi da se sustav socijalne skrbi temelji na principu supsidijarnosti po kojem je svatko dužan sam brinuti o zadovoljenju svojih životnih potreba kao i potreba osoba koje je po zakonu ili nekoj drugoj osnovi dužan uzdržavati.

Neosporna je činjenica da bi svim slijepim osobama bilo opravdano omogućiti ostvarivanje prava na doplatak za pomoć i njegu bez obzira na imovinski

cenzus i uvjet osposobljenosti za samostalan život i rad, međutim takvo uređenje norme iziskivalo je osiguranje dodatnih sredstava iz državnog proračuna, što nažalost nije bilo moguće realizirati. Stoga naglašavam da su gore navedenim izmjenama Zakona o socijalnoj skrbi, uvaženi prijedlozi Hrvatskog saveza slijepih u onoj mjeri koja je u skladu sa cjelokupnom strategijom i mogućnostima skrbi o socijalno ugroženom stanovništvu u Republici Hrvatskoj, pa tako i o slijepim osobama.

Nadalje, Nacionalnom strategijom jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2003. do 2006. godine (u daljnjem tekstu Strategija), u okviru Programa djelovanja, obvezuje se Vlada Republike Hrvatske da do kraja 2006. godine, poduzme mjere radi izjednačavanja prava istog naziva, koja prava osobe s istom vrstom i stupnjem invaliditeta ostvaruju u različitim sustavima, na način da se ujednači osnovni iznos novčanih davanja, a da se u odnosu na okolnosti nastanka invaliditeta odredi dodatak na osnovni iznos pojedinog prava.

Potpredsjednica Vlade i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, te kao predsjednica Povjerenstva, inicirala je osnivanje međuresorske radne skupine za realizaciju obveza preuzetih Strategijom. Potpredsjednik Vlade i ministar zdravstva i socijalne skrbi, prof.dr.sc. Andrija Hebrang, donio je odluku o osnivanju Radne skupine za realizaciju obveza propisanih Strategijom, koju čine predstavnice i predstavnici Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstva financija te Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti. Na prvom sastanku radne skupine, koji je održan dana 12. listopada 2004. godine, dogovoreno je pristupanje izradi analize i elaborata o mogućnostima izjednačavanja prava istog naziva u nadležnosti različitih sustava s obzirom na različite iznose prava. Nije sporno da će u procjenu potrebnih sredstava za izjednačavanje prava, biti uključene i slijepi osobe.

Strategijom je, također propisana obveza Povjerenstvu da, u cilju preispitivanja usklađenosti važećih zakona u Republici Hrvatskoj s temeljnim međunarodnim ugovorima, izradi izvješće o njihovoj usklađenosti, te u slučajevima neusklađenosti, dade prijedlog za izmjenе i dopune zakona.

Nadalje, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, a prema pristiglim izvješćima nositelja mjera, pripremio je Izvješće o provedbi Strategije, o kojem će se raspravljati na skoroj sjednici Povjerenstva. Za istu sjednicu između ostaloga planirano je osnivanje radne skupine Povjerenstva za izjednačavanje mogućnosti i prava osoba s invaliditetom. Temeljem izvješća o provedbi Strategije, navedena radna skupina pristupit će izradi Nacrta prijedloga izvješća o usklađenosti važećih zakona i drugih relevantnih dokumenata u Republici Hrvatskoj, s temeljnim međunarodnim ugovorima i drugim relevantnim dokumentima, posebice Europske unije.

Nadalje, kao predsjednica Povjerenstva zauzet će se za osnivanje instituta pravobranitelja za osobe s invaliditetom, a na sljedećoj sjednici Povjerenstva bit će osnovana i radna skupina upravo za izradu Nacrta prijedloga o pravobranitelju za osobe s invaliditetom.

U Ministarstvu obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, osnovana je radna skupina za projekt rješavanja pristupačnosti objektima osoba s invaliditetom, koja je sastavljena od predstavnica i predstavnika svih skupina invalida. Radna skupina izradila je listu prioriteta u pogledu pristupačnosti za osobe s invaliditetom, temeljem koje su u nizu hrvatskih gradova već pokrenute mjere iz prvog dijela projekta. Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti i u svim je ostalim aktivnostima potpuno otvoreno i spremno na suradnju s organizacijama civilnog društva koje zastupaju interese osoba s invaliditetom.

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti i Hrvatski savez slijepih potpisali su 15. listopada Ugovor o financijskoj potpori projektima "Uz pomoć mogu kao i drugi" i "Socijalizacija

slijepi mladeži", čime je dana konkretna podrška Savezu u osnaživanju jednakih uvjeta življenja za slijepu djecu i njihove obitelji te i izradi edukativnih radionica za 440 mladih slijepih osoba i osoba oštećenog vida. Nadalje, ugovorom o suradnji u provedbi "Programa pomoći obiteljima slijepih osnovaca i srednjoškolaca)) određeni su glavni ciljevi suradnje u pogledu jačanja socijalizacije slijepi djece, pružanja većih mogućnosti za usvajanje znanja i obrazovanja sukladno mogućnostima slijepih učenika, osiguravanja ravnopravnih uvjeta u pristupu udžbeničkoj literaturi slijepim učenicima, socijalnoj integraciji rizičnih skupina djece i njihovih obitelji, te afirmaciji uspješnog roditeljstva i obiteljskih vrijednosti. U svrhu realizacije ovih ciljeva Hrvatski savez slijepih tiskati će priručnike i udžbenike na Brailleovom pismu, otkupiti udžbenike na Brailleovom tisku i u zvučnoj tehnici, raspoložive na tržištu, te provoditi program pružanja stručne podrške obiteljima slijepi djece.

Gore navedeno samo je dio buduće suradnje. Dalje će se činiti sve što je moguće u cilju unaprjeđenja života slijepih i slabovidnih osoba. Potpisani ugovori su još jedan doprinos u socijalizaciji slijepi i slabovidne djece i njihovih obitelji, te školovanja prema uvjetima kakve imaju i ostala djeca.

Nastavno na druge probleme, na koje su na sastanku povodom Dana bijelog štapa, također ukazali predstavnici Hrvatskog saveza slijepih, a koji se odnose na provedbu odredbi Zakona o autorskim pravima, vezano uz knjige i edukativne materijale za slijepi i slabovidne osobe, te Zakona o javnobilježničkim pristojbama, o istome se u cilju rješavanja problema raspravljalo na ovoj sjednici Koordinacije za društvene djelatnosti i ljudska prava, kao radnom tijelu Vlade Republike Hrvatske."- stoji u opširnom odgovoru.

TELEKOMUNIKACIJE

Privatizacija Hrvatskih telekomunikacija

Na zastupničko pitanje dr. sc. **Tončija Tadića (HSP)** i dr. sc. **Slavena**

Letice (neovisni), u vezi s ugovorima sklopljenim između Vlade Republike Hrvatske i Deutsche Telekom o privatizaciji HT - Hrvatskih telekomunikacija d.d. - odgovorila je **Vlada RH**.

"Vlada Republike Hrvatske nije u mogućnosti dostaviti mjerodavne podatke o dužnosnicima Vlade Republike Hrvatske ili drugim osobama koje su imale ili mogle imati uvid, po bilo kojoj osnovi, u sklopljene ugovore između Vlade Republike Hrvatske i Deutsche Telekom AG o privatizaciji HT - Hrvatskih telekomunikacija d.d. U navedenom razdoblju od 1998. godine do danas, zbog promjena nadležnosti za poslove privatizacije dioničkih društava u vlasništvu Republike Hrvatske, te promjena u Vladi Republike Hrvatske i nadležnim tijelima državne uprave u proteklom razdoblju, nije vođena jedinstvena, cjelovita i pouzdana evidencija dužnosnika koji su imali uvid u predmetne ugovore.

U vezi s drugim dijelom predmetnog zastupničkog pitanja, koji se odnosi na odredbe ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Deutsche Telekom o privatizaciji HT -Hrvatskih telekomunikacija d.d., koje priječe objavljanje njihova sadržaja, Vlada Republike Hrvatske ističe sljedeće:

U vezi s objavljanjem predmetnih ugovora, Vlada Republike Hrvatske napominje da Okvirni ugovor (Framework Agreement), koji je sklopljen 17. listopada 2001. godine između HT - Hrvatskih telekomunikacija d.d., Deutsche Telekom AG i Vlade Republike Hrvatske, kao okvirni dokument na temelju kojega je provedena II. faza privatizacije HT - Hrvatskih telekomunikacija d.d., sadrži u svojem izvorniku na engleskom jeziku odredbu o tajnosti (članak 12.6 Ugovora - Confidentiality), koja u prijevodu na hrvatski jezik glasi:

"Ugovorne strane moraju držati tajnim i ne smiju priopćiti bilo kojoj trećoj strani uvjete ovoga Ugovora, osim ako ih na to obveze zakon, regulatorno tijelo koje ima odgovarajuću nadležnost ili na temelju naloga nadležnog suda."

Zbog opravdanog interesa hrvatske javnosti i u svrhu obavješćivanja zastu-

pnika u Hrvatskom saboru, Vlada Republike Hrvatske pripremit će, u sljedeća tri tjedna, sažetak predmetnih ugovora iz 2001. godine, koji će sadržavati sve bitne odrednice preuzetih prava i obveza ugovornih strana u sklopu II. faze privatizacije HT - Hrvatskih telekomunikacija d.d.. Time će se, na transparentan i pregledan način, hrvatskim građanima omogućiti uvid u najvažnije dijelove navedenih dokumenata koji su od značenja za postupak II. faze privatizacije HT - Hrvatskih telekomunikacija d.d.

UNUTARNJI POSLOVI

Reorganizacija policijskih postaja u Gradu Zagrebu

Na zastupničko pitanje **Dragutina Lesara (HNS), a u vezi s uspostavljanjem Policijske postaje Gradske četvrti Peščenica u Zagrebu** - odgovorilo je **Ministarstvo unutarnjih poslova**.

"Područje Gradske četvrti Peščenica u Zagrebu pod teritorijalnom je nadležnošću IV. Policijske postaje Zagreb i I. Policijske postaje prometne policije Zagreb, te na istom području navedene postaje obavljaju poslove iz svoje nadležnosti.

Sukladno navedenom IV. Policijska postaja Zagreb područje gradske četvrti Peščenica pokriva kroz sektorski način rada tijekom 24 sata, ophodnom djelatnošću (pješačkim i auto ophodnjama), a sukladno sigurnosnoj prosudbi i stanju na terenu, policijski službenici učestalo provode dodatne, odnosno pojačane operativno-taktičke mjere i radnje.

I. Policijska postaja prometne policije Zagreb na području Gradske četvrti Peščenica, sukladno pokazateljima stanja sigurnosti i specifične problematike na prometnicama, poslove prometne policije na tom području obavlja kontinuirano policijskim službenicima osposobljenim za obavljanje poslova nadzora i upravljanja prometom na cestama. Tijekom ljetne sezone svaki dan se planira pojačana aktivnost i obilasci motociklističkim ophodnjama, te se u dane vikenda u noćnim satima pojačano oba-

vlja nadzor prometa na cijelom području Gradske četvrti Peščenica.

Pored toga prije početka ljetne sezone, a na inicijativu navedene Postaje, Gradske četvrti organiziraju prometnu jedinicu mladeži koju policijski službenici učestalo obilaze, pomažu im, te ih usmjeravaju u radu.

Nadalje, u okviru strategije djelovanja "Policije u zajednici", odnosno implementacije projekta "Reforma operativno-preventivnog rada policije u odori", na nacionalnom nivou, svakodnevno se na tom području nalaze tri kontakt-policajca, što zasigurno pridonosi boljem odnosu između građana i policije, te će se zasigurno odraziti na stanje sigurnosti na tom području.

Napominjemo da je stanje sigurnosti na području Gradske četvrti Peščenica, unatoč povećanom broju stanovništva, na zadovoljavajućoj razini. Naime, prema statističkim podacima prvih deset mjeseci (2003. i 2004. godine), na području Gradske četvrti Peščenica u usporedbi sa stanjem kriminaliteta u drugim gradskim četvrtima se bitno ne razlikuje.

Tako je na području gradske četvrti Peščenica u deset mjeseci ove godine evidentirano 1.715 kaznenih djela, što je u odnosu na isto razdoblje prošle godine, kada ih je evidentirano 1.436 porast za 279 djela ili 19,4 %.

Uspoređujući kriminalitet u deset mjeseci ove i prošle godine, u porastu su sva kaznena djela, osim kaznenih djela zloporabe opojnih droga koja su ostala na istoj razini.

Značajan porast zabilježen je u gospodarskom kriminalitetu i to sa 34 na 147 kaznenih djela, usporedimo li 10 mjeseci ove i prošle godine.

Kaznena djela maloljetničkog kriminaliteta porasla su za 42,9 % (60 ove, a 42 kaznena djela u prvih 10 mjeseci prošle godine).

Moramo reći da ovakav porast maloljetničkog i gospodarskog kriminaliteta zapravo znači veći angažman policije i zadiranje u takozvanu tamnu brojku kriminaliteta.

Opći kriminalitet porastao je za 10,3 % (1346 ove, a 1220 kaznenih djela u prvih 10 mjeseci prošle godine).

U prometu je zabilježeno jedno kazneno djelo više nego protekle godine u istom razdoblju, odnosno 13 kaznenih djela.

Od težih kaznenih djela, u deset mjeseci ove godine nije zabilježeno niti jedno kazneno djelo ubojstva, a zabilježena su četiri kaznena djela pokušaja ubojstva, 20 nanošenja teških tjelesnih ozljeda, 287 krađa, 690 teških krađa, 54 razbojstva. Nadalje zabilježeno je 115 kaznenih djela ovjeravanja neistinitog sadržaja, 115 kaznenih djela zloporabe opojnih droga, 66 kaznenih djela krivotvorenja isprava i 19 kaznenih djela nasilja u obitelji.

Prekršaji iz Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira su u padu za 15,9 % u usporedbi deset mjeseci prošle godine. Najviše je zabilježeno prekršaja svade, vike i nepristojnog ponašanja (153) te tučnjave (135).

Što se tiče prekršaja po ostalim zakonima na području gradske četvrti Peščenica u deset mjeseci ove godine zabilježena su 184 prekršaja po Zakonu o oružju (4 prošle godine), 47 prekršaja po Zakonu o proizvodnji i prometu opojnih droga (13 prošle godine), 222 prekršaja po Zakonu o osobnoj iskaznici (279 prošle godine), 189 prekršaja po Zakonu o prebivalištu i boravištu građana (209 prošle godine), 36 prekršaja po Zakonu o strancima (48 prošle godine), 40 prekršaja po Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji (18 prošle godine).

Također, tijekom 10 mjeseci ove godine, dogodile su se i 1304 prometne nesreće u kojima je jedna osoba poginula, a 249 ih je ozlijeđeno.

Povećanjem broja stanovnika te brzim gospodarskim razvojem u posljednjih desetak godina prostor Grada Zagreba se proširio i u nekim su dijelovima nastala nova naselja, a gradsko područje svrstano je u 17 gradskih četvrti.

Nasuprot tome, ustroj Policijske uprave Zagrebačke i teritorijalna nadležnost policijskih postaja nije se znatnije mijenjala. Stoga je Policijska uprava Zagrebačka formirala radnu skupinu s ciljem izrade prijedloga projekta reorganizacije policijskih postaja. Prijedlog projekta će, između ostalog, obuhvatiti i sadašnju

podjelu IV. Policijske postaje Zagreb na dvije nove policijske postaje.

Prilikom izrade projekta bit će zatraženo mišljenje i gradskih četvrti na koje će se projekt odnositi.

Smisao reorganizacije policijskih postaja u Gradu Zagrebu je da se omogućući bolja pokrivenost policijskom službom i djelotvornije reagira na sigurnosne događaje, što bi se moralo pozitivno odraziti i na područje Gradske četvrti Peščenica.

Na kraju moramo napomenuti da i druge gradske četvrti imaju tendenciju daljnjeg rasta i razvoja, odnosno povećanje broja stanovnika, te nastavno i povećanje ukupne sigurnosne problematike, te stoga držimo da se područje Gradske četvrti Peščenica sa sigurnosnog staništa ne razlikuje od ostalih.

Slijedom navedenog, prilikom izrade prijedloga reorganizacije policijskih postaja Policijske uprave Zagrebačke, odnosno podjele IV. Policijske postaje Zagreb (Maksimir i Peščenica) bit će uz pokazatelje stanja sigurnosti uzeta u obzir i tendencija rasta i razvoja Gradske četvrti Peščenica.

ZAPOŠLJAVANJE

Stručna pomoć nezaposlenim osobama

Na zastupničko pitanje mr. sc. **Alenke Kočiša Čičin-Šain (HNS)**, da li će se i kada, a imajući u vidu smanjenje nezaposlenosti, organizirati stručna pomoć nezaposlenima koji su radno sposobni i odlučiti otvoriti trgovački ili neki drugi obrt. Zbog nedovoljnog poznavanja propisa kako zainteresiranih nezaposlenih građana, a nažalost i djelatnika Zavoda za zapošljavanje, dolazi do formalnih propusta na štetu nezaposlenih građana, koji ne žele živjeti na teret države (primjer Stjepana Niševića), **Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva** dalo je slijedeći odgovor:

"Hrvatski zavod za zapošljavanje provodi niz aktivnosti u cilju podizanja kvalitete i brzine usluga prema svojim

korisnicima. Korisnici usluga Hrvatskog zavoda za zapošljavanje su:

- nezaposlene osobe (osobe koje ne rade, aktivno traže posao i raspoložive su za rad),
- tražitelji zaposlenja (osobe koje se ne smatraju nezaposlenim osobama, a javljaju se Zavodu radi posredovanja, savjetovanja i informiranja),
- poslodavci (poduzeća, obrtnici, poduzetnici i dr.).

Hrvatski zavod za zapošljavanje pruža stručnu pomoć nezaposlenim osobama kao i osobama koje žele promijeniti posao, a napose pruža usluge:

- informacije o slobodnim radnim mjestima iz više izvora, o ponudi na tržištu rada, gospodarskim kretanjima u pojedinim hrvatskim regijama, uspješnim poduzetnicima i dr.,
- usluge na javnom mjestu (info-pult - mjesto za redovna javljanja nezaposlenih osoba, određivanje termina za individualno savjetovanje, pravni savjeti i sl.),
- grupno informiranje nezaposlenih osoba (o stanju na tržištu rada, uslugama Zavoda koje mogu pomoći pri traženju posla i zapošljavanju, te o pravima i obvezama nezaposlenih osoba na Zavodu),
- individualna savjetovanja nezaposlenih osoba i osoba koje žele promi-

jeniti posao (pomoć u procjeni radnog, stručnog i osobnog potencijala, pomoć u izradi plana traženja posla i zapošljavanja, posredovanje za ciljana radna mjesta, kao i povratno informiranje o poduzetim aktivnostima i rezultatima),

- organiziranje različitih radionica za stjecanje znanja i vještina za što uspješnije uključivanje na tržište rada,
- provođenje profesionalne orijentacije (pomoć u dodatnoj (samo) procjeni osobnih mogućnosti, utvrđivanje preostale radne sposobnosti, procjena radnog potencijala za konkretno radno mjesto),
- ostvarivanje prava po osnovi nezaposlenosti (novčana naknada, mirovinsko osiguranje i druga prava).

Usluge koje Zavod nudi poslodavcima su:

- informacije o radnom potencijalu kandidata iz svoje evidencije,
- uslugu osobnog savjetnika u odabiru svih kandidata,
- početnu pomoć i dodatno šire informiranje o poduzetničkoj infrastrukturi, obrazovanju, gospodarskim kretanjima u županiji na jednom mjestu (web stranica Zavoda) ili preko Ureda za poslodavce u područnim službama, te preko "call centra",

- operativna financijska podrška novom zapošljavanju ili obrazovanju uz pomoć Programa poticanja zapošljavanja,

- osiguravanje pravne pomoći s područja zapošljavanja, te stručna i organizacijska pomoć u procesu restrukturiranja i zbrinjavanja viška radnika.

U konkretnom slučaju Stjepan Nišević je u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, Područnoj službi Sisak dobio ispravnu i točnu pravnu uputu o ostvarivanju prava na isplatu novčane naknade u jednokratnom iznosu. Temeljem članka 41. stavak 1. točka 5. Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti ("Narodne novine", br. 32/02, 86/02, 114/03 i 151/03), propisano je da pravo na novčanu naknadu prestaje nezaposlenoj osobi ako registrira obrt, slobodno zanimanje ili djelatnost poljoprivrede i šumarstva. Obrt se registrira danom upisa u obrtni registar, te sa tim danom nastupa zakonom propisani razlog za prestanak prava na novčanu naknadu. Na činjenicu da je Stjepan Nišević smatrao da je obrt registriran tek u trenutku kada upiše datum početka obavljanja obrta, Hrvatski zavod za zapošljavanje nije mogao utjecati, stoji na kraju odgovora.

M. M.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

**GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol**

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirjana Milić, Jasna Rodić, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj
GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin
RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada
TAJNICA REDAKCIJE: Gordana Petrović
ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722
 fax: 01/6303-018
 Web: <http://www.sabor.hr>
 E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb
PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162
 Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora